

Protesty

jsou pozdrženy, dali jsme přednost jednáním a rozhodneme se podle dosažených výsledků

▶ STR. 4, 6, 20

Dubnové mrazy

byly jedny z historicky největších a zlikvidovaly především úrodu ovoce a vína

▶ STR. 10

I přes přísný režim evidence

se potýkáme s podvodny v oblasti přípravků na ochranu rostlin

▶ STR. 40

NOVĚ JDEME K NAŠIM ČTENÁŘŮM POUZE JAKO e-VERZE, objednávky na www.akcr.cz

AGRObase ZPRAVODAJ

24. KVĚTNA
2024

**INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ
KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY**

VYCHÁZÍ JAKO MĚSÍČNÍK

www.akcr.cz

Sledujte nás i online

Zemědělci se nevzdávají. Nikdy

Jak se vyvíjí další jednání zemědělců s vládou o podpoře sektoru a budou další protestní akce? Proč došlo k jejich odkladu a jak to bude dál? Jaké jsou výstupy z jednání s ministrem financí Stanjurovou? O tom i o aktuální situaci v zemědělství mluví v rozhovoru prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Nálady v zemědělské veřejnosti jsou vyhozené od začátku roku prakticky v celé Evropě, což vyústilo v zemědělské protesty v mnoha zemích včetně Česka. Protestní akce plánované na 22. května v Praze ale Agrární komora ČR nakonec odvolala, co se změnilo?

Předně zemědělské protesty nebyly ani zrušeny, ani odvolány. Rozhodli jsme se je posunout, a to po důkladném zvážení situace včetně bezpečnostních rizik, která by z těchto akcí mohla vyplynout vzhledem k tomu, co se stalo premiérovi Ficovi na Slovensku. Je zapo-

třebí zachovat podstatu našich protestů, tedy aby byly především o zemědělských tématech a dlouho neřešených problémech, kterým naši pěstitelé a chovatelé čelí. Kdyby došlo k politizaci těchto problémů nebo nedej bože k jejich spojování s nějakými bezpečnostními

hrozbami pro protestující nebo obyvatele Prahy, to by naši věci rozhodně nepomohlo a ztratili bychom podporu veřejnosti. V žádném případě to ale neznamená, že bychom boj o budoucnost našich zemědělců vzdávali. Plně si uvědomuji, že situace v sektoru není dobrá a musíme najít způsoby, jak zajistit pomoc státu.

Proč byly protesty zemědělců posunuty a na kdy?

Na základě podnětů z členské základny jsme požádali představenstvo Agrární komory ČR o urychlené vyjádření takzvané per rollam k organizaci protestních jízd těžké zemědělské techniky Prahou a demonstrace před sídlem Úřadu vlády ve Strakově akademii 22. května, přestože jsme měli zajištění akce již v plném běhu.

Představenstvo následně rozhodlo výrazně většinovým počtem hlasů o odložení těchto protestních akcí. Velmi silným impulsem ke zrušení byl především nešťastný incident

s postřelením slovenského premiéra a tím bohužel zvýšené riziko nějaké neočekávané nešťastné události i v našem případě, kde bychom ani za pomoci Policie ČR nebyli schopni zajistit nejvyšší úroveň bezpečnosti. Členové představenstva tak zřetelně deklarovali požadavek, že chtějí v této napjaté době upřednostnit další jednání s ministrem zemědělství Markem Výborným s cílem situaci společensky nevyhrocovat a upřednostnit klidnou sílu a diplomacii.

Pokud však nebudou dosaženy alespoň kompromisní a pro nás přijatelné výsledky, jsme připraveni protest uskutečnit v novém termínu. Mohou to být ještě stále nyní evropské volby, ale i naše podzimní krajské a senátní volby, protože právě boj o voličské hlasy je jeden z mála okamžiků, kdy politici v obavě o sílu mandátu svých stran ochotně naslouchají a jsou připraveni věcně jednat. Každopádně všem těm, kteří i přes probíhající náročné sezónní práce byli připraveni do Prahy přijet, samozřejmě mnohokrát děkují.

Jak se dále vyvíjejí jednání s představiteli vlády?

Požádali jsme ministra zemědělství o schůzku s prezidiem Agrární komory ČR, která se uskutečnila právě 22. května. Na jednání byl také přítomen ministr financí Zbyněk Stanjura. My jsme dobrou vůli odkladem protestů ukázali, nyní je řada právě na vládě ČR. Každopádně nadále jsme připraveni uspořádat protesty před volbami do Evropského parlamentu, které se chystají v celoevropském formátu. O vzájemné podpoře a organizaci jednáme s partnery ze zemí Evropské unie. Chci tím potvrdit, že protesty jsme nezrušili a přípravy na ně – jako zdvižený prst na politiku, nadále běží.

S čím jste šli do jednání s ministry a jaké zazněly argumenty?

Využili jsme především přítomnosti ministra financí, kterého jsme detailně seznámili se situací v sektoru. Tedy, jaké jsou reálné dopady zvýšených nákladů energií, práce či hnojiv, povinných výdajů, jako je zvyšování daní a tlaku zelených požadavků a omezení výroby, ale i opakovaně zmiňovaná nesmyslná byrokracie. Takže na jedné straně vše, co nadměrně zatěžuje stranu výdajů, a to postavené k propadu příjmů především za tržní komodity, které nedokáží vzniklé ztráty sanovat.

Zdůraznili jsme, že zemědělci jsou ti, kteří podnikají v České republice, vytváří pracovní místa a především – z pohledu státního rozpočtu, odvádí daně. Jestliže je však celý sektor v propadu, odvody pro stát nebude z čeho platit. Ekonomická situace je tristní a raději ani nedomýšlím, jaký bude letošní hospodářský výsledek. Řečí velkých čísel jsme ministra Stanjuru požádali o pomoc tak, aby firmy dokázaly tuto krizi vůbec přežít.

Jaké jsou z tohoto jednání závěry, podařilo se získat pro sektor nějakou konkrétní formu pomoci?

Určitě jsme vnímali reálnou nabídku ministra financí prověřit možnosti státního rozpočtu a ochotu bavit se o konkrétních možnostech pomoci. Avizoval připravenost prověřit platby záloh na zelenou naftu tak, aby peníze nepřicházely s ročním zpožděním a garantoval také snahu zajistit průběžné toky peněz na zálohy přímých plateb tak, aby je zemědělci měly co nejdříve na účtech. Jednat se bude také o posílení rozpočtu PGRLF na provozní peníze. Z našeho pohledu jde alespoň o určité narovnání cashflow, které významně pomůže. Z jeho úst také zazněl údiv nad tím, proč na nás jsou kladeny stále větší a větší environmentální požadavky a ambice, když nejsou finance na jejich kompenzace. Potvrzeny jsou také 2 mld. Kč nad rámec rozpočtu kapitoly zemědělství pro rok 2025. Víťame proto nabídku se co nejdříve opětovně setkat a jednat jak o plnění požadavků, tak o dalších možnostech pomoci.

Jaké jsou další priority v tomto směru a jak může stát pomoci?

Bohužel stále čekáme na realizaci příslibu ministra zemědělství k předložení resortního antibyrokratického balíčku. Rychlé opatření, které nestojí prakticky žádné peníze, jen práci úředníků, ale zároveň zemědělcům velmi zásadně pomůže.

Požadujeme také ze strany MZe a SZIF co nejširší nastavení záloh, tedy včetně ekoplateb na podzimní výplaty a podpořit v Bruselu jejich 70% výši. Samozřejmě s plně funkčním systémem Portálu farmáře. Sektor je v dlouhodobé krizi, a jestliže stát trvá na striktním dodržování pravidel po svých zemědělci, tak zemědělci žádají perfektní, vstřícné a proaktivní řešení svých požadavků se servisem profesionálního úřednického aparátu.

Požadavek směrem k ministru zemědělství je také veřejná garance vyčtených slibů vlády ČR, termínů jejich plnění a samozřejmě jejich dodržení.

Co nyní považujete za nejzásadnější problémy?

Vzhledem k tomu, že posun nastal jen v rovině jednání, tak stále platí 5 společných priorit, na nichž se shodly kromě Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR, Iniciativa zemědělských a potravinářských podniků, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů, Společnost mladých agrárníků ČR či Asociace soukromého zemědělství Olomouckého kraje.

Shrnu-li to, tak požadujeme splnění slibů vlády z 8. června 2022 na spuštění programu na podporu zaměstnanosti na venkově formou slevy na sociálním pojištění a navrácení národních dotací na úroveň roku 2022 ve výši 5 mld. Kč. Apelujeme také na snížení daně z nemovitých věcí na zemědělskou půdu na úroveň roku 2023 nebo nezdaňování evropských dotací, což pomůže snížit náklady v době nízkých cen. Dále vyzýváme k řešení přebytku základních zemědělských komodit na evropském trhu, a to omezením dovozů ze třetích zemí, podporou exportu z Evropské unie a větší spotřebou v rámci obnovitelných zdrojů energie. Uvítali bychom i plné kofinancování, stejně jako v ostatních zemích Evropské unie, záchraného balíčku na rok 2024, který připravuje Evropská komise a jeho vyplacení co nejdříve všem zemědělcům na hektar obilovin – ostatně v Polsku už je pomoc v procesu realizace.

Těchto 5 požadavků jsme rozvedli a konkretizovali v usnesení 33. sněmu Agrární komory ČR. Jsme v tomto ohledu naprosto transparentní a naše požadavky se nemění. Možná premiéra a jeho ministry už nebaví je poslouchat pořád dokola, ale když vám někdo slíbí finanční prostředky, se kterými již počítáte, je logické, že se ptáte, kde jsou.

Opakovaně jste mluvili také o absenci nějaké dlouhodobé vize pro zemědělství ze strany státu. Nastal zde nějaký posun?

Že zemědělci neví, jak s nimi má stát úmysly, je samozřejmě velmi zásadní, až existenční problém. Strategická rozhodování zemědělských manažerů se běžně nedělá ze dne na den, ale s výhledem mnoha let dopředu. Bohužel jsme dnes svědky, že řada podniků už nemá provozní peníze, banky půjčují zadarmo, případně vyhodnotili klienty z našich řad jako neudůvěryhodné, až rizikové, a tedy bez nároku na půjčku. Dochází proto k případům, že podniky prodávají stádo skotu, neobnoví turnusy výkrmu prasat či drůbeže, vytrhávají stromy v sadech, ruší další náročná odvětví a propouští zaměstnance, či dokonce reálně uvažují o prodeji celé firmy – a nabídky kapitálově silných skupin se množí. A to je ta nejhorší cesta.

Je otázkou, jestli takovou představu o významném sektoru národního hospodářství měla a má vládnoucí pětikoalice.

Vítáme proto, že se alespoň řeší na úrovni MZe nová strategie pro vývoj sektoru a na stole poradců je již její první aktualizovaný návrh. Koncepční problém ale z pohledu praxe vidíme v tom, že jsme v aktualizované strategii rezignovali na ambici nastavit ji jako celek aktivně a prorůstově. Konstatovat, kam dále se propadla citlivá odvětví, bez řešení a požadavku, jak a až kam jsme schopni je opětovně oživit, je málo. Zůstaneme tak pod tlakem vlastních nákladů, nestability příjmů, levných dovozů, nízkých cen a dalšího diktátu například obchodních řetězců.

Ovocnáře, vinaře, zelináře, ale i školkaře zasáhly mimořádné dubnové mrazy, kde ná-

středně ministerstvo slíbilo zajistit národní pomoc a jednat o evropské pomoci. Jak to vypadá?

Bohužel, jakoby nebylo problémů málo, tak došlo k nevratným škodám na letošní produkci jmenovaných odvětví a hlavně ke ztrátě zisku za tuto neprodukcí. Podle posledních informací od ovocnářů to vypadá, že přijdou v mnoha místech republiky o veškerou letošní úrodu a utrpí škody za více než 1 mld. Kč. Vinaři odhadují škody v propadu produkce vína na 2 mld. Kč, lesní školkaři na půl mld. Kč a okrasní školkaři zatím spočítali ztráty na 100 mil. Kč.

Státní zemědělský intervenční fond již zveřejnil harmonogram hlášení, zahájil komisní ověřování škod a předpokládá, že na přelomu srpna a září začne přijímat žádosti na kompenzace. Věřím, že pomoc pěstitelům přijde bezodkladně tak, aby jim alespoň částečně vypomohla, protože náklady na udržování porostů nelze vypnout. Víme také, že ministerstvo čeká na vyjádření Evropské komise k možnosti využít finance z krizového balíčku EU.

Letošní počasí na jaře si se zemědělci nepěkně pohrálo a jen přispělo k prohloubení jejich dosavadních problémů. Fakt, že v podstatě nebylo v lidských silách se takovému stavu vůbec bránit, protože veškeré technologie na takto silné mrazy, ale třeba i na sucho nebo vysokou intenzitu srážek spadlých v krátké době zkrátka nestačí a příroda je tak stále silnější než my. I to ale ukazuje na houževnatost a odhodlaní lidí pracujících v zemědělství.

Redakce Agrobaze

Protesty musí pokračovat, shodly se zemědělské nevládní organizace

Šéfové zemědělských nevládních organizací, kteří zastupují téměř všechny zemědělce v Česku, se sešli 10. května 2024 ve Větrném Jeníkově, aby vyhodnotili pomoc vlády agrárnímu sektoru. Dosavadní kroky ministra zemědělství Marka Výborného a jeho reakci na 5 společných priorit a zároveň na výzvu 33. sněmu Agrární komory České republiky považují za zásadně nedostatečné a deklarovali připravenost uspořádat další protestní akci či akce.

Shodly se na tom kromě Agrární komory České republiky dále Zemědělský svaz České republiky, Iniciativa zemědělských a potravinářských podniků, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů, Společnost mladých agrárníků České republiky a Asociace soukromého zemědělství Olomouckého kraje. Jejich vedení tak vyhověla doporučení prezidia Agrární komory ČR z 2. května 2024.

Zástupci zemědělských nevládních organizací jednali ve Větrném Jeníkově tři hodiny o stavu agrárního sektoru v České republice a jak se vláda postavila k pěti hlavních priorit, s nimiž souhlasily Agrární komora ČR, Zemědělský svaz ČR, Iniciativa zemědělských a potravinářských podniků, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů, Společnost mladých agrárníků ČR a Asociace soukromého zemědělství Olomouckého kraje. Těchto pět bodů následně bylo rozvedeno v usnesení z 33. sněmu Agrární komory ČR v Brně 7. dubna a tato největší zemědělská nevládní organizace v Česku požádala ministra zemědělství Výborného, aby se k jednotlivým třinácti bodům písemně vyjádřil do konce dubna. Zpětná vazba ze strany Ministerstva zemědělství byla nyní vyhodnocena jako nevyhovující s tím, že prakticky nebylo vyhověno ani jednomu požadavku.

„Chování ministra Výborného dává jasný signál, že pro nás neudělá ani to, co by ho nestálo žádné peníze. Je to jedna velká bída a nezbývá nám nic jiného, než se řídit usnesením sněmu Agrární komory ČR, které nám říká, že máme ve druhé polovině května uspořádat protestní akci. Možná má vláda strach s námi mluvit, ale naopak to neplatí. Pokud budeme čekat, že se situace sama od sebe zlepší, nedočkáme se. Vláda dělá mnoho věcí, kterými nám ubližuje, ale nic, čím by nám pomohla. Nemá to nic společného s odpovědným vládnutím, které se zřejmě řídí snahou o získání volebních preferencí i za cenu škod v našem resortu,“ říká prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

Proto se zemědělské nevládní organizace dohodly, že podpoří masivní protest 22. května v Praze. Bude mít podobu protestní jízdy zemědělské techniky Prahou a akcí před sídly některých vládních úřadů. Současně organizátoři zvažují uspořádání happeningu pro veřejnost na Letné, kde zemědělci předvedou ukázky své produkce a budou připraveni své kroky vysvětlit a obhájit. (Pozn. redakce – toto rozhodnutí bylo následně revokováno představenstvem AK ČR ze dne 17. května a po dohodě s ostatními organizacemi. Důvody jsou vysvětleny v úvodním rozhovoru s Janem Doležalem, prezidentem AK ČR.)

„Vláda se staví přezíravě k problémům zemědělců a neřeší je. Ministr zemědělství Výborný opakuje stále stejné argumenty a není vůle podpořit české zemědělce. Nevzdáváme

se, pokračujeme dál a uspořádáme další ze série protestních akcí. Protesty nejsou naším cílem, chceme dále jednat, ale musí být vůle skutečně pomoci sektoru. Je sice doba senáží a dalších prací, a přestože jsou zemědělci na polích od rána do noci, přeruší svoji práci a přijedou protestovat do Prahy. Tak moc jim záleží na zemědělství,“ sděluje předseda Zemědělského svazu ČR Martin Pýcha.

Představenstvo Agrární komory ČR se svým usnesením zároveň zavázalo předat ve své členské základně informace o chystaných akcích napříč celou Českou republikou. Současně byly osloveny a k podpoře vyjádření nespokojenosti vyzvány i další organizace spojené s agrárním sektorem.

Redakce Agrobaze

Požadavky zemědělských nevládních organizací:

- 1) Splnění slibu vlády z 8. 6. 2022 na spuštění programu na podporu zaměstnanosti na venkově formou slevy na sociálním pojištění.
- 2) Splnění slibu vlády z 8. 6. 2022 na navrácení národních dotací na úroveň roku 2022 ve výši 5 miliard korun.
- 3) Snížení daně z nemovitých věcí na zemědělskou půdu na úroveň roku 2023 nebo nezdaňování evropských dotací, což pomůže snížit náklady v době propadajících se cen.
- 4) Aktivní řešení přebytku základních zemědělských komodit na evropském trhu, a to omezením dovozu ze třetích zemí, podporou exportu z Evropské unie a větší spotřebou v rámci obnovitelných zdrojů energie.
- 5) Plné kofinancování, stejně jako v ostatních zemích Evropské unie, záchranného balíčku na rok 2024, který připravuje Evropská komise a jeho vyplacení co nejrychleji všem zemědělcům na hektar obilovin.

V platnosti zůstávají také požadavky na zásadní snížení byrokracie, přenastavení systému protierozní ochrany, uvolňování omezujících podmínek, větší ochrana před obchodními řetězci, rozhodování na základě provedených analýz a mnohé další, na které jsme v žádném případě nerezignovali.

Jednání s ministry Výborným a Stanjurovou přineslo reálný posun v diskusi, na výsledky ale čekáme

Na základě požadavků nevládních organizací proběhlo dne 22. května 2024 jednání členů Prezidia AK ČR, tedy prezidenta Agrární komory ČR Janem Doležalem, viceprezidenta Bohumila Belady a viceprezidenta Leoše Říhy, předsedy Zemědělského svazu Martina Pýchy, s ministrem zemědělství Markem Výborným a ministrem financí Zbyňkem Stanjurovou. Přítomen byl také Petr Bendl, poslanec ODS a místopředseda Zemědělského výboru PSP ČR.

Schůzka měla za cíl urychleně řešit kritickou situaci v českém zemědělství, která je způsobena mimo jiné nesplněnými finančními slibů vlády, opožděnými platbami záloh na dotace a tržní nestabilitou.

Jednání s ministrem financí probíhalo ve velmi otevřené a konstruktivní atmosféře. Ministr financí byl velmi vstřícný, po úvodním představení problematiky se ptal zástupců zemědělských organizací na detaily a nechal si vysvětlit důležité údaje. „Připomněli jsme ministru financí, že zemědělcům bylo slíbeno od vicepremiéra Mariana Jurečky celkem 6 mld. Kč za roky 2022, 2023 a 2024, což dosud nebylo splněno. Ministr zemědělství Marek Výborný přislíbil alespoň 2 mld. Kč jako částečné řešení,“ řekl Martin Pýcha, předseda Zemědělského svazu ČR.

Oproti předchozím letům se zásadně zpožďují výplaty podpor administrovaných SZIF, druhý rok po sobě propadají příjmy na straně tržeb za komodity, vyřešena z našeho pohledu není situace s ukrajinskými dovozy, a především u menších a středních podniků došlo k vyčerpání zásob. Přestože výdaje zemědělci omezili na nezbytné minimum, tak jim dochází peníze a potřebují urgentní pomoc s provozním financováním.

Proto vedení Agrární komory ČR požádalo o nastavení systému podzimních záloh nejen z přímých plateb, ale také z ekoschémat, a to až do výše 15 mld. Kč, jak tomu bývalo v minulých letech. Kvůli opožděným platbám záloh na dotace se zemědělci ocitli ve svízelné situaci s cashflow, což ohrožuje jejich schopnost pokračovat v produkci, a právě urychlený přesun podpor je jednou z cest, jak situaci řešit.

„Ministr Stanjura vyjádřil ochotu dále jednat o problémech zemědělců a čekáme na termín další schůzky. Nicméně pokud nedojde k žádnému posunu v této věci, jsme nadále připraveni protestovat a využít tak legitimního nástroje k prosazení našich požadavků,“ dodal Jan Doležal, prezident Agrární komory ČR. Na schůzce byl také předložen návrh na vyplácení záloh na zelenou naftu, který ministr financí chápal, avšak zdůraznil, že vše bude ještě projednáno s vládou. Podivil se však také nad stále se zvyšujícími požadavky Ministerstva zemědělství na samotné omezení hospodaření v případech, kdy nejsou financie na kompenzace takto vzniklých nákladů.

Uskutečnit se má také další důležitá schůzka s vedením Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF) o možném

posílení rozpočtu na zemědělství. „Jednání s PGRLF o získání dalších financí do rozpočtu fondu, mluví se až o 300 mil. Kč, je velmi důležité,“ podotknul Pýcha a dodal: „Protože situace v českém zemědělství je vážná a vyžaduje rychlé a efektivní řešení. Tato pomoc může být klíčovým momentem, který určí budoucnost mnoha českých zemědělců.“

Ministrům byly předloženy argumenty dokládající aktuální tíživou ekonomickou situaci tuzezemského agrárního sektoru na konkrétních příkladech a s využitím oficiálních statistik tak, aby byl podtržen jejich význam.

Čekáme nyní na termín další schůzky, které by se podle vyjádření ministra Výborného měla uskutečnit v první červnový týden, a také na informaci, co se oběma ministrům podaří vyjednat v rámci pětikoalice na podporu agrárního sektoru. Podle toho rozhodneme o uskutečnění dalších protestních akcí.

K vyhodnocení schůzky s ministry se následně uskutečnilo mimořádné jednání prezidia Agrární komory ČR a vedení Zemědělského svazu ČR. Zástupci obou organizací rozhodli o obnově krizového štábu, v němž budou zastoupeni členové vedení Agrární komory ČR, Zemědělského svazu ČR a dalších zemědělských nevládních organizací, který bude koordinovat a doporučovat další kroky a vyhodnocovat dosažené výsledky.

Dále je svoláno mimořádné jednání představenstva Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR, a to na čtvrtek 30. května 2024 v KD Větrný Jeníkov. Situaci českých zemědělců nadále považujeme za velmi vážnou a jsme si vědomi prohlubujících se problémů. Pokud nenastane posun v avizované podpoře sektoru ze strany vlády, jsme připraveni členskou základnu a její příznivce opětovně vyzvat k radikálním projevům nespokojenosti formou veřejných protestů.

Redakce Agrobase

Evropské zemědělství potřebuje eliminaci negativních dopadů Green Dealu, české navíc i výraznou ekonomickou pomoc vlády

Situace v českém zemědělství se z ekonomického hlediska, zejména v posledních dvou letech, nevyvíjí nikterak dobře. Čeští produkční zemědělci poukazují na to, že „zelená“ politika EU vyplývající z projektu Green Deal a zároveň i velmi špatně nastavená zemědělská politika české vlády je dostává do velmi vážných potíží.

Ing. Leoš Říha, viceprezident AK ČR

Agrární komora ČR (AK ČR), která zastupuje zájmy našich produkčních zemědělců, již po 2 roky požaduje po české vládě, aby změnila svoji zemědělskou a hospodářskou politiku v jejich prospěch. Zároveň ji žádá, aby v Bruselu razantněji hájila zájmy českých zemědělců. O současnou situaci v českém zemědělství a dalších záměrech Agrární komory ČR na zlepšení podmínek českých zemědělců jsme hovořili s viceprezidentem AK ČR Leošem Říhou, který je zároveň i předsedou představenstva a ředitelem společnosti KLAS Nekoř, a.s.

Počátkem dubna se uskutečnilo 33. zasedání Sněmu Agrární komory ČR. Jakými otázkami či problémy jste se během tohoto jednání zabývali?

Jednání probíhalo v době, kdy se u produkčních zemědělců sešlo několik neblahých vlivů. Prvním je Společná zemědělská politika, do které byl navzdory našim připomínkám zapracován velký akcent na ochranu životního prostředí. Dalším vlivem, výrazně středoevropským, jsou nekontrolovatelné a bezcelní dovozy zemědělských komodit ze zemí mimo

EU, které způsobují pokles cen pod náklady u hlavních komodit a v neposlední řadě bude na zemědělce dopadat na národní úrovni konsolidační balíček naší vlády, a to zejména v oblasti téměř 100% zvýšení daně z nemovitosti. Na sněmu jsme se snažili u všech těchto podmínek najít řešení, aby zemědělské podnikání bylo alespoň trochu snesitelné.

O jaké požadavky českých zemědělců vůči vládě vlastně jde?

V první řadě se jedná o splnění dlouhodobých slibů. Je třeba zdůraznit, že z naší strany to není žádné ultimátum, ale pokud nám někdo za vládu a 5K slíbí v roce 2022 finance, které mají kompenzovat radikální nastavení redistributivní platby a mají platit od roku 2023, tak je pochopitelné, že se v roce 2024 po těchto penězích ptáme. Kromě těchto 2–3 miliard, které opravdu zejména u středních firem v sektoru chybí, požadujeme u usnesení sněmu, aby naše vláda pomohla v současném deformovaném trhu se zemědělskými komoditami svým zemědělcům obdobně jako u okolních zemích. Zároveň požadujeme, abychom sami sobě nadále nezpříšňovali podmínky pro zemědělské podnikání a abychom znali předem ekonomické dopady těchto požadavků, jako je například připravované výrazné zpřísnění DZES 5 (standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy – pozn. red.) ohledně eroze.

Ministr zemědělství Marek Výborný měl podle usnesení Agrární komory ČR do konce dubna čas, aby ve vládě prosadil zlepšení podmínek pro naše zemědělce. Ale jak se posléze ukázalo, nic se v tomto směru nezměnilo k lepšímu. Jaký další postup zvolí Agrární komora ČR pro nejbližší měsíce?

Agrární komora ČR, jako nejvýznamnější nevládní zemědělská organizace u nás, nemůže postupovat jinak než rozhodně, tzn., že jestliže jsme na sněmu před zraky pana ministra odsouhlasili konání protestů v případě, že nedojde k posunu alespoň u části bodů, tak náš další postup logicky bude spočívat

v plnění tohoto usnesení sněmu, tzn. v organizování protestů. Chci však zdůraznit, že jsme produkční zemědělci, kteří chtějí mít pouze solidní a konkurenceschopné podmínky pro svoji práci. Nejsme profesionální demonstrující, a proto naším cílem nejsou demonstrace, ale je to pouze zoufalý prostředek, jak při jednaních docílit přijatelných výsledků a splnění dlouhodobých slibů.

Již delší dobu Agrární komora ČR poukazuje na to, že nůžky mezi výkupními cenami zemědělců a náklady na zemědělskou výrobu se stále více rozevírají. Co je podle produkčních zemědělců příčinou tohoto stavu?

Po zahájení války na Ukrajině ceny zemědělských komodit reagovaly standardně jako ve většině válečných období, tzn. výrazně se zvedly, načež poté se k těmto cenám postupně posunuly i náklady. Bohužel nezvládnutím koridoru solidarity pro ukrajinské obilí se výkupní ceny nestandardně propadly, ale ceny vstupů do výroby zůstaly na stejné úrovni. To je aktuální příčina velmi rozevřených nůžek mezi náklady a výstupy.

Potvrdil jste velmi výrazné zdražení vstupu do výroby. Jak se to odrazilo pro vás ve výrobních a pro spotřebitele prodejních cenách základních zemědělských výrobků a potravin?

Růst cen zemědělských komodit se odrazil na pultě do jisté míry v letech 2022 a 2023, kdy se také začali politici zajímat o ceny a zemědělce, protože vedle masivního vlivu energií i tyto ceny potravin tlačily nahoru inflaci. Nyní pokles cen zemědělských komodit často však pod výrobní náklady naopak táhne inflaci na úroveň cíle ČNB, ale to je okamžik, kdy už se o nás politici tolik nezajímají.

Přirozeně že při vyjednávání s obchodníky nemáte jednoduchou pozici, aby se vaše produkty uplatnily na tuzemském, potažmo i evropském trhu. Jaké jsou vaše zkušenosti?

Moje zkušenosti jsou pouze zprostředkované, a to při jednání s odběrateli zemědělských komodit, protože přímo do obchodu nedodávám, ale pravidelně narážíme na argumentaci mlékáren a dalších odběratelů zemědělských komodit, kteří mluví o tlaku obchodních řetězců, který je v tzv. v nových zemích EU daleko vyšší než v zemích starých.

Agrární komora ČR již delší dobu tvrdí, že objem zemědělské a zejména živočišné výroby se u nás postupně snižuje. K čemu to podle Vás nakonec povede?

Každá rozumná hospodářsky vyspělá země by měla ve své politice podporovat přidanou hodnotu na svém území. Tou přidanou hodnotou zemědělství je právě živočišná výroba s navazujícím zpracováním a nejlépe i s podporou exportu. To, že jsme se stali závislími na vývozech obilí a živého skotu, je bohužel ukázkou toho, že hospodářská politika v této oblasti v naší zemi nebyla prováděna zodpovědně. Dopady toho vidíme v současnosti, když najednou nemáme kam přebytky obilí umístit a přitom nám stále rostou dovozy chlazeného či mraženého zpracovaného masa.

Hovoříme-li o živočišné výrobě, například nejvíce vepřového masa se k nám dováží ze Španělska. To jsou na tom španělští farmáři oproti našim zemědělcům tak ekonomicky dobře?

Španělští farmáři mají hlavně problém s klimatickou změnou a s rozšiřováním oblastí, kde nejde mnoho pěstovat. Proto se nám zdá jako nepříliš udržitelné v těchto zemích podporovat výkrm vepřového, a to na základě dovozu obilí a zpětného vývozu zpracovaného masa. Zaráží nás, že na tento režim velké uhlíkové stopy nepoukazují ekologická hnutí.

Jaké řešení složité situace v živočišné výrobě navrhuje Agrární komora ČR?

Pokládáme za důležité, aby podmínky pro podnikatele v živočišné výrobě byly srovnatelné u nás a v okolních zemích, a to nejenom jako případné kompenzace za welfare apod., ale i jako podmínky umožňující umístění provozů živočišné výroby tam, kam patří, tzn. na český venkov. Zároveň je důležitá i podpora, která je srovnatelná s okolními státy u zpracovatelů zemědělských komodit. Je potřeba, aby si i nezemědělská veřejnost uvědomila, že erozi a úrodnost půdy lze řešit hospodářsky efektivněji rozumným zatížením živočišné výroby než nerozumným zatížením softwaru v LPIS.

Pokud jde o rostlinnou výrobu, řeší česká vláda, potažmo orgány EU problém dovozu neprocleného ukrajinského obilí, které je do EU dováženo kvůli válce na Ukrajině dostatečně?

Neřeší! Je to kus pokrytectví obyvatel EU, protože všichni souhlasíme s pomocí ukrajinským zemědělcům, ale nechceme to nikdo platit a hází se to na bedra zemědělců. V době

klimatické změny není rozumné si likvidovat vlastní zemědělství, ať již na úrovni České republiky, nebo EU.

Zabýváme-li se zemědělskou výrobou, logicky musíme hovořit o nedostatku financí pro naše zemědělce, a to jak z fondů EU, tak i z národních zdrojů. Jak to vidí Agrární komora ČR?

Při otevřeném trhu musíme znát a reagovat na podmínky, které pro své zemědělce dokáží vytvořit v Německu a Polsku, a to zejména odvětví s přidanou hodnotou, ať už je to živočišná výroba, či citlivé komodity. Argumenty typu nedostatku financí v národním rozpočtu jsou tak vhodné pouze pro jedno volební období a vedou k již zmiňovanému poklesu přidané hodnoty v národním hospodářství.

Když hovoříme o financích, jak zpětně hodnotíte průběh jednání s ministrem zemědělství Markem Výborným a jeho prostřednictvím s vládou ČR o pomoci českým zemědělcům?

Pan ministr se sice snaží, ale bohužel výsledky z hlediska konkurenceschopnosti našeho zemědělství, např. ve srovnání s aktuální pomocí zemědělcům v Polsku, mají značné rezervy, o kterých je potřeba intenzivně jednat.

Agrární komora ČR již delší dobu tvrdí, že vlády původních zemí EU15, nyní EU14, podporují své farmáře mnohem aktivněji, než jak činily české vlády. Neměly by se inspirovat jednáním například francouzské či španělské vlády?

Myslíme, že by nám úplně stačilo inspirovat se jednáním vlády polské jako jediné tzv. nové země, kde zemědělství po vstupu do EU vzrostlo. Je sice pravdou, že se jedná o zemědělství jiného typu, než je naše, ale to nic nemění na tom, že v přepočtu na hektar do sektoru proudí v Polsku daleko více peněz než u nás.

Ostatně v rámci přístupových dohod do EU před rokem 2004 si Polsko na rozdíl od České republiky dokázalo vyjednat řadu výjimek. To se nyní ukazuje ve vyšší konkurenceschopnosti polských potravin na evropském trhu. Nezaspali jsme?

Problém je v tom, alespoň se domnívám, že váha zemědělského sektoru u nás je bohužel menší než v Polsku, proto i při vyjednávání politické reprezentace mají jiné priority. Je sice pravdou, že nejsme zemí agrární, ale jsme zemí s hlubokou tradicí zpracování a přidané hodnoty zemědělských surovin, jak ukazují i některé staré země např. v rámci Beneluxu, na tuto tradici se dá navazovat.

Mezi členy Agrární komory ČR velmi často zaznívá myšlenka, že zemědělce by měl živit trh, nikoliv dotace. Co byste k tomu řekl jako šéf významného zemědělského podniku?

Pochopitelně pokroucenost zemědělského podnikání dotačními vstupy je značná a ekonomicky nezdravá. Nicméně, jednak nemůže být Česká republika se svojí otevřenou ekonomikou lídrem ve snižování podpor a hlavně situace vlivem řady „zelených“ požadavků na zemědělství a zároveň poskytovaných kompenzací se stala až moc složitou a i byrokraticky náročnou a drahou. Z hlediska konkurenceschopnosti EU i ČR je nutné hledat v tomto zjednodušení a neupínat se pouze ke prvoplánovému zeleným podporám, ale i k racionálnímu pokroku v zemědělské produkci.

Jaké jsou vlastně dopady na evropské zemědělství, potažmo na potravinářství, pokud jde o Green Deal?

V řadě případů je škoda, že se věci kolem Green Dealu prosazovaly překotně na základě pouze tlaku aktivistů a momentálních lídrů veřejného mínění, nikoliv na základě zkušeností zemědělců, případně aplikovaného výzkumu. Zároveň se ukazuje jako velké nebezpečí zneužití těchto myšlenek ve prospěch ohromných nadnárodních gigantů v oblasti potravinářství, ale i energetiky a podobně. Řada opatření, která se po nás požadují, nedávají smysl a z hlediska obživy obyvatel v případě změny klimatu mohou být i pro evropskou civilizaci zničující. Každý zemědělec žije v souladu s přírodou, která ho živí, a proto by jeho hlas při ochraně zemědělské krajiny a zároveň při obživě obyvatel měl být více akceptován. Myslíme si, že by případná opatření přitom byla levnější, smysluplnější a nemusela by být revidována až po protestech zemědělců.

Četné protesty farmářů mnoha členských zemí EU naznačují, že problém dopadů Green Dealu je nutné řešit na celoevropské úrovni. To ale asi nebude jednoduché?

Rozhodně to jednoduché nebude a ani jednoduché není. Přes veškerou snahu i našich zástupců v EU bychom přivítali větší koordinaci a jednotu i údernost organizací typu Copa Cogeca. Na stranu druhou ale i v dnešní ekonomicky složité době z vlastní zkušenosti víme, že jsme nuceni tuto jednotu tvořit zespolu, např. u nás spoluprací s protestujícími polskými zemědělci. Také je důležité nepodceňovat účast ve volbách do Evropského parlamentu a v zemědělství to platí dvojnásob.

Jak vidíte další budoucnost českého, potažmo evropského zemědělství?

Po dlouholetém marném boji o efektivní nastavení aktivního zemědělce v SZP a v ČR to je sice s podivem, ale jsem optimistou, a to právě při uvědomění si důležitosti zemědělství z hlediska případné klimatické změny a při uvědomění si potenciálu, jaké zemědělství v našich klimatických podmínkách stále má.

Miroslav Svoboda

V evropských potravinách nejsou zbytky antibiotik

V potravinách, které jíme, nejsou žádná škodlivá rezidua antibiotik. Přísná pravidla EU chrání spotřebitele před jakýmkoli škodlivými rezidui v potravinách živočišného původu tím, že stanovují časový rámec pro odstranění jakýchkoli stop antibiotik nebo jiných léčiv ze zvířat předtím, než se kterékoli potravinářské výrobky dostanou do potravinového řetězce. Jde o jeden ze základních mýtů mezi spotřebiteli, který se jen těžko daří vyvracet.

Podle zákona nesmí potraviny, jako je maso, mléko nebo vejce, získané ze zvířat ošetřených veterinárními léčivými nebo vystavených biocidním přípravkům používaným v zemědělství, obsahovat žádná rezidua, která by mohla být nebezpečná pro zdraví spotřebitele. Pravidla EU rovněž stanovují normy pro „ochranné lhůty“. Jedná se o minimální dobu, která musí uplynout mezi ošetřením zvířete a okamžikem, kdy se zvíře nebo jeho produkty mohou dostat do potravinového řetězce. Je to i jeden ze zásadních argumentů, proč se zajímat o původ masa a upřednostnit primárně to s místním původem.

Pro každý veterinární léčivý přípravek jsou stanoveny ochranné lhůty, aby se zajistilo, že pokud při léčbě zvířat vzniknou rezidua, budou pod specifickými, vědecky stanovenými limity, které se nazývají maximální limity reziduí (MLR). Pokud je zvířeti podáván léčivý přípravek, přítomnost reziduí léčivého přípravku ve zvířatech a jejich potravinách se časem snižuje, protože je metabolizován a vylučován z těla zvířete. Testy, kterými se zjišťuje rychlost poklesu těchto hladin, jsou

součástí testování bezpečnosti potravin, které musí veterinární společnosti předložit při žádosti o licenci na prodej nového veterinárního léčivého přípravku pro použití u zvířat určených k produkci potravin.

Tím je zajištěno, že se v potravinách nevykytují žádná nebezpečná rezidua. V rámci přísné opatrnosti jsou skutečné maximální limity reziduí často tisíckrát nižší než úroveň, při které by jakékoli stopy léčivého přípravku měly jakýkoli dopad na zdraví spotřebitele. Tyto limity jsou přísně sledovány vnitrostátními orgány, aby bylo prostřednictvím programů dozoru nad rezidui zajištěno, že všechny potraviny pocházející ze živočišných produktů jsou bezpečné.

Všechna léčiva pro zvířata jsou přísně regulována, což znamená, že je zajištěna jejich kvalita, bezpečnost pro zvířata, lidi a životní prostředí a účinnost. Kromě toho je zavedena řada bezpečnostních faktorů na ochranu spotřebitelů. Pokud byla zvířata léčena léčivými, regulační orgány, jako je Evropská agentura pro léčivé přípravky a CODEX, standardizační orgán podporovaný FAO a WHO, stanovují přísné limity pro zbytková množství povolená pro vstup do potravinového řetězce.

Všechny veterinární léčivé přípravky, včetně antibiotik používaných u hospodářských zvířat, mají maximální limity reziduí stanovené nařízením 470/2009 a uvedené v nařízení 37/2010. Bezpečnost reziduí posuzuje také Výbor pro veterinární léčivé přípravky (CVMP) při EMA. Stanovení maximálních limitů reziduí zahrnuje několik kroků. V každé fázi regulační orgány vytvářejí bezpečnostní faktor, aby minimalizovaly potenciální rizika pro osoby konzumující potraviny ze zvířat léčených léčivými přípravky.

Ze zprávy Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) o výsledcích monitorování reziduí veterinárních léčivých přípravků vyplývá, že v případě celkových reziduí byla u více než 620 000 vzorků odebraných ve všech zemích EU a na Islandu a v Norsku zjištěna přítom-

nost nežádoucích látek nad rámec limitů pouze u 0,17 % případů. A u antibakteriálních látek, mezi něž patří antibiotika, byla zjištěna přítomnost nadlimitních látek pouze u 0,14 % vzorků, což ukazuje na neustálý pokles pozitivních vzorků). Vzorky jsou analyzovány podle zvláštních pravidel EU: Směrnice Rady 96/23/ES o opatřeních pro sledování některých látek a jejich reziduí v živých zvířatech a živočišných produktech.

Jak uvedla Státní veterinární správa ČR, tak podle statistik Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (ÚSKVBL) vyplývá, že mezi roky 2008 a 2022 klesla celková spotřeba veterinárních léčiv u zvířat v ČR takřka o dvě třetiny z 95,5 t na 35,7 t. V rámci srovnání evropských zemí zaujímá Česká republika se svými 50 mg/PCU (Population correction unit, jednotka pro korekci na velikost populace zvířat a její hmotnost) místo hluboko pod průměrem spotřeb veterinárních antibiotik Evropy (84,4 mg/PCU). Česká republika tak již v roce 2021 splňovala evropský cíl pro rok 2030, který je stanoven na průměr 59,2 mg/PCU. Zásadní podíl na tomto pozitivním vývoji má proaktivní přístup chovatelů, veterinárních lékařů i státních institucí v této oblasti a dlouhodobá osvěta.

Pokračující úspěchy při zajišťování bezpečnosti potravin jsou výsledkem většího dodržování ochranných lhůt pro léčbu ze strany zemědělců a neustálého snižování používání antibiotik, což potvrzuje odhodlání odvětví chovu hospodářských zvířat a veterinární medicíny v boji proti rezistenci vůči antibiotikům. „Mise“, kterou hodnotový řetězec živočišné výroby aktivně přijímá v rámci iniciativy „Jedno zdraví“.

Závěrem je nutné zdůraznit, že problém antibiotické rezistence, která představuje schopnost bakterií překonat účinky léčiv především z důvodu genetického přizpůsobení, tak spočívá především v nadměrném a ne cílovém používání antibiotik v lidské populaci.

Redakce Agrobases

ZEMĚĎELSKÉ POJIŠTĚNÍ
POJIŠTĚNÍ PLODIN

Známe jednodušší řešení, jak zachránit vaši úrodu

Pojištění plodin s nejširší pojistnou ochranou na trhu

- pojištění všech druhů pěstovaných plodin a trvalých kultur
- kvalitní a rychlá likvidace škod

241 114 114
www.generaliceska.cz

 GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

Škody přesáhnou 4 miliardy korun

Turbulentní vývoj počasí, kdy brzký nástup jara a téměř letní teploty vzduchu vystřídaly až 10 hodin trvající silné mrazy s následujícím opětovným oteplením, negativně ovlivnil pěstitele ovoce, zeleniny, brambor, vinné révy, klasických polních plodin i školkaře.

Propad teplot po vlně teplého počasí na mnoha místech zničil úrodu ovocných sadů, vinic, ale i školek.

nad obvyklým průměrem významně urychlily vegetační vývoj rostlin, což jsme ostatně mohli pozorovat na rozkvetlých stromech, keřích i loukách po celém Česku. Následný pokles teploty doprovázený nočními mrazy poškodil především ovocné stromy, vzešlou zeleninu a vinnou révu. Mrazy měly dopad i na další plodiny, jako jsou obiloviny a olejniny, ale i rané brambory a s následky se potýkají také školkaři. Obecně platí, že čím je teplotní výkyv směrem pod nulu větší a čím déle trvá, tím se zvyšuje u pěstovaných plodin i riziko nevratného poškození. Silná mrazová vlna postihla celé Čechy, částečně střední a severní Moravu a některé lokality na jižní Moravě.

Jaké jsou tedy na porostech odhady škod?

Pro ovocnáře a vinaře má aktuální situace rozměr kalamity a totálního zmaru vložené práce i financí. Mrazy poškodily prakticky všechny druhy ovoce a Ovocnářská unie ČR odhaduje, že jen v Čechách nebude letos vůbec sklízet až 80 % pěstitelů ovoce. Nejhorší jsou na tom třešně, višně, švestky a slívy, ale jsou to třeba i porosty jahod. Ovocnáři odhadují, že mráz poničil zhruba 100 tis. t ovoce a způsobil škody v hodnotě přes 1 mld. Kč v hodnotě ovoce po sklizni. Producenti ovoce proto očekávají, že letošní úroda bude oproti 5letému průměru nižší o 75 až 80 %. Škody na vinicích přesahují 2 mld. Kč a podle Svaz vinařů ČR se zásadním způsobem sníží objem domácí suroviny, přičemž situace zcela ovlivní cenu hroznů letošního ročníku.

Zelenina není podle Zelinářské unie Čech a Moravy poškozena tak fatálně jako jiné komodity i proto, že ne všechny druhy již byly vysety či vysázeny, nicméně její pěstitelé škody zatím ještě sčítají. Mráz poničil některá pole se zelím, kořenovou zeleninou či ranými bramborami. V některých oblastech budou muset být porosty znovu založeny, u některých druhů dojde k oddálení sklizně. Na některých porostech se škody ještě mohou projevit pozdě-

Zástupci některých z těchto odvětví mluví o situaci jako o tak extrémní, že něco takového za celý svůj život nepamatují. Ministerstvo zemědělství zatím slíbilo pomoc pouze ovocnářům. Co to udělá se situací na trhu, jaká by byla potřeba pomoc pro další odvětví, vysvětluje prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Česko zasáhla v polovině dubna silná mrazová vlna, nezvyklá jak délkou trvání, tak poklesem pod nula stupňů, které plodiny poškodila nejvíce?

Mrazy by pro pěstitele možná nepředstavovaly v období běžného vegetačního růstu průměrného roku takový problém, kdyby jarní počasí nepřišlo skoro o měsíc dříve. Teploty značně

děním vývoje a růstu a doháněním poškození, také oddálením sklizně, kumulací původně odstupňovaných sklizní, zvýšením nákladů na obnovu porostů a podobně.

Silné mrazy ovlivnily také polní plodiny jako obiloviny a olejniny, a proto nelze vyloučit, že letošní výnosy budou regionálně nižší. Poškozené byly také již zmíněné rané brambory tuzemské produkce, částečně cukrovka, kde asi budou potřeba přesevy zničených vzházejících porostů v řádech stovek hektarů.

Škodám se nevyhnuli ani školkaři. Mrazy přišly v nejméně vhodné dobu, kdy téměř veškeré dřeviny již měly nové přírůsty a byly velmi citlivé na extrémní pokles teplot. Zasáhly tak například rozpěstovaný sadební materiál lesních dřevin sloužící pro obnovu lesních porostů v Česku. K poškození došlo zejména na nových sýjích listnatých dřevin, dále i na rozpěstované sadbě všech ostatních dřevin, kromě borovice lesní. Sdružení lesních školkařů ČR odhaduje škody zhruba na 0,5 mld. Kč.

Co budou tyto škody znamenat pro pěstitele, potažmo pro zákazníky?

Přesněji bude možné určit míru poškození až s odstupem času, a to i s ohledem na další vývoj počasí. Ostatně v mnohých regionech už začíná být nedostatek srážek, a tedy vody dostupné pro rozhodující vegetační fáze. Situaci budeme samozřejmě nadále sledovat a Agrární komora ČR je k dispozici všem svým členům, mezi které patří i zmiňovaná specializovaná profesní sdružení pěstitelů. Pěstitelé nevyklučují i dopad aktuální situace na realizační ceny a tím i ceny spotřebitelské, protože silné mrazy plošně zasáhly i další evropské země. Na přesnější odhady je ale ještě příliš brzy, protože u řady poškozených porostů dojde sice k obnově biomasy, ale úroda bude zasažena snížením kvalitativních parametrů či sklizených objemů. A také proto, že do cen na pultech se promítají kromě cen zemědělských prvovýrobců náklady a přírůstek zpracovatelů, náklady na přepravu, náklady na obaly, náklady na skladování a především náklady a přírůstek velkých obchodních řetězců. Jisté je, že tato situace s výskytem silného mrazu významně narušila ekonomiku řady pěstitelských oborů a následky mohou být fatální, včetně dalšího útlumu produkce. Mnoho podniků už tuto ránu může vzít jako finální impuls k rozhodnutí s těmito náročnějšími, a tedy v případě výpadku produkce či odbytu rizikovějšími obory skončit. Což v konečném důsledku dopadne i na zákazníky.

Porosty zeleniny, ale třeba i sady lze před mrazy chránit, proč běžné techniky nefungovaly?

To je pravda. Například ovocné stromy a keře je možné chránit proti promrznutí například využitím parafinových svíček, dále je možné pálit rostlinný odpad v blízkosti sadu, bránit se promícháváním vzduchu vrtulemi či využít

protimrazové závlahy. Nicméně v mrazech trvajících i déle než 10 hodin a za teploty dosahující v některých oblastech -5 až -7 °C selhávají všechny běžné stupně ochrany. Navíc na ochranu ovocných sadů a keřů po celém Česku nemají pěstitelé technické ani ekonomické možnosti. Totéž platí o zelenině. Sice ji lze proti mrazu chránit zakrýváním speciálními foliemi, které jsou účinné také proti některým škůdcům a příznivě ovlivňují i vodní režim, ale během takto nízkých teplot, které trvaly několik hodin v kuse a opakovaly se v cyklech několik dní za sebou, nemusí a nedokáží fungovat stoprocentně.

Ministerstvo slíbilo pomoc ovocnářům, bude dostatečná?

Kroky Ministerstva zemědělství na pomoc ovocnářům jednoznačně vítáme. Ministr zemědělství Marek Výborný se postavil vstřícně vůči požadavku ovocnářů na spuštění programu pro krizi, který je notifikovaný u Evropské unie a umožňuje okamžitou výplatu pomoci při podobných kalamitách způsobených suchem či mrazy. Ovocnáři by dále uvítali, aby Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond otevřel program provozních úvěrů alespoň pro menší farmy, které se věnují výhradně produkci ovoce. Tyto podniky tvoří dvě třetiny poškozených a škody způsobené mrazem pro ně mohou mít fatální následky. Podniky, které produkují ovoce ve větších objemech a dodávají do velkoobchodu nebo obchodních řetězců, by zase uvítali také pomoc s udržemím zaměstnanců z důvodu zásadního až úplného propadu ročních tržeb. Zda je přislíbená podpora Ministerstva zemědělství ve výši 70 až 100 mil. Kč pro pěstitele ovoce dostatečná, bude tedy záležet i na kombinaci

dalších forem pomoci producentům. O pomoci si předpokládám řeknou i další poškození.

A co pěstitelé ostatních plodin? Co by jim pomohlo?

Samozřejmě se na prvním místě můžeme bavit o aktuální pomoci řešící dopady mrazů, která by měla být zaměřena na výrobně úzce zaměřené specialisty, protože s určitou nadsázkou řečeno, hektary zmrzlých obilovin nebo olejin ekonomicky asi nikoho nepoloží. Ale je také potřeba hlasitě mluvit o koncepcí pomoci. Z hlediska vývoje klimatu je a bude nejzásadnější pro zelinářství, ale třeba i pro školkařství, chmelařství a ovocnářství zajištění přístupu k vodě. Tito pěstitelé se bez závlah neobejdou, a to bez ohledu na růst teplot a výskyt takových extrémů, jaké nyní zažíváme. S tím souvisí určitě i používání nejmodernějších a nejspornějších zavlažovacích systémů a samozřejmě bude nezbytné průběžně přizpůsobovat druhovou a odrůdovou skladbou, pěstební technologie i ochranu a prevenci rostlin před novými škodlivými organismy.

Ovocné stromy a keře jsou trvalé kultury, tedy přeorientování se na jiné plodiny by trvalo delší dobu. Pomohlo by také uvolnění pravidel pro nové metody šlechtění. Svaz vinařů ČR zase žádá aktivnější přístup Ministerstva zemědělství k řešení problémů vinařů a zastavení diskuse o zavedení spotřební daně na tiché víno. Rovněž Agrární komora ČR se obrátila dopisem na ministra zemědělství Marka Výborného, aby se situací zabýval a zohlednil i stav dalších pěstitelských odvětví.

Redakce Agrobases

Pěstitelé ovoce přišli o 80 procent úrody, v polovině republiky nesklidí nic

Místo obvyklých 130 tis. tun letos tuzemští pěstitelé ovoce sklidí kvůli silným mrazům jen pětinu, zhruba 30 tis. tun. Vyplývá to z upřesněných odhadů Ovocnářské unie ČR.

Sklízet se bude jen v části Moravy, v Čechách mrazy sady zdevastovaly totálně, poškozeno je 95 až 100 % stromů. V Čechách navíc mrazy ve stejném rozsahu zničily i vinohrady. Velké škody mají i pěstitelé sazenic stromků, ať už lesních, nebo ovocných. Pomoc zasaženým sektorům projednala vláda.

Velká část pěstitelů letos nesklidí žádné ovoce, o sady se ale budou muset starat dále, je potřeba je ošetřovat, například zastříhat stromy. Zůstanou jim tak zhruba dvě třetiny nákladů. Až do další sklizně ale budou tito pěstitelé bez jakýchkoliv příjmů z prodeje. Situaci nepokryje ani pojištění, které řada pěstitelů má. Komerčně pojistit proti mrazům lze, ale v České republice pouze jablka, hrušky, borůvky a jahody. Navíc je pojištění spojeno s řadou dalších podmínek, například pěstitelé jablek nebo hrušek mohou pojištění proti mrazům získat pouze jako doplněk k pojištění proti kroupám, a to i v případech, kdy mají instalované sítě proti kroupám, a toto pojištění pro ně nemá význam.

„I proto jsem v této mimořádné situaci požádal o pomoc Evropskou komisi. Na základě mého jednání s komisařem pro oblast zemědělství Januszem Wojciechowským jsem odeslal dopis s oficiální žádostí o pomoc z krizového balíčku EU ve výši 100 mil. eur,“ uvedl ministr Výborný.

Zároveň má Ministerstvo zemědělství pro případnou kompenzaci části škod způsobených zemědělcům velmi nepříznivými klimatickými jevy notifikovaný Rámcový program pro řešení rizik a krizí v zemědělství, který byl aktuálně notifikován u Evropské komise do konce roku 2028. V minulosti již MZe tento program pro částečnou kompenzaci škod mrazem na ovocných kulturách použilo. Jak již dříve ministr Výborný uvedl, MZe je připraveno skrze tento program poskytnout pěstitelům minimálně 100 až 200 mil. Kč.

„Záviset bude také na tom, zda Evropská komise poskytne pomoc z krizového balíčku. Podle toho se rozhodneme, zda otevřeme

i náš notifikovaný národní program, nebo zvolíme cestu navýšení evropské pomoci možným kofinancováním, který zpravidla Komise povoluje,“ dodal ministr.

Další možností, jak pomoci postiženým sektorům, je obdobně jako v předchozích případech řešení či zmírnění dopadů krizí, využitím provozních úvěrů prostřednictvím Podpůrného a garančního a rolnického fondu (PGRLF), a to snížením jistiny provozních úvěrů poskytnutých komerčními finančními institucemi, s požadavkem navýšení rozpočtu PGRLF o 300 mil. Kč.

Podle odhadů Ovocnářské unie Čech a Moravy je prvotní odhad škod na úrovni 1 mld. Kč. Až 80 % ovocnářských podniků bude mít nulovou sklizeň ovoce. Celkově se očekává pokles sklizně ovoce zhruba o 80 %. Pro stěžejní ovocný druh v ČR, jablka, odhaduje Ovocnářská unie letošní sklizeň na úrovni 22 % ve srovnání s předchozím 5letým průměrem (u hrušní 21 %, u višně a třešně dokonce 14 %, resp. 16 %). Vzniklá situace existenčně ohrožuje mnoho pěstitelů, kteří budou mít výrazný propad tržeb.

U pěstitelů jahod je poškozená plocha cca 120 ha, většina pěstitelů patří mezi menší pěstitele do výměry cca 4 ha. Míra poškození u jahod je 20 % až 100 %, zejména v závislosti na tom, zda byly porosty chráněny netkanou textilí. Předběžný odhad škod je cca 50,4 mil. Kč.

Podle vyjádření Svazu vinařů došlo k poškození 95 % vinic v Čechách, zatímco na Moravě se škody pohybují minimálně na úrovni 23 % snížení výnosu. Došlo tak k celkové úhrnné škodě na hroznech ve výši asi půl miliardy korun.

V sektoru okrasného školkařství je v letošním roce osázeno cca 1 200 ha školek, mrazy postihly zhruba 1 000 ha. Celkově je poškozeno 60 až 70 % sazenic, u některých druhů dřevin došlo ke 100 % poškození. Škody u školkařů podle odhadů dosáhly až 1 mld. Kč. Přesný rozsah škod není momentálně možné zjistit, neboť lze očekávat, že část mrazem poškozených sazenic může regenerovat.

Vojtěch Bílý, tiskový mluvčí MZe

Šetření škod bylo zahájeno

SZIF spustil 20. května novou aplikaci, jejímž prostřednictvím mohou pěstitelé zasažení jarními fatálními mrazy požádat o provedení místního šetření škod na vyjmenovaných kulturách. Z důvodu co nejobektivnějšího monitoringu škod je nezbytné provést registraci podle druhu nejpozději do určených termínů.

Díky jednoduché aplikaci lze bezodkladně naplánovat místní šetření a napomoci tak procesu realizace plánované kompenzace škod. „Aplikaci najdou žadatelé po přihlášení na Portálu farmáře (PF), je velmi jednoduchá, stačí kliknout na záložku Nová podání v pravém rohu obrazovky a následně v sekci Ostatní podání vybrat dlaždicí Náhrada škod. Z roletkového menu pak vyberete příslušnou kategorii, u které vznikla škoda,“ vysvětluje Kateřina Adamcová, ředitelka Sekce projektových opatření PRV, OP Rybářství a Národních dotací.

Po odeslání bude žadatel kontaktován ze strany SZIF ohledně termínu a rozsahu provedení místního šetření. Protokol, který vznikne při kontrole na místě, bude jednou z podmínek pro následnou kompenzaci. „O monitoring škod mohou nyní žádat pěstitelé ovocných kultur a ovocných, okrasných či lesních školek. Škodu na jahodách je třeba nahlásit do 24. května, škodu na peckovinách a na drobném ovoci do 31. května a škodu na jádrovinách a školkách do konce června,“ dodává Adamcová. Příjem samotných žádostí o kompenzaci předpokládáme na konci srpna, začátkem září.

Eva Češpiva, tisková mluvčí SZIF

50

S LÁSKOU
K TRADICI

země živitelka

22-27/8/2024

České Budějovice

Pořadatelé

Odborní partneři

Generální partner
mezinárodního
agrosalonu
Země živitelka

Hlavní partner
mezinárodního
agrosalonu
Země živitelka

www.zemezivitelka.cz

#zemezivitelka #vystavitec #vcb

Zemědělství a fotovoltaiky se dobře doplňují

V posledních letech ve společnosti stále více roste poptávka po udržitelné a čisté výrobě energie, která nebude závislá na fosilních palivech a která bude dostupná všem. Časem se i sektor zemědělství setká s dotazem bankovních či pojišťovacích institucí na jeho uhlíkovou stopu spotřebovávaných energií.

Potenciál pokrýt tento zájem mají jednoznačně obnovitelné zdroje energie. Platí to i pro zemědělský sektor, který už dávno chápe výrobu v bezemisních zdrojích jako vhodný a velmi vítaný doplněk k hlavním aktivitám pěstování rostlin a chovu zvířat i jako prostředek v boji se změnami klimatu.

Ačkoli v naší zemi pravděpodobně obnovitelné zdroje nikdy nebudou představovat primární zdroj energie (na rozdíl od zemí s příhodnějšími geografickými podmínkami), mohou se stát nezastupitelnou součástí české energetiky, která vhodně doplní ostatní zdroje v čele s jadernou energií a přispějí tak k vyváženému energetickému mixu. Pro zemědělce jsou v případě zelených elektráren první volbou bioplynové stanice, které jsou přirozeným odbytištěm pro zpracování přebytků siláže,

senáže a rostlinných odpadů. V poslední době se však stále více na českých farmách prosazují i fotovoltaiky, vybrané podniky začínají uvažovat i o větrných zdrojích.

Proč fotovoltaické elektrárny?

V roce 2022 se však podle statistik Energetického regulačního úřadu obnovitelné zdroje podílely na výrobě elektrické energie v ČR pouze 12,4 %, přičemž více než polovina elektrické energie byla stále vyrobena z emisních zdrojů. Vzhledem k probíhající dekarbonizaci je tedy patrné, že důležitost obnovitelných zdrojů bude do budoucna výrazně narůstat. A to i s ohledem na to, že pro maximální zajištění naší dlouhodobé energetické nezávislosti bude nezbytné, aby co největší část české spotřeby byla pokryta z domácích zdrojů, nejlépe bezemisních.

Proto je chytré investovat do lokálních obnovitelných zdrojů energie např. v podobě fotovoltaických elektráren.

Fotovoltaické elektrárny (FVE) jsou nejperspektivnějším obnovitelným zdrojem energie u nás, který patří z hlediska ochrany životního prostředí k nejčistším a nejšetrnějším způsobům výroby elektřiny. Svým designem, umístěním a způsobem provozu elektrárny pomáhají snižovat emise skleníkových plynů a znečištění ovzduší, neprodukují provozní odpadové toky, nehlukčí, podporují biologickou rozmanitost a nabízí rostlinám i živočichům vhodný prostor pro život.

Do roku 2030 dosáhne odhadovaná výměra pozemků potřebných pro výstavbu FVE 6–10 000 ha, zemědělská půda přitom celkem

zabírá cca 4 mil. ha. Díky primárnímu využití brownfieldů a jiných nebonitních ploch tak zábor půdy nedosáhne ani 0,1 % zemědělské plochy v ČR. Proto není třeba se obávat, že by výstavba fotovoltaických elektráren omezila zemědělskou výrobu v ČR, resp. potravinovou soběstačnost.

Jak fotovoltaické elektrárny fungují?

Panely fotovoltaických elektráren fungují na principu přeměny slunečního záření na elektrickou energii. Tomu je také přizpůsobeno sklo panelu, které je vybaveno speciální vrstvou, která minimalizuje odraz světla. Výsledkem je tedy, že panely odrážejí méně než 5 % dopadajícího světla a díky tomu je lze umístit i na letištní haly nebo protihlukové stěny dálnic bez rizika oslnění. Je to tedy opačná funkce zrcadla, které odráží více než 95 % dopadajícího světla.

Fotovoltaické elektrárny fungují celoročně, dokáží částečně vyrábět i při zatažené obloze. Chladnější počasí naopak zvyšuje efektivitu panelů, tím snižuje tepelné ztráty. V zimě panely využijí i pouhé světlo rozptýlené v mracích a atmosféře. Díky kvalitní údržbě, čištění panelů a kvalitnímu servisování je možné dosáhnout maximálního využití výkonu fotovoltaiky i v těchto obdobích. Pokud tyto údržby/servisy budu v pravidelnějším intervalu, není potřeba žádného dalšího výrazného zásahu majitele. Kvalitní panely bývají na povrchu opatřeny samočisticí vrstvou, a proto je při běžném znečištění umyje déšť. Je potřeba se také vyhnout poruchovosti, a to se docílí jedině správnou a odbornou instalací. Solární panely podléhají přísným mezinárodním testům, při nichž podstupují extrémní zátěž. Je proto důležité, aby se dbalo na výběr kvalitního a prověřeného materiálu.

Fotovoltaiky prospívají půdě

Výstavba fotovoltaických elektráren znamená pro okolní prostředí a obyvatele jen minimální zátěž. Jejich instalace je oproti jiným typům elektráren poměrně jednoduchá, protože nejsou zapotřebí významné stavební práce. Nedochází ke skrývce vrchní vrstvy, instalace samotná i oplocení se šetrně navrtávají a jen výjimečně se zpevňují základy či zhutňují přístupové cesty umožňující současné vsakování dešťové vody. Při stavbě elektrárny tak většinou nejsou potřeba betonové základy, nezbytné u ostatních typů elektráren. Půda je i díky tomu ponechána v původní kvalitě a v mnoha případech má možnost „si odpocínout“. V některých případech předchází výstavbě FVE např. dekontaminace pozemku a odstranění historické ekologické zátěže. Těmito kroky se zvyšuje budoucí bonita pozemku pro případné další alternativní využití. Pro nové FVE je potřeba najít vhodná místa. V případě zemědělské půdy jsou využívané pozemky s třídou ochrany III, IV a V, čímž se minimalizuje zábor orné půdy. Při výběru lokalit je dbáno i na další okolnosti, jako jsou

například ochranná pásma krajiny a přírody. Zároveň je snaha zaměřit se i na nevyužitě části v oblasti hospodářství, jako jsou střechy obytných i neobytných budov (objekty k ustájení dobytka, garáže zemědělské techniky, sklady obilí a plodin aj.).

Jak jdou fotovoltaiky dohromady s okolní přírodou?

U fotovoltaických elektráren dbáme na to, aby splývaly s okolní krajinou. Lze je obklopit tzv. oddělovací zelení (např. vzrostlými stromy nebo keři), která je lépe začleněna do krajiny. FVE může přispět k obnovení přírodní rovnováhy na dosud zemědělsky využívaných plochách a tím i k obnově přirozených půdních procesů. Pozornost se věnuje směrem i k živočišným druhům v daných lokalitách. Stavitele fotovoltaik už dnes umí vytvořit v jejich areálech bezpečná útočiště jak pro plazy, ptáky, tak i divokou zvěř. Není to jen gesto, může se to i vyplácet. Když na plotech nebo uvnitř areálu elektrárny umístíme „sedátka“ pro dravé ptáky, umožníme jim tak lépe odchytávat hlodavce, lépe před nimi chránit kabeláž a další zařízení elektráren a výrazně ušetřit i osazení části pozemních ploch. Mohou to být často k jihu orientované řady panelů, ale i vislé konstrukce, někdy označované jako agrivoltaika. Oboustranné kolmo k zemi postavené panely orientované ve směru východ-západ mají výhodu v podobě poně-

Jaké fotovoltaiky se hodí pro zemědělce?

Farmáři mají tak velmi dobrou možnost zároveň pěstovat zemědělské plodiny a současně vyrábět čistou elektrickou energii. Vedle zmíněných střešních instalací se nabízí i osazení části pozemních ploch. Mohou to být často k jihu orientované řady panelů, ale i vislé konstrukce, někdy označované jako agrivoltaika. Oboustranné kolmo k zemi postavené panely orientované ve směru východ-západ mají výhodu v podobě poně-

kud odlišné výrobní křivky. Oproti klasickým fotovoltaikám s jedním peakem v poledních hodinách mají agrivoltaiky vrcholy dva – jeden dopolední a druhý odpolední. Dopolední peak zařídí slunce vycházející od východu, ten odpolední zase jeho západ. Kolmo orientované agrivoltaiky tak mohou pomáhat s vyhlazováním celkové výroby fotovoltaických elektráren a stabilizací energetické soustavy.

Fotovoltaiky nezůstanou na polích, čeká je recyklace

Není třeba se bát, že zemědělcům nebo jejich potomkům zůstanou jednou pole plná elektrického „šrotu“. FVE jsou pouze dočasnými stavbami, jejichž provoz je plánován na 25 let. O zpětný odběr solárních panelů se po ukončení jejich životnosti starají kolektivní systémy s licencí Ministerstva životního prostředí ČR, které jsou určitým typem „servisních organizací“ zajišťujících za více výrobců.

Využívané postupy recyklace jsou díky neustálému vývoji technologií modernější a efektivnější. Dnešní technologie jsou schopny zrecyklovat až 80 % použitých materiálů na dále použitelné suroviny/materiály (hliník, křemík, sklo, plasty aj.) Z dnešních panelů se tak díky tomu můžou za pár let narodit panely moderní.

Fotovoltaické elektrárny přispívají k energetické soběstačnosti a udržitelné budoucnosti. Jejich provozní náklady jsou ekonomicky přijatelné, což je další důvod, proč jsou stále více využívány. I přes výzvy spojené s cenami panelů a jejich životností jsou fotovoltaické elektrárny stále populárnější. Jsou klíčovým prvkem v rozvoji obnovitelných zdrojů.

Redakce Agrobaze

Jak velký podíl produkce obilovin je určen na krmení hospodářských zvířat?

Obiloviny hrají významnou roli v krmivech pro hospodářská zvířata, ale většina obilovin používaných v krmivech pro zvířata jsou „krmné obiloviny“, tj. nemají stejnou kvalitu jako obiloviny používané v lidské výživě. Patří sem obiloviny, které byly vypěstovány pro účely lidské výživy, ale nakonec nemají požadovanou potravinářskou kvalitu, například z hlediska obsahu bílkovin nebo lepku pro výrobu chleba.

Pokud se obiloviny potravinářské kvality používají v krmivech pro zvířata, jedná se obvykle o přebytek na trhu, který není absorbován obyvatelstvem potravin nakupovaných za nižší cenu. Na celosvětové úrovni je pouze 13 % stravy zvířat určených k produkci potravin založeno na obilovinách, z nichž většinu tvoří krmné obiloviny. V EU představují obiloviny 25 % toho, co zvířata konzumují. Velká část těchto obilovin však není člověkem konzumovatelná; to, co je jedlé, je přebytek, který člověk nespoteřebuje. Vezmeme-li v úvahu krmiva pro zvířata obecně, 86 % přijímaných krmiv pochází ze zdrojů, které nejsou pro lidi požitelné a které se skládají především z rostlinných materiálů bohatých na celulózu.

Hospodářská zvířata konzumují řadu dalších zdrojů krmiva, včetně trav, píce, sena a vedlejších produktů z potravinářského průmyslu. Třemi hlavními krmnými surovinami jsou tráva a listí, dále pak rostlinné zbytky, jako jsou sláma, stébla, listy a stonky nebo zbytky cukrové třtiny. Celková zemědělská půda, která se v současné době celosvětově využívá pro chov hospodářských zvířat, činí 2,5 mld. ha, což

odpovídá přibližně 50 % světové zemědělské plochy a asi 20 % povrchu země. Nejvýznamnější část této půdy, 2 mld. ha, tvoří travní porosty využívané zvířaty.

Orná půda pro krmení zvířat

Celková výměra orné půdy využívané pro krmiva činí přibližně 0,55 mld. ha, což je 40 % světové orné půdy. Hospodářská zvířata mohou získávat krmivo také z vedlejších produktů pocházejících z dracení olejnatých semen (např. pokrutin) nebo obilovin (např. slámy), přičemž každá z nich představuje přibližně 0,13 mld. ha půdy. Pouze 0,06 mld. ha půdy je určeno pro produkci obilné siláže, vojtěšky a krmné řepy, které by mohly být efektivně využity pro lidskou výživu.

Stručně řečeno, konkurence ve využívání půdy mezi krmivy a potravinami pro lidi je omezená a lze ji dále snížit zvýšením oběhového charakteru systémů krmení zvířat, optimalizací regionálního využití krmiv nebo vedlejších produktů, které pochází ze zpracování obilovin a jiné zemědělské biomasy na potraviny nebo bioenergie. EU nicméně nevyrábí dostatek

bílkovin, aby uspokojila potřeby zvířat. Tento nedostatek je tedy dnes kompenzován dovozem sóji a výrobků ze sóji.

Soběstačnost EU v oblasti zdrojů bílkovin

Z nejnovější verze revidované bilance EU v oblasti krmných bílkovin, kterou Evropská komise zveřejnila v listopadu 2022, vyplývá, že soběstačnost EU v oblasti všech zdrojů bílkovin je v posledních 3 letech stabilní a pohybuje se kolem 77 %. Přesto EU ročně dováží přibližně 28 mil. t sójového šrotu. Toto číslo je za posledních 30 let poměrně stabilní, s mírným poklesem v posledních letech v důsledku vyššího využití koproduktů. Sójové produkty se staly celosvětově hlavním obchodovaným zdrojem krmných surovin bohatých na bílkoviny a stanou měřítko pro všechny ostatní zdroje rostlinných bílkovin, většinou vedlejší produkty z jiných olejnatých semen, jako je řepka a slunečnice.

Sójové boby dosahují jedinečně vysokých hodnot v klíčových nutričních charakteristikách, které z nich činí vysoce kvalitní zdroj bílkovin pro výrobu krmiv pro mnoho hospodářských zvířat: profil aminokyselin, koncentrace bílkovin, hustota živin, stravitelnost a chutnost. Jejich cenová dostupnost, konzistence a všestranná dostupnost, včetně možnosti využití nástrojů pro zajištění cen, z nich však činí první volbu pro odborníky na výživu zvířat a nákupci krmiv.

Cílem iniciativy EU na podporu místní produkce rostlinných bílkovin je zvýšit soběstačnost v oblasti krmných surovin bohatých na bílkoviny, které EU potřebuje dovážet. Tato iniciativa je vítána i z hlediska agronomického střídání plodin. Přesto se očekává, že Evropa zůstane závislá na dovozu sóji, a to i v dlouhodobém horizontu. Proto je důležité, aby soukromý sektor měl k dispozici iniciativy pro udržitelné získávání zdrojů, jako jsou například pokyny FEFAC (Evropská federace výrobců krmiv) pro získávání sóji.

faktaomase.cz

Dobré životní podmínky zvířat a systémy označování v EU

Na trhu s potravinami v EU existují různé systémy označování potravin, jejichž cílem je informovat zákazníky o různých kvalitativních vlastnostech potravin a ujistit je o nich. Neexistuje žádné celoevropské označení potravin pro dobré životní podmínky zvířat, ale některé země, jako například Německo, Dánsko a Spojené království, mají zavedena národní označení specifická pro jednotlivé výrobky.

Mnoho spotřebitelů oceňuje systémy označování, které jsou upraveny právními předpisy EU, jako jsou ekologické produkty, chráněného označení původu a panely s výživovými údaji potravin. Označování je pro spotřebitele důležitým vodítkem, protože pomáhá sdělovat informace o výrobku nebo výrobním procesu. Při tvorbě politik se značná pozornost věnuje úloze označení při zlepšování dobrých životních podmínek zvířat.

Většina místních a národních pokusů s označováním welfare zvířat je zpravidla binární a uvádí, zda byl výrobek vyroben v souladu s normami pro welfare. Mnoho meziproductů však nelze binárním označením vyjádřit, což z těchto pokusů činí tržní selhání a pro mnoho zemědělců zónu bez šance na úspěch. V tomto ohledu se jako slibnější jeví pokusy s víceúrovňovým označováním, protože mohou explicitně uvádět různé standardy zpracování pro různé produkty. K posouzení reakce spotřebitelů a pochopení těchto systémů je zapotřebí dalšího testování.

Na druhou stranu mnoho zavedených značek již zahrnuje normy pro dobré životní podmínky zvířat do svých specifikací týkajících se podmínek přepravy nebo porážky. Na základě příkladů, které již existují na trhu EU v některých členských státech, například v Německu, by cílem označení dobrých životních podmínek zvířat bylo informovat spotřebitele o tom, které výrobky překračují zákonné normy. Například pro výrobky z vepřového masa má Německo značku, která zohledňuje podmínky zařízení, kde se selata rodí, délku laktace, zda a jak jsou kastrována, školení chovatele v oblasti dobrých životních podmínek zvířat, přepravu na jatka, metody a životní podmínky v těchto zařízeních a to, jak jsou nad rámec požadavků zákonných norem.

V srpnu 2023 Německo připravilo půdu pro povinné státní označení chovu zvířat, které má zajistit transparentnost a jasnost ohledně způsobu chovu zvířat a umožnit spotřebitelům činit informovaná rozhodnutí při nákupu. Značka bude rozlišovat mezi 5 způsoby

chovu: vnitřní ustájení, vnitřní ustájení a extra prostor, vnitřní ustájení s čerstvým vzduchem, venkovní výběh a volný výběh na pastvině a ekologický chov. Zpočátku se označení vztahovalo na výrobky z vepřového masa, později budou následovat další výrobky z čerstvého masa. Celkově je německý systém označování welfare zvířat považován za krok k větší transparentnosti pro spotřebitele a k lepším standardům welfare zvířat.

Dánsko v roce 2017 vyvinulo systém hodnocení „Hearts“, který se pohybuje od 1 do 3 bodů (znázorněných právě symbolem „srdíčka“) v závislosti na úrovni dobrých životních podmínek zvířat při produkci vepřového masa a který byl později rozšířen na kuřecí, hovězí a mléčné výrobky. Požadavky na získání více než jednoho srdíčka na etiketě závisí především na prostoru, který mají zvířata k dispozici, nebo na podmínkách produkce, tj. venkovní produkce a maximálně 8 hod. přepravy. Základními požadavky na hovězí a mléčný skot jsou nezabíjení telat, požadavek na časový odstup mezi teletem a krávou, lepší podmínky ustájení a kratší doba přepravy.

Evropská komise stále vyvíjí harmonizované ukazatele rizik v oblasti dobrých životních podmínek zvířat pro EU a na úrovni EU stále neexistuje společná definice toho, co „dobré životní podmínky zvířat“ v praxi znamenají a co z nich vyplývá. Evropské odvětví živočišné výroby se účastní všech diskusí na toto téma a doufá, že budou navrženy jasné definice, které zohlední mnoho různých faktorů.

Od 80. let 20. století platí v EU právní předpisy, které zajišťují dobré životní podmínky zvířat v evropské potravinářské výrobě. Na požadavky spotřebitelů na zlepšení životních podmínek zvířat reaguje také řada iniciativ v rámci potravinového řetězce. Stávající značky kvality například zahrnují nové prvky do svých specifikací, zatímco značky welfare zvířat experimentují s apetitem spotřebitelů po těchto produktech.

Otázkou však zůstává, jak můžeme odlišit normy pro dobré životní podmínky zvířat od výrobních metod, když v EU musí být dobré životní podmínky zvířat vždy dodržovány v každém systému chovu.

faktaomase.cz

Na jatkách budou kamery, zavádí je novela zákona na ochranu zvířat proti týrání

Kamerové systémy budou od 1. ledna 2026 monitorovat provoz na českých jatkách. Cílem novely zákona je další navýšení úrovně ochrany zvířat proti týrání při porážení.

Zajištění důstojných podmínek

Zdraví zvířat a ochrana pohody zvířat (welfare) má v ČR dlouholetý historický základ a v poslední době se stala jedním z hlavních celospolečenských témat. Netýká se pouze zabezpečení správných požadavků chovatelství u hospodářských zvířat, ale postupem času a s vývojem společnosti se začala významně řešit i v oblasti zájmových chovů, v útulcích pro toulavá a opuštěná zvířata, v cirkusech, v zoologických zahradách a dalších zařízeních pro zvířata. Státní veterinární správa v rámci dozoru péče o pohodu zvířat vychází především ze zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (veterinární zákon) a dále zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Tyto právní předpisy stanovují požadavky, jak zvířata správně chovat a starat se o ně a také uvádějí zakázané postupy chovu a manipulace se zvířaty. Je potřeba zdůraznit, že definované standardy jsou považovány za minimální a jedná se o požadavky na zajištění základních biologických, fyziologických a etologických potřeb zvířat. Některá pravidla platné legislativy týkající se zajištění péče o pohodu zvířat jsou stanovena pouze obecně. Nesmíme proto nikdy zapomínat, že nejdůležitější je samotný odpovědný přístup každého člověka k chovu zvířat a pochopení etického zacházení s nimi.

Státní veterinární správa ČR

„V České republice máme vysoký stupeň ochrany zvířat proti týrání a dodržování všech pravidel kontrolují veterinární inspektoři.

Mojí prioritou je i nadále zlepšovat ochranu zvířat, a proto jsem přišel s tímto návrhem, který by měl posílit dohled nad zacházením se zvířaty a zároveň minimalizovat rizika excesů, ke kterým v minulosti docházelo,” řekl ministr zemědělství Marek Výborný (KDU-ČSL).

Povinnost vybavit jatky kamerovým systémem platí v případě, že se na jatkách vyskytují živá zvířata a vztahují se na prostory pro vykládku a pro přehánění zvířat. Netýká se to jatek, kde je porážena drůbež, králíci a zajáci. Provozy drůbežích porážek jsou v ČR vybaveny moderními technologiemi nakládky, přepravy a vykládky drůbeže, často s minimálním podílem a vlivem lidské práce při manipulaci s jatečnou drůbeží.

„Nově vybudované jatečné provozy budou muset mít kamery instalovány již od zahájení svého provozu. Stávajícím jatkám dává novela čas na zřízení a provozování kamerových systémů od začátku roku 2026,” řekl ministr zemědělství Marek Výborný.

Za porušení povinností týkajících se provozování kamerového systému umožňuje návrh zákona uložit pokutu do 200 tis. Kč. Pokud

by na jatkách docházelo k týrání zvířat, bylo by takové jednání postihováno podle jiného ustanovení, než je ustanovení o kamerových systémech. Pokud by docházelo k týrání zvířat, mohla by být provozovateli jatek uložena pokuta až do výše 3 mil. Kč.

Novela zákona na ochranu zvířat proti týrání je součástí návrhu novely veterinárního zákona, která se dotýká zejména oblastí veterinární hygieny a ochrany zdraví zvířat, v nichž dochází k přízrůsobením požadavkům unijních předpisů. Úprava přinese i byrokratické ulehčení. Při vydávání vnitrostátních veterinárních osvědčení k přemístění hospodářských zvířat už nebude nutné papírové veterinární osvědčení, postačí elektronická forma.

Návrh novely veterinárního zákona přináší mimo jiné změny i u kompenzací při likvidaci nebezpečných nákaz v chovech. Dosud se hradila dezinfekce chovu ze státního rozpočtu celá, nyní se bude hradit pouze dezinfekce předběžná, která je nutná k rychlé a bezpečné likvidaci nákazy.

*Vojtěch Bílý
tiskový mluvčí Ministerstva zemědělství*

www.renomiaagro.cz

Obchodní sdělení RENOMIA, a. s.

Nové možnosti pro Váš růst

RENOMIA AGRO dlouhodobě patří mezi největší odborníky v oblasti řízení zemědělských rizik, pojišťujeme již více než třetinu českých zemědělců. Naše služby neustále zlepšujeme a rozšiřujeme. Díky partnerství s firmami GRANTEX dotace a Agdata Vám můžeme pomoci i se zajišťováním dotací a implementací nejmodernějších technologií pro precizní zemědělství. Obratě se na náš tým specialistů.

PARTNEŘI AGRÁRNÍ KOMORY ČR

Slova zemědělství a dotace byly dehonestovány

Zemědělská politika vlády i Evropské unie přispěla ke zhoršení kondice řady tuzemských firem bez ohledu na jejich velikost nebo výrobní zaměření. Patří k nim i Zemědělská farma Bratkovice Pavla Reše. Prohlubující se problémy sektoru, které dopadají i na jeho podnikání, jej dohnaly k vysypání hnoje před Strakovu akademii během jedné z letošních zemědělských demonstrací v Praze. V rozhovoru pro Agrobaze Reš vysvětluje důvody své nespokojenosti i co by podle něj zemědělcům pomohlo.

Zástupce uskupení My zemědělci Pavel Reš (vlevo) s Janem Doležalem, prezidentem AK ČR

Čím vším se na Zemědělské farmě Bratkovice zabýváte?

Zemědělská farma Bratkovice vznikla v roce 1992 na 25 ha. Tehdy jsem já, jako agronom z rozpadajícího se státního statku, vzal rodinné jmění a šel hospodařit. Postupným obhospodařováním jsme dosáhli na výměru, která čítá 560 ha. Jedeme bez živočišné výroby a jsme zaměřeni na rostlinnou výrobu včetně poskytování služeb v této oblasti. V roce 2003 jsme vysázeli několik desítek hektarů

rybízových sadů a vlastně díky Evropské unii jsme toho zase nechali. Dá se říct, že po konsolidaci zpracovatelskému průmyslu rybízu zůstala tato produkce prakticky jen na Západe a v Polsku. Následně nám rybíz zůstal 3 roky na stromech jako neprodejný a stálo mě to jenom náklady.

Nyní se tedy věnujeme pouze rostlinné výrobě a pěstujeme pšenici, cukrovku, mák nebo hořčici. Děláme vícero plodin kvůli

lepší strukturnosti půdy, fytoosanaci a dalším věcem. Přináší nám to efekt, nebo spíš přinášelo. Firma je konkurenceschopná a prakticky od základu se změnila. Jede ve svých vlastních otáčkách. Pracují u nás 4 lidé a zvládáme to. Je ale problém, že v zemědělství se v současné době objevila spousta nepříjemných aspektů, které vyústily právě až v současnou zemědělskou politiku. V dnešní době jsou zemědělství jenom náklady, negeneruje zisky. Proto také chceme demonstrovat, proto jsou zemědělci nespokojení.

Jak se Vašemu podniku daří teď?

Za poslední rok jsem prakticky přišel o 12 mil. Kč z tržeb. Sečteno a podtrženo, způsobily to zvýšené náklady kvůli neudržené inflaci a kvůli dovozu zemědělských komodit došlo ke snížení tržeb. Jestliže to takhle půjde dál, ta firma to nevydrží. Přestali jsme se rozvíjet, což znamená, že se nic nestaví, nic se nekupuje. Jedeme jenom v přímé režii. Zaúvěrování jsme minimálně, takže ve skutečnosti všechno pojme provoz, a to šetříme, jak se dá. Přitom výnosově jsme na tom velice dobře, ostatně agronomie je moje profese. Děláme už 10 let precizní zemědělství a můžu říct, že výkony máme. Třeba loňský rok nám přinesl 10 t pšenice za celou firmu. Jenomže když je cena 4 tis. Kč za tunu, máte utržených 40 tis. Kč v hrubém. Když jsou náklady 35 tisíc, zbyde vám nějakých 5 tisíc na veškerou režii. Takhle se fungovat prostě nedá.

Kde je podle Vás příčina?

Problém je v jedné věci. Máme ve vedení státu lidi, kteří tomu nerozumí, nemají ani zkušené poradce. Zároveň zemědělskou veřejnost neberou, aby jim poradila nebo je alespoň nasměrovala. Jasně, můžeme si potom sednout ke stolu a můžeme jednat. Mohou se povolovat uzdy na jedné i na druhé straně a žádná strana nikdy nedosáhne splnění 100 % svých požadavků. Ale v tuto chvíli si vláda myslí, že 100 % požadavků získá, což se podle mě nestane. Pro mě jako podnikatele je nejhorší, že jsem vždy stál za pravicovými demokratickými stranami, ale tato pravicová demokratická vláda mě podvedla jako

voliče a jako podnikatele mě hodila do spárů sociálů. Takže co já mám v tuto chvíli dělat, mám tuto vládu chválit? Nejenže mě okradla, ale zároveň mi sebrala i politické citění. Je to spolek lidí, kteří nejsou hodni svých funkcí, ale mají pravomoc, která jim dovoluje rozhodovat o oblastech, na které nemají vzdělání.

V čem konkrétně Vás vláda okradla?

Tato vláda neuhlídala inflaci. To znamená, že ona je příčinou, proč se v Česku zdražuje, zdražuje a zdražuje. Přirovnal bych to k situaci, jako kdyby dovolila, že lidé mohou jít do banky a ukrást tam, co chtějí. Dneska už se nepodniká na bázi práce, ale podniká se na bázi okrádání. Jeden okrádá druhého a vláda tleská, protože si říká, že bude mít zisky. Jenomže banky jasně ukázaly, jak lze s těmi zisky naložit. Vláda je v deficitu, který se ještě prohlubuje, a kde ty peníze vzít? Zase jediné ukrást. Máme tu daň z nemovitosti, pro zemědělce je to nejtěžejnější věc. Mně se jen daň z nemovitosti zvýšila o 80 %. Takže vláda mě okradla na daní z nemovitosti, přestože jí nepříslušelo, aby tuto daň zvedala. Zavázala se přece, že daně zvedat nebude. Přesto to udělala a podvedla tím voliče. Mohl bych jmenovat i další věci.

Které?

Například jak je možné, že mi vláda diktuje, co smím a nesmím dělat, přestože je soukromé vlastnictví nedotknutelné? Jakým právem mě omezuje na mém vlastním majetku? Mám dost vědomostí na to, abych věděl, co smím a co nesmím. Kdybych to nedokázal, tak 30 let nehospodařím. Další věc, která mě deprimuje, je nastavení redistributivní platby. Vláda tím způsobila akorát rozkol mezi zemědělci. Drobným zemědělcům se musí platby ponechat. Ale je potřeba řešit střední a větší podniky, kterým byly peníze odebrány. Je paradoxní, že právě tyto firmy odvádějí státu více daní než ty menší. Je to další příklad, kdy se vláda k zemědělskému tématu postavila velmi neodborně.

Někteří říkají, že by se zemědělci měli přeorientovat na výnosnější odvětví zemědělské prvovýroby. Pomohlo by to ve Vašem případě?

Není to tak, protože podívejte se, za kolik se prodává obilí (dosud patřilo k ekonomickým tahounům zemědělské prvovýroby – pozn. red.). Kdybych měl živočišnou výrobu, také na tom nebudu dobře a budu potřebovat nějaký doplněk. Když vláda něco bere, to znamená, že omezuje výkony, omezuje tržby atd., měla by to kompenzovat. Proto je potřeba mluvit o kompenzacích, a nikoliv o dotacích. Slovo zemědělství a slovo dotace byly v tomto státě dehonestovány a byly dehonestovány touto vládou i vládami předtím. Proč by člověk měl brát dotace? Nepotřebujeme dotace jako takové. Jsou to vlastně kompenzace za něco, co nesmím nebo něco, co musím. Bohužel je situace mezi obyvateli vyhrocená, a jak lidem

pořád něco berou, jsou už alergičtí na slovo dotace. Vidí v tom podvod nebo něco takového.

Zmiňoval jste, že jste záuřevováni jen minimálně, museli jste si půjčit peníze i na provoz?

Dojde k tomu možná už v letošním roce, protože nemáme z čeho brát. Máme takové sucho, že očekáváme výnosy kolem 3 až 4 tun na hektar. Navíc vegetace je letos zrychlená o 2 týdny oproti obvyklému průběhu roku. To znamená, že můžeme žně očekávat už někdy začátkem června, ale ta rostlina v dané době nebude mít to, co by měla. Chybí voda, podle toho nasadí a podle toho vytvoří výnos. Je otázkou, jak se rozhodneme. Buď půjdeme do nějakých úvěrů, což já považuji za nastávající bankrot, nebo to prodáme.

Myslíte, že si zemědělci pomohou protestními akcemi?

Za 30 let, co hospodařím, jsem zažil v zemědělství postupné utahování šroubů, na což jsme si postupně zvykali. Akorát tato vláda a Evropská unie je utáhly naráz a hodně. Co se stalo? Zemědělci to prostě už psychicky nevydrželi a začali protestovat. Ministři a premiér Petr Fiala si ale neuvědomují, že jakékoliv vyjádření arogantního typu vůči zemědělcům nezpůsobí, že oni se leknou. Akorát je to vyprovokuje k tomu, co by nemuselo být. Zemědělcům nebyla demonstrace 19. února ukradená. Přišli ministři zemědělství Markovi Výbornému předat svoje požadavky, aby mu slušně vysvětlili, o co se jedná a kde je problém. Ministr si z nich ale udělal blázný. Takže chtějí politici tvrdé protesty? Jestli ano, ať pokračují tak, jak pokračují. Ať se dál vyjadřují tak, jak se vyjadřují. Zemědělci neustoupí, dokud s nimi nezačnou jednat a opravdu jim něco nedají, aby mohli říct: Ano, vyjednali jsme nějaké podmínky, které nám částečně pomohou nezbankrotovat. Pak se můžeme bavit o tom, že protesty ukončí. Jestli se bu-

dou takhle chovat dál, zemědělci přitvrdí. Pak to bude o tom, jestli chtějí bojovat kdo s koho. Vím ale určitě, že zemědělci se neskloní.

Takže podpořil byste další protesty?

Do současné doby slyšeli zemědělci jen slova a sliby. Reagovali na to různými způsoby, jeden z nich byl odkládání protestů. Po sezení představitelů Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR a ministrů Marka Výborného a Zbyňka Stanjury 22. května zemědělci žádají splnění daných podmínek do 3. června. V případě, že tyto podmínky splněny nebudou, tak dojde k protestům.

Podílel jste se na vysypání hnoje před Strakovou akademií během protestní akce 7. března. Jak to hodnotíte zpětně, nelitujete?

Ne. Jak jinak dát vládě najevo, když nechápe, o co se jedná? Když si nemůže obout ty gumovky, přijít mezi zemědělce a projet si ty farmy. Kdy naposledy byl premiér Fiala na nějaké farmě a zajímat se o její skutečné problémy? Jestliže pan ministr říká, co všechno nám dává, tak já se ptám, proč nemám dodnes vyplacené dotace za rok 2023? Proč mám zaplatit tak vysokou zemědělskou daň? Proč mi zvýšili náklady? Jak ministr provedl tu reorganizaci z hlediska kontrol v zemědělském sektoru? Jakým způsobem zabezpečil úhorový systém na rok 2025? Ví ministr, kolik to je peněz a o kolik ti zemědělci přijdou? Vzhledem k těmto důvodům není na co čekat a já naopak vyzývám všechny zemědělce, vyzývám celou zemědělskou veřejnost a vyzývám všechny obyvatele, aby se nad tím zamysleli. Nejde jen o zemědělce. Jestliže tady chtějí mít alespoň konkurenceschopné potraviny na trzích, tak je potřeba zemědělce podpořit. Jestliže tady nebudou, tak ty potraviny národ tvrdě zaplatí.

Redakce Agrobaze

Jak dnes získat brigádníky

Otázku je třeba doplnit sdělením, že se jedná o brigádníky na manuální práci v zemědělství, respektive ve chmelnicích. Chmel je stále ještě plodinou vyžadující velký podíl ruční práce. Ta se koncentruje hlavně do období zavádění révy na chmelovodiče. Zde neplatí rozkaz: „Omotej se.“ Na to sama rostlina chmele neslyší.

Bulhaři pracují každoročně v Libočanech

A tuto práci musí udělat zručná ruka brigádníka. Jde o zavádění révy 3 + 3 na dva chmelovodiče z jedné rostliny. U každé rostliny se nechávají ještě 2 rezervní výhony. Opravné, druhé zavádění se obvykle dělá s desetidenním odstupem. To všechno opravdu nezvládnou žádný robot! Ale ani Čechům se již nechce tuto práci spojenou s neustálým se ohýbáním k rostlinám dělat! Do Libočan na firmu Benediktinská hospodářská správa Břevnov, s.r.o., každoročně přijíždí pracovní skupina 20 lidí až z dalekého Bulharska. To, jak je to celé organizováno, jak to funguje i s jejich ubytováním, nám vysvětlil Luděk Počta, chmelař firmy, celoživotně chmelu oddaný.

Jak k tomu došlo a odkdy zaměstnáváte bulharské brigádníky?

Zaměstnávání bulharských brigádníků začalo od okamžiku, kdy jsem si „plácnul“ s Be-

nediktýny, tedy od roku 2016. V téže roce jsme začali vysazovat zcela nové chmelnice. Jednalo se o náhradu chmelnic původně pronajímaných místnímu farmáři. Ty již byly ve špatném stavu. Na podzim 2016 jsme společně s pouhými 6 bulharskými brigádníky vysázeli 26 ha, což byl v té době největší přírůstek plochy chmelnic v České republice za jediný rok. V původní firmě v Tuchořicích jsem se seznámil s Borisem Velinovem z Bulharska, který mi po naší domluvě sehnal další bulharské brigádníky. Všichni jsou z Rakytova a k nám přijíždějí jako manželské páry. Bulhaři se u nás podílí na jarních pracích ve chmelnicích, později i na sklizni chmele.

Příjezd skupiny si organizujete sami?

Kolik lidí potřebujeme a termíny jejich nástupu do práce řešíme sami pouze telefonickou komunikací s Borisem. Termín příjezdu domlouváme přibližně 14 dní předem. Nejdříve

Sehnat brigádníky pro časově i manuálně náročnou práci je stále obtížnější.

přijíždí skupina 6 lidí, kalendářně přibližně kolem 6. dubna. Tito brigádníci pouze navěšují drátky neboli drátkují. Po 15. dubnu přijíždí zbytek skupiny, což je 14 lidí, kteří potom zapichují drátek klasickým způsobem. Podílejí se i na prvním a druhém zavádění. Podle termínu druhého zavádění a jeho skončení, popřípadě po mechanickém odstranění pleveľů ve chmelnicích, se všichni brigádníci vracejí zpět do Bulharska. Zpět do Libočan se stejní brigádníci vracejí přibližně kolem 20. srpna a účastní se sklizně chmelu. Ještě později

se účastní i podzimních prací a koncem září sklízí jablka v našich 17 ha ovocných sadů. V dvacetičlenné skupině se vesměs jedná o manželské páry. Tomu je koncipována i nová ubytovna s 10 pokoji. Věkové složení je v průměru v rozsahu 20–45 let.

Kvalitní ubytování podporuje zájem o práci?

V osobě Borise mám jistotu, že přiveze s sebou pracovitě a slušně lidi, kteří si budou vážit kvalitního ubytování a zařízení, bez jeho poškození. Ostatně někteří z nich potvrzují, že tak kvalitní bydlení jako zde nemají ani doma v Bulharsku. O tom, že si takového ubytování skutečně váží, svědčí i vyvěšený pořádník úklidu společných prostor, třídění odpadků, vlastní úklid pokojů bez uklízečky. V úklidu se střídají po rodinách.

Letos jste vybudovali a uvedli do provozu vlastní moderní ubytovnu. Prosím Vás o její představení.

Moderní ubytovna ve vlastním areálu v Libočanech nahradila původní zdevastovanou hospodářskou budovu. Stojí v blízkosti rovněž již dříve renovované budovy s česáčkou a sušárnou chmele. Výstavba nové ubytovny trvala 2 roky včetně dokumentace. Kromě 10 pokojů s plným vybavením nábytkem, úložnými prostory, lůžky, průtokovým ohříváčem, obsahuje také toalety, sprchy, společenskou místnost a kancelář vedoucího chmelaře. Na střeše objektu jsou osazeny solární panely. Vytápění objektu je centrální včetně kotle na vlastní dřevo. Při nepříznivém počasí pro práci ve chmelnicích se brigádníci věnují zpracování, štípání a ukládání dřeva z vlastních lesů řádu benediktinů. Nové moderní ubytování nebylo podmínkou příjezdu Bulharů, ale k přijetí tohoto řešení nás donutilo neekonomické vytápění původních ubytovacích prostor na zámku v Libočanech. Zámecké místnosti nebylo totiž možné vytopit.

Práce v úkolu

Co se týká odměňování, principem je úkolová

Luděk Počta, chmelař společnosti Benediktinská hospodářská správa Břevnov

práce na výměře 34 ha chmelnic a odměňování podle druhu práce. Peněžní sazby domlouvám s Borisem, kterému také vyplácím odměnu k rozdělení mezi jeho brigádníky. Na každé chmelnici známe počet rostlin, Boris si vede evidenci o tom, kdo, kde a kolik toho udělal. Tím dodržujeme i hlídání kvality práce. Je-li provedena nekvalitně, sazba se snižuje. Při zavěšování i zapichování pracují brigádníci 10 hod. denně. Po vzájemné domluvě je každý týden každému brigádníkovi vyplacena záloha. Přispíváme jim i na jídlo, společně stravování neprovozujeme. Naopak, zvenčí ubytovny nyní instalujeme buňku s kuchyňským vybavením, kde si každý vaří sám podle své chuti.

Jaká je výměra a odrůdová skladba vašich chmelnic?

Naše společnost má v Libočanech 34 ha chmelnic, které jsou osazeny odrůdami Sládek (7,5 ha), Saaz Late (2,5 ha) a Žatecký poloraný červeňák (24,0 ha). Při sklizni uplatňujeme odstupňovanou sklizeň podle

odrůd. Pořadí závisí na termínu jarního řezu. Nejdříve sklízíme odrůdu Žatecký červeňák, následuje odrůda Sládek. Poslední sklizenou odrůdou je Saaz Late. Zde sklizený chmel je kromě jiného také používán v Břevnovském klášterním pivovaru sv. Vojtěcha v Praze, který je již od svého vzniku v roce 993 úzce spojený s výrobou piva. Ke klášteru se váže vůbec první písemná zmínka o vaření piva na českém území.

Dobré pracovní podmínky se vyplácejí

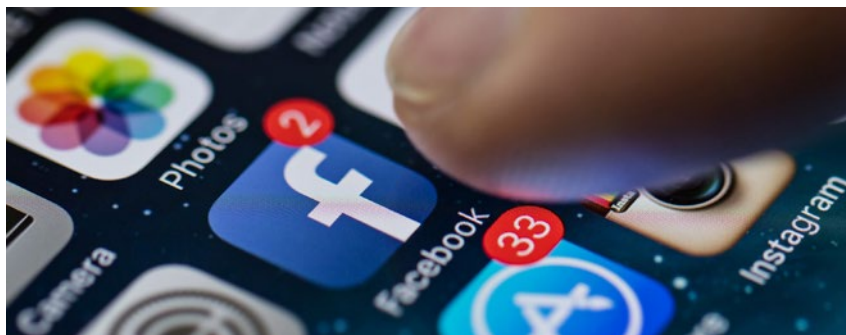
V polovině května, kdy již bylo v Libočanech se zaváděním chmele hotovo, se Luděkovi Počtovi hlásila řada pěstitelů chmele s nabídkou práce pro jeho bulharskou skupinu. Nevím, zda si svůj pracovní pobyt brigádníci prodloužili, popřípadě u koho. Jedno je ale jisté. Vytvořit dobré pracovní i ubytovací podmínky pro zahraniční pracovníky je nejen nutné, ale určitě se vyplatí.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Sledujte nás také, ať víte první, co zaznělo na Facebooku Agrární komory ČR

f Nechceme situaci vyhrotit

Zemědělci odsouvají protest naplánovaný původně na 22. května v Praze na jiný termín. Rozhodli jsme se tak v reakci na atentát na slovenského premiéra Roberta Fica. Odložením plánovaného protestu chceme uklidnit situaci i u nás v ČR. Nechceme účastníky nebo politiky vystavit bezpečnostním rizikům a dávat komukoliv příležitost naši zemědělskou akci nějak využít či zneužít. Zároveň chceme vytvořit prostor pro další dialog s vládními představiteli. Přestože různých jednání už proběhlo dost, zatím bohužel nikam nevedla. Doufáme, že si pan ministr zemědělství Marek Výborný uvědomí, že současnou krizí je potřeba řešit, nikoliv krachující zemědělce přesvědčovat o tom, jak se mají dobře.

20. května 2024

f Podpoří nás supermarketý?

Lobbista supermarketů Tomáš Prouza nedávno prohlásil, že prioritou řetězců budou vždy čeští dodavatelé. Když jde Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR tolik o českost, zapojí se také a podpoří chystané protesty zemědělců? Čeští zemědělci totiž bojují o přežití. Chtějí dál pěstovat plodiny a chovat hospodářská zvířata, a hlavně vyrábět kvalitní tuzemské potraviny. Cíl je jediný – aby je spotřebitelé mohli nakoupit v obchodech. Bez toho by jejich práce postrádala smysl.

16. květen 2024

f Hnúj pro starostu

Před městský úřad v pražských Řeporyjích přivezli zemědělci kupu hnoje. Ministr zemědělství Marek Výborný nás přes sociální síť vybědl, že se od takového jednání máme distancovat. Můžeme ubezpečit, že jsme k ničemu takovému nikoho nenabádali. Nelze se však takovému jednání divit. V některých regionech nespokojenost zemědělců stále roste a nálada se radikalizuje. Místo skutečné pomoci jsou zemědělci jen nálepkováni a lecky i uráženi. Pan ministr o opatřeních na podporu sektoru sice stále hezky mluví, ale pomoc zrealizovat neumí. Žádné konkrétní výsledky zatím nepředvedl. Asi je mu jedno, že „jeho“ zemědělci mají k protestům skutečně vážné existenční důvody.

14. května 2024

f Nakupte si českou zeleninu

Také zelináři v posledních dnech bojovali s nízkými nočními teplotami. Mrazy bohužel poničily některá pole s ranými bramborami, chřestem, ředkvičkami nebo kedlubnami. Některé porosty cuket, kořenové a košťálové zeleniny budou muset být přesety nebo znovu vysázeny. Některé škody se však ještě mohou objevit i později. Sklizeň většiny zeleniny však naštěstí není zatím ohrožena a pěstitelé už dodávají své první letošní výpěstky na pulty obchodů. Můžete se tak setkat třeba s českým chřestem od Český chřest, ředkvičkami od Hanka Mochov – pěstujeme zeleninu a další ranou zeleninou od Družstvo Bramko a sklizeno v Polabí. Pokud uvidíte v supermarketech českou zeleninu, neváhejte ji dát do košíku. Je kvalitní a navíc i skvěle chutná.

3. května

f Kalouskovi ananasy

Expolitik Miroslav Kalousek je stále podnikatelsky aktivní. Sarkasticky ovocnářům vzkázal, že prý mu promrzla ananasová plantáž, kterou nelze komerčně pojistit, stejně jako většinu ovocných druhů v Česku. Děkujeme, že potvrzuje, jak křehkým oborem zemědělství je.

Přestože jsou jarní mrazíky každoročním jevem, už dlouho nenapáchaly tolik škody jako letos. Na vině je rychlé střídání teplot. Nejprve letos nezvykle brzy teploty stouply přes 20 °C, stromy předčasně rozkvetly, a pak náhle přišly noční mrazy. Podle ovocnářů jde o jedno z největších poškození tuzemské úrody za posledních 100 let. Souhlasíme, že pěstování ovoce je podnikatelské riziko, pokud však úrodu nelze pojistit, měl by pěstitelům pomoci stát. Pokud sadaři nebudou mít letos žádný příjem, mohli by se svým podnikáním nadobro skončit. A krajina bez ovocných stromů může mít nedozírné následky. Na kůře stromů přežívá mnoho užitečných organismů, které příroda potřebuje. Stromy také bývají útočištěm pro ptáky. Těžko pak přezimují a zahnízdí na vykloučených a zoraných polích. I z těchto důvodů bychom měli ovocnáře podpořit.

1. květen 2024

ŽIJEME

na venkově

ZPRAVODAJ
AGRObase

24. KVĚTNA 2024

Potenciál léčivých bylin v ČR

Je to svým způsobem paradox, že nejvyšší frekvence článků a textů nabádajících spotřebitele ke sběru a konzumaci léčivých bylin se pravidelně objevuje na jaře, tedy v době, kdy je počet využitelných bylin v naší přírodě nižší než v následujícím ročním období. Například v květnu.

Prokázat, že je sběr, ale i pěstování léčivých bylin (nejen) v naší zemi dlouhou tradicí, je ambicí nového projektu Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně (MENDELU). Problematika léčivých rostlin je částečně uchovaná v archivech muzeí, knihoven, vzdělávacích institucí, v odborné literatuře, místních kronikách i beletrii a stále ještě zůstává i ve vzpomínkách žijících pamětníků.

Tyto tradiční znalosti se ale postupně vytrácejí. „Léčivé a kořeninové rostliny, znalost jejich vlastností a účinků, používání v lidovém léčitelství, sběr, pěstování a zpracování, představují nedílnou součást kulturního dědictví českého národa i různých regionů. Tradice lidových léčitelů má na území ČR bohatou historii, ale odborné etnobotanické, přírodovědné a historické zpracování tohoto tématu

zatím nebylo uspokojivě provedeno,“ popisuje cíle projektu Jarmila Neugebauerová z Ústavu zelinářství a květinářství.

I když se, jak ostatně MENDELU také přiznává, přesunulo v současné době využití léčivých rostlin zejména do oblasti zdravotnictví, případně kosmetiky, existuje i tak stále nemalé množství lidí, kteří si bylinky pěstují

na svých zahrádkách, případně je sbírají ve volné přírodě. To má přitom mnoho pozitivních rovin. Například, že pokud si člověk vlastní aktivitou nasbírá léčivé bylinky sám, ví také kde, za jakých okolností a v jaké kvalitě produkt pro další využití získal. Aktivní sběr bylin také logicky vychází daleko levněji, než pokud je spotřebitelé nakupují jako léčivé přípravky nebo potravinové doplňky v lékárnách nebo dalších obchodech. Zejména v dnešní době, kdy se postupně vytrácí vztah (zejména městských lidí) k přírodě a krajíně, je také velmi významná skutečnost, že se se sběrem léčivých bylin lidé v přírodě lépe orientují a více jí pak rozumí, nehledě na to, že lze tímto způsobem poznat řadu zajímavých lokalit, kam by se člověk na „standardní“ turistický výlet třeba ani nevydal.

Jak přitom uvádí Světový fond na ochranu přírody (World Wide Fund For Nature), v sou-

časné době se ve světě využívá ve zdravotnictví a léčitelství něco mezi 50 000 až 70 000 druhů rostlin. V Evropě se využívá téměř 2 000 rostlinných druhů, z toho je zhruba 1 200 původních evropských druhů. A podle Světové zdravotnické organizace (WHO) využívá zhruba 80 % světové populace léčivé rostliny pro základní lékařskou péči.

To vše v praxi znamená, že jedna z nejstarších léčebných metod, tedy bylinná medicína (fytoterapie), má i v současné době stále značný potenciál. Ostatně, podle statistik je aktuálně například v sousedním Německu založeno zhruba 50 % veškerých používaných léků na léčivých rostlinách nebo jejich účinných složkách, ačkoli celá rostlina se používá jen zřídka. V ČR se podle statistik využívalo v minulosti k léčebným účelům asi 800 volně rostoucích druhů, v současné době se jich používá zhruba 200.

Je však třeba podotknout, že reálně se na našem území vyskytuje mnohem vyšší počet léčivých rostlin, ne u všech je ale obsah pro člověka pozitivních látek dostatečně vysoký. Ten se navíc mění v průběhu roku. Obecně přitom platí, že u nadzemních částí rostlin je maximální v období od počátku kvetení do tvorby plodů, podzemní části rostliny mají naopak největší obsah účinných látek v době vegetačního klidu.

Léčivé bylinky lze samozřejmě skladovat, a to zmrazené – v takovém případě se ale ztrácí zhruba polovina účinných látek. Vhodné není ani skladování v prostupných obalech – i v tomto případě se kontaktem se vzduchem část účinných, ale i aromatických látek ztrácí. Nejvhodnější je tak uchovávat bylinky v hermeticky uzavřených obalech, v suchu, chladu a bez přístupu světla.

Redakce Agrobaze

Několik příkladů léčivých bylin z naší přírody

Jak už bylo řečeno, léčivých bylin existuje v naší přírodě opravdu velké množství, a není tak samozřejmě možné popsat je všechny. K tomu ostatně slouží specializované publikace nebo webové stránky, kterých je v současné době pomalu více než zmiňovaných bylin.

V následujících třech příkladech jsou proto vybráni zástupci těch, které jsou velmi hojné (kopřiva dvoudomá), jsou jako léčivky nejvíce známé (heřmáněk pravý) a které naopak známé nejsou, ačkoli jsou jejich příznivé účinky pro běžný život velmi praktické (řepík lékařský).

Kopřiva dvoudomá (Urtica dioica)

Jde o nejčastěji volně rostoucí léčivou bylinu v ČR, jejíž výskyt mimo jiné ukazuje na vysoký obsah dusíku v půdě. Sbírají se celé natě, ale vzhledem k tomu, že se čerstvé rostliny považují za mírně toxické, je třeba je před použitím usušit (případně při přípravě pokrmů z nich vařit), čímž se rizikové látky odstraní. Konzumace kopřivy má příznivý vliv na celkový metabolismus, činnost ledvin, střev i krvevotbu, vzhledem k obsahu železa. Známý je jejich příznivý vliv na kožní potíže, a proto je výtažek z kopřivy součástí šampónů a obecně vlasových přípravků. Kopřivy jsou doporučovány také jako doplněk stravy při cukrovce, zánětech močového měchýře a při hubnutí. Kulinařsky je možné využít kopřivy nejen pro přípravu čaje, ale také do nádivek, omáček, salátů či polévek. Určitým rizikem může být konzumace kopřivy pro těhotné a kojící ženy,

mimo jiné proto, že možným projevem je podráždění žaludku.

Heřmáněk pravý (Matricaria chamomilla)

Jedna z nejčastěji využívaných léčivých bylin, která se pozná od svých méně léčivých příbuzných (rmenů) dutým květním lůžkem. Sbírají se a suší právě květy, které se konzumují především ve formě čaje. Heřmánkový čaj lze podávat, v zásadě jako první čajíček, už

i miminkům, například při výskytu opruzenin a různých vyrážek, kromě toho lze heřmánkový čaj použít i ke koupelím – i v tomto případě působí bylinka příznivě na vlasy. Nejdůležitější a neznámější vlastností heřmánku je ale jeho schopnost léčit rány, zabraňovat zánětům a mírnit bolesti. Pomáhá také při bolestech očí (potíráme jím zavřená víčka), ale i při bolestech žaludku. Nepříliš známá je naopak jeho schopnost zlepšovat činnost mozku

(kognitivní funkce). Pro někoho ale může být heřmánek alergenem, a to pro jedince, kteří jsou obecně alergičtí na rostliny z čeledi hvězdnicovitých.

Řepík lékařský (Agrimonia eupatoria)

Tato všeobecně nepříliš známá bylinka (sbírá se její květ) je podle současných poznat-

ků nejúčinnějším přírodním antibiotikem. Optimální využití je proto při zánětlivých procesech v těle i na povrchu těla, a vzhledem k tomu, že nejsou známy žádné vedlejší účinky, je možné řepík používat opakovaně. Vývarem z řepíku lze tak potírat povrchové i hlubší rány, stejně tak je ale možné (doporučuje se 3krát denně) konzumovat čaj z této

bylinky, neboť reguluje činnost žlučníku a detoxikuje játra. Čaj z řepíku také léčí hlávky a odstraňuje chrapot, látky obsažené v této bylince také zastavují krvácení, a proto se výtažek z ní využívá jak ve složení ústních vod, tak i v zubních pastách.

Redakce Agrobaze

KOSMATICE – SMAŽENÉ KVĚTY ČERNÉHO BEZU

I když se bezinky využívají zejména k přípravě různých druhů nápojů (zejména sirupů, ale také vína), sezónně je možné využít také jejich květů. Jde o takzvanou kosmatici, což jsou smažené květy černého bezu v těstíčku. Výhodou pokrmu je jednak velmi rychlá příprava (zabere zhruba čtvrt hodinky), nízká nákladovost (hlavní ingredienci získáme zdarma utržením několika květů bezu), zdravotní benefity

(bez má kromě obsahu mnoha pro člověka pozitivních látek také významné detoxikační schopnosti) a možnost velmi široké škály variant kosmatice, podle chutí a preferencí konečného strávníka.

Ke kosmatici můžeme totiž konzumovat brambory, chléb nebo pečivo nebo můžeme smažené květy konzumovat samostatně a namáčet je například v hořčici, kečupu, poprášit skořicí nebo cukrem, polít medem nebo k nim přikusovat nakládané okurky. Možná právě nekoněčná škála pojetí přípravy i konzumace stála v minulosti za jejím častým kulinářským využitím.

Použité suroviny: pět květenství černého bezu, jedno vejce, hladká mouka, sůl, mléko, olej. Postup: Vejce rozšleháme, přidáme mléko, mouku, sůl, zamícháme a vytvoříme těstíčko řídké jako na palačinky. Kosmatice namáčíme v těstíčku, přitom je držíme za stonky a následně vložíme do rozpáleného oleje. Stonky nůžkami odstříháme a po usmažení jedné strany kosmatici obrátíme a smažíme z druhé strany.

Na závěr pár praktických poznámek: natrhané květy bezu je třeba opláchnout pod vodou (ne však prudkým proudem vody, to by květy opadaly) a nechat oschnout. Květenství je třeba před kulinářskou úpravou prohlédnout a zbavit je různých druhů hmyzu, které se na květech často vyskytují. Nedoporučuje se také konzumovat části stonků, neboť ty jsou mírně toxické – a také proto se při smažení odstřihávají. Pokud se pak týká těstíčka, to je vhodné připravit si těsně před tím, než do něj budeme kosmatice namáčet.

Brdská lesní bitva: tažní koně předváděli lidem šetrné vyvážení kmenů z lesa

Čtrnáct tažných koní předvádělo poslední dubnovou sobotu lidem v brdských lesích šetrné vyvážení pokácených stromů z těžko dostupného lesního terénu. Vojenské lesy a statky (VLS) tak ukazovaly přírodě blízké hospodaření, které zavádějí, řekl ředitel divize VLS Hořovice David Novotný. Soutěžní trať vedla posádkovým cvičišťem Jince, které se mimořádně otevřelo veřejnosti. Vojenské lesy a statky ČR uspořádaly akci po mimořádném úspěchu loňské premiéry.

Brdská lesní bitva, jak se akce jmenovala, se odehrála u Ohrazenic nedaleko Jinců. Vedle soutěžních ukázek práce koní v lese ji VLS chtěly využít k propagaci přírodě blízkému hospodaření v lese, které v lokalitách ve své správě zavádějí. Na neděli pak správci brdských lesů společně s ochranáři z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK) a obcí Strašice připravili na zámečku Tři trubky bohatý program ke Dni země.

Epicentrum Brdské lesní bitvy návštěvníci našli letos na loukách mezi obcí Ohrazenice a zaniklou brdskou vesnicí Velcí. Závodní trať vedla lesním terénem v blízkosti přírodní rezervace Koníček v Posádkovém cvičišti Jince, které se pro tuto příležitost mimořádně otevřelo veřejnosti. Tažní koně se v lesích pod skalním útvarem, připomínajícím koňskou hlavu, předvedli v práci při tahání klad terénu či v tahu na sílu, v němž byli zapřaženi

do saní se závažím. Ti nejsilnější utáhli podle terénu 1 300 až 1 500 kg. Soutěžili chovatelé chladnokrevných koní z celé republiky, kteří se svážení dřeva skutečně živí.

„Propozice Brdské lesní bitvy nespĺňují podmínky oficiálních soutěží chladnokrevných koní. O to více se ale blíží reálné práci kočího a koně při práci v lese, kde se musejí vypořádat s často předem nepředvídatelnými překážkami. Hlavním cílem tedy není vyhrát, ale přiblížit veřejnosti reálnou práci koně v lese,“ vysvětlil brdský kočí VLS Milan Jura, který přibližuje dříví v brdských hvozdech již více než čtvrt století.

Vojenské lesy a statky akcí také propagovaly svůj projekt Life Adapt Brdy, jehož hlavním cílem je připravit lesy ve středních Brdech na klimatickou změnu a přejít zde na přírodě bližší způsoby hospodaření.

„Chceme lidem tuto naši vizi budoucnosti brdských lesů, na níž intenzivně pracujeme, představit. Vysvětlit jim, že cílem celé řady činností, které aktuálně v lokalitách v naší správě probíhají, je vytvořit stabilnější lesní porosty s bohatou druhovou i prostorovou strukturou, které budou lépe odolávat klimatickým změnám i dalším škodlivým činitelům, jako byla nedávná kůrovcová kalamita. Chceme v lesích maximálně podporovat přirozenou obnovu a spojení těchto témat s tažnými koňmi, jejichž práce v lese stále představuje jeden z nešetrnějších způsobů přibližování dříví, nám proto přišlo jako dobrý nápad,“ vysvětlil ředitel VLS Roman Vohradský.

Vedle prezentace projektu Life Adapt Brdy, ukázek přírodě blízkému hospodaření v terénu a podpory přirozené obnovy lesa byl především pro nejmladší návštěvníky připraven bohatý program lesní pedagogiky – od poznávání dřevin a tvořivých dílen přes ukázky lesnictví a myslivosti až po pohybové aktivity, hmatové chodníčky a lukostřelbu. A protože se většina programu točila kolem koní, byly připraveny také projížďky na ponících a povozech tažených minihorses.

Podle ředitele VLS Romana Vohradského je cílem vytvořit stabilnější porosty s bohatou druhovou i prostorovou strukturou, které budou lépe odolávat klimatickým změnám i třeba kůrovci. „Tak velké území o 22 600 ha, jako má náš hořovický závod, se nikde v republice nepřipravuje,“ řekl médiím Petr Macháček, technik VLS pro Life Adapt Brdy.

Po 100 letech by podle něj mělo být v Brdech místo současných 80 % už jen 40 % smrku a zbytek buk, dub, borovice a modřín, ale i jeřáby a břízy. „Bude se odtěžovat pouze přírůst a umožňovat přirozená obnova a přeměna na bohatě strukturované lesy,“ dodal Vohradský.

Dagmar Sedláčková, Foto: VLS

Stavěním máje zahájili v strážnickém skanzenu návštěvnickou sezónu

Zdatní muži v krojích a pouze s pomocí dřevěných žebříků a lan postavili poslední dubnovou neděli v jihomoravské Strážnici máj. Ozdobená pestrobarevnými pentlemi a růžemi se tyčí do výšky nad Muzeem vesnice jihovýchodní Moravy a láká k návštěvě. Lidový zvyk Májových slavností spojený se stavěním májky úspěšně přetrvává na většině míst Moravy i Čech.

Akce Stavění máje ve Strážnici se zúčastnili členové folklórních souborů ze Strážnice a blízkého okolí. Samotné stavění máje doprovázel zpěv dívek a chlapců folklórních souborů za doprovodu muzik všech zúčastněných souborů.

Rušno bylo i na pódiu, dávkou roztomitosti obdařil publikum například Dětský folklórní soubor Fěrtůšek, temperamentem ohromil Soubor

lidových písní a tanců Danaj, Folklórní soubor Demizón či Soubor lidových písní a tanců Žerotín a v neposlední řadě i slovenský Folklórní soubor Skaličan.

Odpoledne mohli zájemci přihlížet i novince skanzenu – slavnostnímu otevření Podhájského mlýna s valchou a hospodářským zázemím.

Stavění máje se zúčastnili příznivci tradic a folklóru také například v muzeu v Rožnově pod Radhoštěm v areálu Valašské dědiny.

Tradiční lidová májová slavnost

V noci před svatým Filipem a Jakubem (který dříve v kalendáři připadal právě na 1. května) stavějí hoši svým oblíbeným dívkám „máje“. Není pochyby, že stavění „májů“ je symbolem dostavivšího se již nadobro jara, kdy veškerá příroda krásným se již přioděla rouchem, kdy srdce lidská dokořán otevírají se slastem a radostem, jež jim poskytuje luh i háj, když zvláště mládež obojího pohlaví již častěji v poli a sadě stýkati se může. Veškerá příroda se veselí, jásá, veselí se a jásá i mládež a roztoužená srdce dávají svou náklonnost najevo. (Matouš Václavek: Moravské Valašsko, 1894).

Při májové zábavě byl odkorněný kmen stromu nadstavený ozdobeným zeleným vrškem smrku nebo borovice slavnostně vztyčen na návis, kde měl zůstat stát až do svatodušních svátků, kdy byl při další muzice pokácen. Zvyk stavění máje se dosud udržuje, převážně na vesnicích. Následují májové taneční zábavy v regionálních krojích.

Dagmar Sedláčková
Foto: Skanzen Strážnice

Jaký byl 53. ročník Děčínské kotvy - Mistrovství floristů České republiky?

Ve dnech 15.–16. 5. 2024 proběhl v prostorách areálu zámku Děčín 53. ročník soutěže Mistrovství floristů České republiky Děčínská kotva. Tuto nejstarší a nejvýznamnější soutěž tradičně podporuje statutární město Děčín a Ústecký kraj. Děčínská škola ji pořádá společně se Svazem květinářů a floristů ČR, díky kterému mají vítězové možnost postoupit do mezinárodních soutěží, jako je Eurofleurs nebo Europa Cup. Dalším významným partnerem je Český zahrádkářský svaz. Záštitu nad akcí převzal ministr zemědělství Marek Výborný. Letošní ročník představil soutěžní práce s tématem MUSICA s podtitulkem „Hudba uvolňuje ducha a okřídluje myšlenky“.

**SVAZ KVĚTINÁŘŮ
A FLORISTŮ ČR
PŘEDSTAVUJE**

Soutěž se vyhlašuje v kategorii senior, junior a žák. Ani letos nechyběla oblíbená kategorie hobby, která probíhá online a je určena všem příznivcům floristiky. Kytice pro kategorii hobby byla inspirována symfonickou básní z cyklu „Má vlast“ od Bedřicha Smetany. Jednalo se o vázanou kytici, kterou soutěžící nafotili ze tří stran a poslali organizátorovi soutěže, který je umístil na FB profil. Letos se této kategorie zúčastnilo 13 floristů a nejvyšší počet lajků získala kytice soutěžící Anny Novotné. Veřejné hlasování formou lajků bylo ukončeno 4. 5. 2024 na FB stránce Děčínské kotvy. Slavnostní vyhlášení i této online kategorie proběhlo v rámci galavečera na Zámku Děčín.

Jak už bylo řečeno, všechna témata se týkala společného jmenovatele celého letošního mistrovství, tedy hudby. První soutěžní den jsme se v kategorii senior i junior mohli těšit na vázanou kytici v rytmu rockové muziky s podtitulkem „Hudba je nejsilnější formou magie“. Dále na tajnou práci, která vyplynula ze zadání, a květinový věnec na téma klasická baletní hudba v květech. Právě z tajné práce mívají soutěžící často obavy, protože se na tuto disciplínu nemohou nijak připravit. O to více potom výsledky rozkrývají a poodhalí pravý floristický talent toho kterého soutěžícího. Tentokrát byla tajnou prací vkládaná nádoba inspirována slovy slavného amerického rappera Eminema: „Potřebuji drama v mém životě, abych mohl dělat hudbu.“ Květiny a nádobu na tajnou soutěžní disciplínu věno-

vala firma Storge, s.r.o. Třetí soutěžní téma, květinový věnec, měl vystihnout klasickou baletní hudbu v květech, inspirovanou slovy Friedricha Nietzscheho: „Ti, kteří tančí, se zdají býti šílení pro ty, kteří hudbu neslyší.“ Druhý den měli soutěžící obou zmíněných kategorií 120 min. na vytvoření sesazované nádoby inspirované klasickou hudbou 18. století s mottem W. A. Mozarta: „Hudba není ukryta v notách, ale v tichu mezi nimi.“ Pro žákovskou kategorii byla určena pouze dvě témata, a to vázaná kytice v rytmu rockové muziky a opět sesazovaná nádoba inspirovaná klasickou hudbou 18. století. A jak to celé dopadlo? Vítězem v kategorii junior, které se zúčastnilo 19 soutěžících, se stal student Střední odborné školy Jarov Vojtěch Tužina. Vítězem v kategorii senior, kde se utkalo 9 soutěžících, zvítězil Tomáš Hakl hájící barvy firmy Květinárstvo Orchidea Bratislava. V kategorii žák obsadila první příčku Nela Baronová ze ZŠ Nový Jičín, soutěžící za Územní sdružení Českého zahrádkářského svazu Nový Jičín.

Letošní novinkou byla přítomnost laické veřejnosti v průběhu soutěže. To znamená, že kdokoliv se mohl přijít podívat, jak vypadá opravdové soutěžní klání, samozřejmě ve vyhrazeném prostoru, aby nebyla narušena práce soutěžících a poroty. Soutěže v juniorské kategorii se po delší odmlce zúčastnili také 4 studenti ze Slovenska.

Druhý soutěžní den, 16. května ve 14 hod., se uskutečnilo velkolepé floristické vystoupení přední české floristky Hany Kindelmannové Šebestové.

Celé mistrovství vyvrcholilo slavnostním galavečerem, na kterém byly vyhlášeny

výsledky včetně předání cen a které bylo také místem setkání všech soutěžících, organizátorů, podporovatelů a příznivců květin.

Na slavnostním vyhlášení nechybělo uctění památky významné floristky, která počátkem roku odešla do pomyslného floristického nebe, paní Jitky Dvořáčkové. Paní Dvořáčková byla zakladatelkou kategorie v dekoraci květinových modelů na Děčínské kotvě a velkou profesionálkou v oboru. Dalším dojemným okamžikem na galavečeru bylo uvedení do Síně slávy další významné osoby, tentokrát učitelky floristiky z Piešťan, paní Marty Rybové. Do Síně slávy ji uvedl její vlastní bývalý žák, nyní renomovaný florista Robert Bartolen a šéfredaktor časopisu Floristika, pan Arnošt Jílek. Program byl zpestřen hudebním

a tanečním vystoupením ZUŠ Česká Kamenice a Pražským komorním baletem.

Vytvořené soutěžní práce mohli návštěvníci vidět v prostorách zámku Děčín do neděle 19. 5. 2024.

Soutěž finančně podporuje Ústecký kraj, statutární město Děčín, Ministerstvo zemědělství ČR a řada dalších partnerů, bez nichž by nebylo možné soutěž pořádat. Odborným mediálním partnerem soutěže je vydavatelství Profi Press a jeho časopis Floristika. Hlavním květinovým partnerem mistrovství je společnost Klia cz.

Ing. Bc. Marcela Nachlingerová
Svaz květinářů a floristů ČR

Květinářství je krásný, ale náročný obor

S prezidentem Agrární komory České republiky Janem Doležalem jsme tentokrát mírně odbočili a zaměřili jsme se společně na odvětví, které z celkového pohledu na zemědělství asi není až tak vnímané jako klasická prvovýroba, ale zároveň se našich životů dotýká možná ještě více než pohledově běžnější pole s obilím. Jde o tuzemskou produkci květin, která je i přes výslednou vznešenost a krásu podložena také tvrdou, každodenní a oddanou lidskou prací. Ostatně Svaz květinářů a floristů je dlouhodobým a aktivním členem komory.

Jaký vztah ke květinám máte Vy osobně?

Jednoznačně pozitivní. Sice jsme na rodinné farmě, na které jsem vyrůstal, květiny produkčně nepěstovali, nicméně jak říká klasik, respektive film Slavnosti sněženek, nejkrásnější květina je brambora, a právě brambory jsme pěstovali. Ta se koneckonců původně do Evropy dostala jako okrasná rostlina, kterou si honosné komnaty zdobila šlechta, než se brambora později naopak stala základem jídelníčku nejchudšího obyvatelstva. I když právě u brambor se konzumuje hlíza, všechny jedlé plody začínají jako květy, a i klasická polní produkce je tak v určité fázi vegetace přínosem k vzhledu krajiny. Ke květinám jako takovým mám vztah určitě pozitivní, jen mě mrzí, že české květiny jsou vzhledem k složitému historickému vývoji tohoto sektoru tak trochu ohroženým druhem.

Pro designéry jsou květiny také velkou vášní, floristé jsou odborníky, kteří nás učí s nimi pracovat neotřele, s nápadem, citem...

Za to mají můj velký obdiv, protože na to je potřeba nejen mít cit pro květiny, ale i umět s nimi zacházet, aranžovat je a zároveň odhadnout přání zákazníka. Na to jsou potřeba skuteční odborníci, není to pro každého.

Ostatně, jak si vedou čeští květináři a floristé? Co se jim daří a nač naopak hartusí?

Svaz květinářů a floristů ČR zastupuje pěstitele květin, prodejce květin a floristy již více než 30 let. Hájí jejich zájmy, pořádá vzdělávací akce, pomáhá získávat a administrovat dotace a další. Je členem Agrární komory ČR i Unie zaměstnavatelských svazů ČR. Pod hlavičkou Agrární komory ČR pracuje Komoditní rada pro okrasné rostliny. Svaz má 156 členů a členové z řad pěstitelů tvoří asi 80 % pěstitelského potenciálu ČR. V oboru má jediné odbytové družstvo CZ Flora. To vzniklo v roce 2001 spojením renomovaných pěstitelů a majitelů skleníkových hospodářství pro zastřešení prodeje vlastní produkce do široké obchodní sítě v oboru okrasných rostlin s cílem dodávat

SVAZ KVĚTINÁŘŮ A FLORISTŮ ČR PŘEDSTAVUJE

Květiny mají v našem životě ojedinělou úlohu. Snažíme se jimi potěšit v radostných chvílích i v těch smutných. Provázejí nás při svatbě i při pohřbu. Zdobíme si jimi příbytky, kanceláře, recepce business center, obdivujeme je na zahradě i na louce. Co všechno jimi dokážeme vlastně vyjádřit?

Máte pravdu, že květiny nás v životě provázejí při mnoha různých příležitostech. Když květinu darujeme, chceme tím zpravidla udělat někomu radost. Traduje se, že květiny dostávají především ženy, ale čím dál více se potvrzuje, že květina dokáže potěšit a zpříjemnit den komukoliv bez rozdílu pohlaví či věku. Řezanými květinami i takzvané hrnkovými rostlinami si lidé zdobí kanceláře i domovy. Různé druhy

rostlin jsou pak spojené s jednotlivými svátky. Květinovou vánoční výzdobu tvoří obvykle vánoční hvězdy různých barev, brambořiky nebo azalky. Velikonoce zase symbolizují příchod jara, a tedy k nim patří narcisy, tulipány nebo třeba hyacinty. Jediné, co by květiny rozhodně neměly, je vyvolání nějakých negativních pocitů. V minulosti tomu ale tak nebylo, vzpomeňme si na květomluvu z 18. století. Tehdy bylo možné květinami vyjádřit nejen náklonnost, ale také nesympatie nebo něco vytknout. A nebylo to jednoduché, bylo třeba dobře znát nejen druhy květin, ale orientovat se i v symbolice barev. Asi nikoho nepřekvapí, že rudá růže znamenala „miluji tě“, ale třeba bílou růží lidé dávali najevo, že se kvůli obdaranému trápí. Některé barvy tulipánu zase byly spojovány s nedostatečnými duševními kvalitami jako pýcha nebo povrchnost. Je ale dobře, že tato doba už pominula a dnes je cílem květin především potěšit. A to se stává při všech příležitostech již od narození.

produkty na český trh. České květináře trápí celkový nárůst nákladů, nejistota odbytu, dovoz ze zahraničí a nakonec i postoj zákazníků, kteří váhají s nákupem květin, protože ho vyhodnotí jako zbytečnou položku v nákupním koší. Obdobná situace je také u floristů i některých malých květinářských provozoven. Zaznamenáváme zvýšenou poptávku po osivu a sadbě zeleniny z důvodu snahy o vlastní výpěstky a tím snížení nákladů.

V polovině května se uskutečnil další ročník Děčínské kotvy. Čím byste rádi zaujali?

V letošním roce se konal již 53. ročník Děčínské kotvy, která je zároveň Mistrovstvím floristů České republiky, a to v prostorách areálu zámku Děčín. Pořádala ji děčínská škola společně se Svazem květinářů a floristů ČR, díky kterému mají vítězové možnost postoupit do mezinárodních soutěží, jako je Eurofleurs nebo Europa Cup. Dalším významným partnerem byl Český zahrádkářský svaz. Letošní ročník si dal za cíl propojit květiny s hudbou a podtitulem tedy bylo heslo „Hudba uvolňuje ducha a okřídluje myšlenky“.

Sklo a květiny také patří k sobě. O tom bude další, tentokrát červenová akce, již bychom si neměli nechat ujít. O čem bude a proč se pořádá?

Lustrfest 2024 oslavuje 300letou tradici výroby lustrů v Kamenickém Šenově a letos se uskuteční 14. a 15. června. Součástí bude floristická show Květiny a sklo, kterou předvedou jedni z nejúspěšnějších českých floristů, mnohonásobní vítězové Mistrovství České republiky ve floristice a úspěšní účastníci mezinárodních soutěží. Karolína Žáčková, Jaromír Kokeš a Hana Kindelmannová Šebetová představí své umění v huti sklárny Jílek, která byla založena v roce 1905 a je jednou z nejstarších v Česku. Pýchou sklárny je kromě široce zaměřené produkce barevného skla také nádherná architektura budovy samotné sklářské hutě, která je zajímavá především unikátním použitím kovové nosné konstrukce. Jejich výrobky jsou známé například z filmu Barbie. Věřím, že je na co se těšit.

Je spočítáno, kolikrát v roce česká žena dostane kytičku? Nebo kolikrát vstoupí do květinářství za rok český muž?

To by mě samotného zajímalo, na základě oficiálních statistik ale máme informace pouze o celkové útratě. Každý Čech utratí ročně za květiny kolem 1 500 Kč, přičemž za řezané květiny je to necelá pětistovka za rok.

Čím si dnes mohou prodejny květin u nás konkurovat?

Nejprve je třeba říct, že Česko není v produkci květin soběstačné, její hodnota se pohybuje na úrovni 2,7 mld. Kč ročně. K uspokojení poptávky je nezbytné květiny dovážet a hodnota tohoto dovozu činí 5,6 mld. Kč. Jsme nuceni dovážet především řazené květiny, které se v Česku prakticky nepěstují. Květiny je možné

koupit nejen ve specializovaných květinářstvích, ale i ve velkých obchodních řetězcích, kde se prodávají vedle potravin, oblečení, kosmetiky a dalšího zboží. Ne všichni prodejci ale o květiny pečují správně a ty mnohdy trpí i během transportu, takže se může stát, že zakoupená květina vydrží maximálně pár dní a pak uvadá. Pokud zákazníci chtějí kvalitní květinu z domácí produkce, nejlepší je zakoupit ji přímo od našich pěstitelů.

Pěstitelé květin to nemají v posledních letech jednoduché, ceny energií je hodně vyčerpaly. Jak zvládají své náklady? Je jim už veseleji?

V rámci konsolidace veřejných financí byly s platností od ledna letošního roku přeřazeny řezané květy a řezaná zeleň do základní sazby DPH, tedy 21 %. To samozřejmě znamená zvýšení cen za řezané květy a květinové služby. Hlavním důvodem zdražení byl samozřejmě růst cen energií ve všech položkách, a to více než o 100 %. Dovoz květin se ve všech skupinách v roce 2023 snížil, což by odpovídalo nižší spotřebě, ale snížil se i vývoz, a květiny se tedy prodaly u nás. Ačkoliv nemáme v tuto chvíli úplně přesná data, je zřejmé, že zájem o květiny klesá, což dokumentuje i fakt, že v roce 2022 byla spotřeba 1 546 Kč na osobu na rok a v roce 2023 spotřeba klesla na 1 434 Kč na osobu na rok. Pokles je tedy 7,2 %. S tím souvisí pokles tržeb některých prodejců květin o 5 až 15 %. Tento rozptyl je způsoben individuálně podle podmínek jednotlivých provozoven,

jako jsou vlastnictví či pronájem provozovny, konkurence v místě působení, mzdové náklady a další.

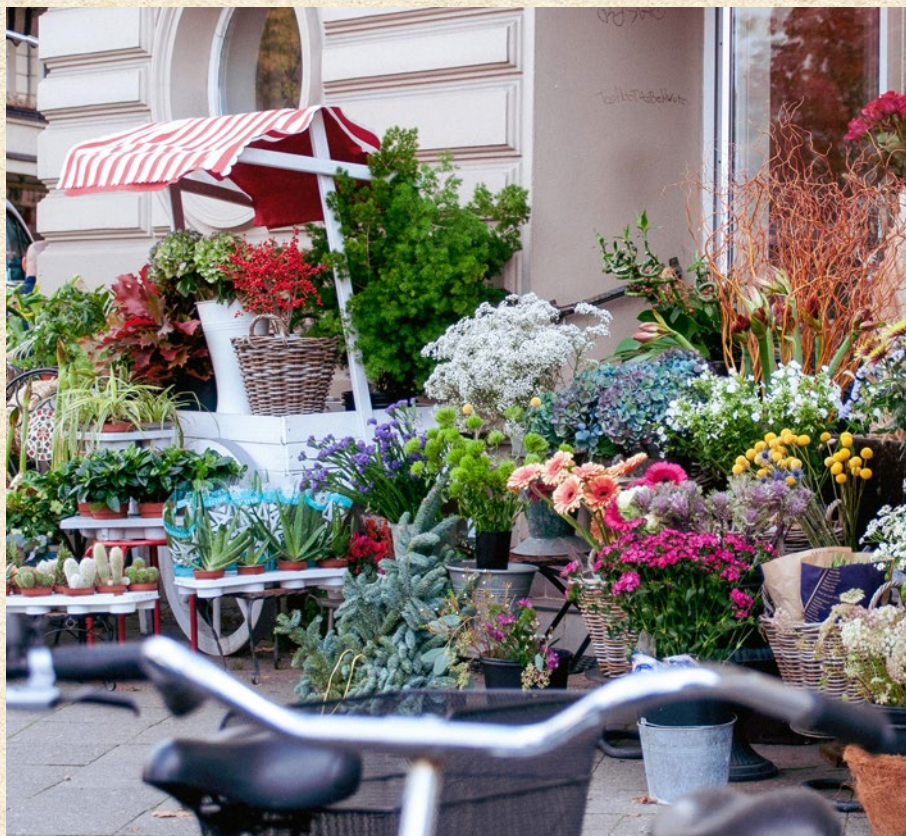
Označení Česká květina mělo své poslání. Platí pro ně stále stejná pravidla? Kdo může toto pojmenování používat?

Pod záštitou Svazu květinářů a floristů ČR vzniklo označení pro výpěstky českého květinářství Česká květina. Toto označení je zárukou kvality a původu českých výpěstků tradičních pěstitelů květin v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Označení Česká květina propůjčuje předsednictvo SKF ČR svým členům. V současné době užívá značku 15 pěstitelů.

Svaz květinářů a floristů je členem Agrární komory ČR. Jak a v čem oba subjekty spolupracují?

Agrární komora ČR sdružuje zemědělce všech velikostí, právních forem i výrobního zaměření. Netýká se to pouze chovatelů hospodářských zvířat nebo pěstitelů plodin, ale také květin a vůbec okrasných rostlin a dřevin. Některé problémy mají společně všechna odvětví a společná obrana zájmů může být efektivnější. Agrární komora ČR je k dispozici při jednání s politiky nebo při spolupráci s médii i v dalších oblastech. Při AK ČR pracuje Komoditní rada pro okrasné rostliny, kde se jednání účastní pěstitelé květin. Členové SKF ČR pracují i v dalších komisích AK ČR.

Redakce Agrobaze

Novinky turistické sezóny 2024: památky a zážitky z celé České republiky

Turistická sezóna 2024 přinese milovníkům památek, muzeí, zábavných expozic, ale i cestovatelům spoustu novinek. Přinášíme přehled zajímavostí pro letošní rok, které by vám rozhodně neměly uniknout. Některá místa se otevřou v průběhu roku, takže si na ně musíte ještě chvíli počkat, ale na dalších místech už mají otevřeno. Naplánujte si pěkné výlety a užijte si zajímavou dovolenou v Česku.

Vodojemy Žlutý kopec v Brně

Středa až neděle 10:00–18:00

Mysteriózní podzemní katedrály z let 1874, 1894 a 1917. Dva cihlové a třetí betonový vodojem, které nemají v Evropě obdoby a jejich návštěva vyrazí dech! Brněnské vodojemy se nachází pod travnatou plochou parku na Žlutém kopci a nabízí jedinečný zážitek jako z jiného světa dávno zaniklých civilizací nebo scény z počítačových her. Tak působí na návštěvníky unikátní technická památka, na kterou se málem zapomnělo a jen o vlásek unikla demolici.

Motýlí dům Papilonia Liberec

Pondělí až neděle 9:00–20:00

Papilonia Liberec je speciálně vybudovaný ekosystém, který exotickým motýlům napodobuje přirozené prostředí a hostům přináší neopakovatelné zážitky z přímého kontaktu s nimi. Prohlídka umožňuje seznámení s motýlími druhy z Jižní Ameriky, Asie nebo subsaharské Afriky bez jakýchkoliv bariér. Pro libereckou expozici byla vybrána tematika záhada letadla, které se zřítilo uprostřed džungle. Návštěvníci si mohou motýly vyfotit nebo si s nimi udělat selfie.

Národní muzeum pivovarnictví v Kostelci nad Černými lesy

Květen až září: sobota 11:00 a 13:00, neděle 13:00, červenec a srpen navíc pátek 16:00

Jedinečná sestava technologických zařízení v původních prostorách sladovny a pivovaru představuje zcela unikátní pohled na architekturu industriálních staveb, historickou funkční pivovarskou technologii a samotnou historii pivovarnictví v českých zemích od výstavby prvních historických pivovarů po současnost. Expozice je v rámci České republiky zcela jedinečná a od května otevírá novou expozici.

Sluneční lázně v Luhačovicích

Pátek 13:00–17:30, sobota, neděle 10:00–17:30

K častým hostům zde patřil například Leoš Janáček nebo Vlasta Burian a první návštěvníci již zavítali do nově otevřené expozice v Jurkovičově Vodoléčebném ústavu, který je součástí zrekonstruovaného areálu Slunečních lázní. Přestože v prostoru Říčních a slunečních lázní stále probíhají práce na obnově dřevěných prvků a tato část zatím není přístupná, expozice věnovaná historii luhačovické vodoléčby, dílu slovenského architekta Dušana Jurkoviče a také hudebnímu skladateli Leoši Janáčkoví byla veřejnosti ve zkušebním provozu zpřístupněna.

Pivovarské muzeum v Hanušovicích – pohled do historie pivovarnictví

Úterý až sobota 10:00–16:00

Expozice v pivovaru Holba mapuje historii pivovarnictví na Hanušovicku od jeho počátků až po současnost. Najdete zde právověrečné

listy na pergamenu i staré řemeslné nástroje, ale také suroviny, bez kterých by pivo nikdy nevzniklo. Vedle tradiční expozice přibyla v roce 2024 historická sbírka bednářského nářadí, jež veřejnost seznámí s řemeslem, které pivovarnictví provází od počátků. Pivo můžete ochutnat ve stylové restauraci.

Trail Park Dolní Morava

Předpokládané obnovení provozu 1. 5. 2024

Zažijte radost z jízdy na kole! Nezáleží na věku, jízdních schopnostech, zkušenostech nebo fyzice. Nové trailové trasy na Dolní Moravě potěší každého milovníka cyklistiky. 30 km tras je určených pro malé i velké bikery. V roce 2024 byl otevřen nový trail Enduro, potěší ty, co se jízdou v terénu nebojí. Černý enduro trail s délkou 2,8 km zapadá do kategorie velmi náročných trailů pro zkušené bikery, na něž tu čekají kořeny, kameny a ve spodní pasáži také pořádné skoky. Letní terasa chaty Slaměnka byla rozšířena o panoramatickou přístavbu přímo nad terémem lesních trailů.

Historická fíkovna v Lysicích

Úterý až neděle 10:00–16:00

Zámek v Lysicích u Moravského krasu se pyšní raritou, která nemá v Česku obdoby – součástí areálu je totiž vlastní fíkovna! Jde o speciální skleník, kde se díky posuvné střeše pěstovaly fíky už v období první republiky. Dnes je toto zařízení opravdovým technickým

unikátem. Od jara 2024 je fíkovna přístupná veřejnosti. Objekt fíkovny se nachází v západní části parku severně od skleníku a oranžerie.

Terárium v Kovofoo

Pondělí až neděle 9:00–18:00

Terárium v Kovofoo ve Starém Městě na Slovácku nabízí největší, ale i ty nejmenší druhy hadů a ještěřů z celého světa. Návštěvníci se mohou těšit na krajty obrovských rozměrů,

obsáhlou sbírku smrtelně jedovatých hadů, dospělého kajmana, několik druhů pouštních a pralesních ještěřů, varanů, nádherně zbarvené šípové žabky, dravé želvy a nesmí chybět zástupci pavouků a štírů. Největší terárium na Moravě je nově otevřeno od konce března 2024.

Zámek Uherčice

1.–31. 5. úterý až pátek 10:00–14:00, sobota až neděle 10:00–15:30

Zámek v Uherčicích na Znojemsku procházel od roku 1996 rekonstrukcí, před níž byl ve velmi zuboženém stavu zapříčiněném činností státního statku a vojska ve druhé polovině 20. Století. Postupně se památka dává dohromady a každým rokem je vidět zlepšení. Nový návštěvnický okruh představí od konce dubna 2024 obnovené zámecké interiéry 1. patra východního křídla. Jejich dochovaná umělec-

ká výzdoba patří k nejhodnotnějším prvkům celého areálu.

Jízdárna Kinských – expozice chovu koní plemene Kůň Kinský

1. 5. – 30. 6. středa až pátek 9:00–15:00, sobota až neděle 9:00–16:00

Okruh nazvaný „Kopytem sem, kopytem tam“ na zámku Karlova Koruna v Chlumci nad Cidlinou vás zavede do nově zrekonstruované jízdárny, konírny a kočárovny, jejichž oprava trvala bezmála tři roky. Historické prostory doplňuje multimediální expozice významných témat z historie koní spojených s rodinou Kinských: fenomén kůň Kinský, dostihové závody a zrod Velké pardubické u Kinských, první vítězka Velké pardubické, Oktavián Kinský.

Dagmar Sedláčková

Zdroj: Kudy z nudy a pořadatelé

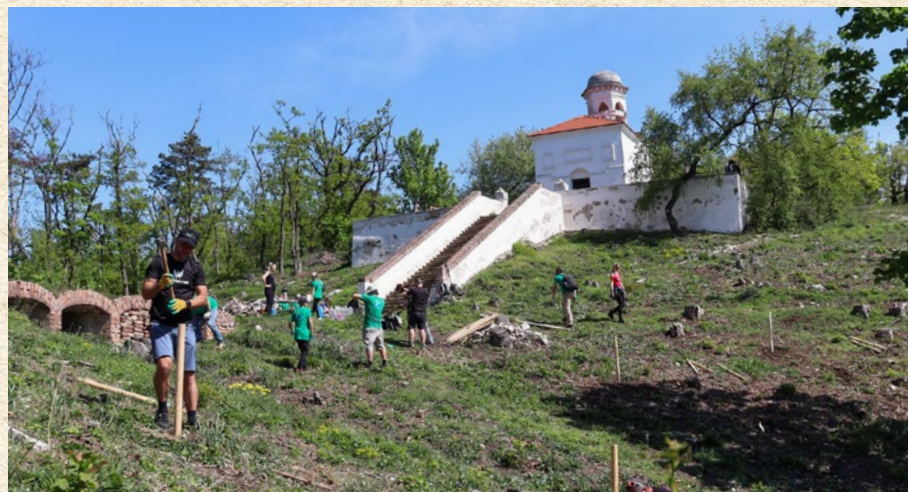
Dobrovolníci pomohli na Svatém kopečku u Mikulova vysadit solitérní duby

Nadšenci a dobrovolníci ze všech koutů Česka se sjeli v sobotu 13. dubna 2024 do Mikulova na Břeclavsku, aby se zúčastnili výsadby solitérních dubů na slunných svazích Svatého Kopečku. Akci zajišťovalo sdružení Zasad' život a ruce k dílu přiložili hlavně lidé ze společností Acer a Enfinitec.

„Část stromů byla vysázena pod porost borovic černých, u kterého je již nyní patrná ztráta

vitality stromů a porost se postupně rozpadá. Většina dubů zimních pak byla vysázena

v místech, kde na přelomu minulého roku proběhla těžba odumírajících jasanů a borovic s cílem propojit izolovaná stepní oka,“ uvedli správci CHKO oblasti Pálava, kteří mají lokální na starosti.

Stromy nebyly sázeny příliš blízko sebe, aby mezi nimi byl dostatek prostoru pro šíření druhů typických pro stepní a lesostepní společenstva. Jedná se o svah jižní expozice s extrémními podmínkami během léta. Stromům se bude muset přes léto trochu pomoci zálivkou. Proto uvítají organizátoři výsadby další pomoc. „Pokud by váš tým měl zájem o pomoc se zajištěním zálivky vysazených dubů, obraťte se na sdružení Zasad' život nebo Správu CHKO Pálava,“ vyzvali.

Dagmar Sedláčková

Foto: CHKO Pálava

Pole rozzářila purpurová. Lány červeného jetele vybarvily krajinu jižní Moravy

Krása vybarvená dočervena vykvetla v polích po celé jižní Moravě. Zvlněné lány pod Pálavou zbarvil kvetoucí jetel inkarnát, zvaný též nachový nebo purpurový.

Radost pro oko kolemjdoucích či řidiče míjející pole v autě. Nadšení jsou především fotografové, kteří se na místa rozkvetlých lánů sjíždějí z dalekého okolí. Zastavují se u nich turisté a pořizují si unikátní rodinné snímky. Provází je přítomně bzukot včel, které láká bohatý nektar v rozkvetlých karmínově červených latkách. Farmáři jetel pěstují jako krmivo pro dobytek nebo na zelené hnojení. Obsahuje totiž velké množství hodnotných živin.

Text a foto: Dagmar Sedláčková

Miss Agro 2024: Když se hudba, síla a krása snoubí

Na České zemědělské univerzitě v Suchdole se konal festival, který opět potvrdil svou jedinečnost a rozmanitost. Odvážná vystoupení hudebních kapel, soutěže v silových disciplínách a elegance soutěže Miss Agro přilákala na kampus tisíce návštěvníků.

Festival plný energie a nadšení ukázal, jak moc jsou studenti a akademická obec propojeni nejen se vzděláním, ale i s kulturním a sportovním životem. Naše reportáž vás zavede do středu dění, kde se snoubí hudební vášně, sportovní dřina a krása konkurence, a ukáže vám, proč je tento festival každoročním vrcholem univerzitního kalendáře.

Program začal vystoupením studentské kapely STOKLAS, vítězem letošního ročníku iZUN Music Challenge. Bylo patrné, že kapela má velkou fanouškovskou základnu, neboť na začátku festivalu jsme již několik let neviděli před pódiem tolik lidí. Členové kapely, kteří jsou odchovanci kolejí, uvádějí, že prožili jak zlaté časy suchdolských radovánek a kolejniho života, tak i temnější období covidu-19 a že velká část jejich dospělého života je spjata se Suchdolem a s univerzitou jako takovou. Dva členové pokračují ve studiu na doktorandské úrovni a jeden prodává boty. Hlavním motorem pro přihlášení bylo splnění dětského snu – vystupovat před akademickou obcí a také na půdě Vatikánu Suchdola, naší Alma mater. Sen se tedy stal skutečností a chlapani si na pódiu užili krásných 45 minut.

Následně přišel čas určit nejsilnějšího muže univerzity, tedy Strongmana ČZU 2024. Čtyři muži, kteří se probojovali přes semifinále, se ve finále střetli ve 3 náročných disciplínách. První disciplínou byl loglift, což je 60kg ocelová kláda, kterou musí účastníci zvednout ze země nad hlavu. Počítal se počet úspěšných zvednutí za jednu minutu. Ve druhé disciplíně museli účastníci co nejrychleji přenést několik těžkých předmětů z místa na místo, například velký sud piva, 50kg činku nebo pneumatiku od traktoru. Poslední disciplína spočívala v deadliftu s počáteční vahou 200 kg, kde cílem bylo zvládnout co nejvíce zdvihnutí za jednu minutu. Po tvrdém souboji byl za vítěze prohlášen Tomáš Najmann, Strongman ČZU 2024. Čas přišel také na představení poroty letošní Miss Agro. Členy byli Petra Vyorálová – majitelka svatebního salonu Delta, Olga Kopalová, ředitelka společnosti Šenýr Bijoux, Adriana Brabencová – Miss Agro 2023, David Skála z Obecního domu, Karla Mráčková – ředitelka odboru komunikace a PR ČZU,

Linda Měrková – zástupce společnosti Mary Kay, Josef Dostál – vodní slalomář, Igor Miklík z KTV a David Žemlička ze SB Fitness.

Dále nás zaujalo předtančení finalistek Miss Agro, po kterém následovalo krátké představení a rozhovory se všemi 10 finalistkami. Poté se konal další koncert, tentokrát s mladíčkou umělkyní Pam Rabbit, která v letošním roce získala cenu Anděl.

Chvilku před šestou hodinou večerní měly finalistky Miss Agro možnost předvést se v rámci volné disciplíny. Mohli jsme vidět širokou škálu talentů včetně tance, zpěvu, humorných vystoupení, a dokonce i boxu. Po svých vystoupeních finalistky i porota zavítali k elektrickému býkovi umístěnému vedle hlavního pódia, kde si soutěžící vyzkoušely svou sílu a vytrvalost. Některé se udržely sotva 20 sekund, zatímco jiné vydržely na býkovi téměř celou minutu.

Následovalo vystoupení kapely Sebastian, která je nyní známá především díky účasti v reality show Survivor. Sebastian si dokonce přivezl své kolegy z ostrova a návštěvníci mohli slyšet historicky první živě zpívanou skladbu „My jsme Titáni“, kterou zazpíval Sebastian společně s Mikýřem a Martinem Carevem.

Po kapele znovu převzaly pódium účastnice Miss Agro. Následovalo krásné defilé ve svatebních šatech, během něhož nám živě zazpívali JEN a Karolína Tothová píseň „Beneath Your Beautiful“ od Labrinth a Emeli Sandé. Po defilé byla vyhlášena výherkyně Miss iZUN, kterou veřejnost vybrala pomocí ankety. Na pódium byl pozván rektor ČZU Petr Sklenička, který oznámil druhou a první vicemiss. Nakonec přišla loňská vítězka Miss Agro, Adriana Brabencová, která vyhlásila její nástupkyni.

Miss iZUN: ADÉLA VIŠOVÁ
Druhá Vicemiss: LENKA MELKOVÁ
První Vicemiss: MARKÉTA SOLAROVÁ
Miss Agro 2024: MICHAELA BEZKOČKOVÁ

Po bouřlivém potlesku se mikrofonu na hlavním pódiu ujal poslední umělec večera, Grey256, jehož fanouškovská základna rozezněla celý areál ČZU. Před desátou hodinou večerní zazněla jeho poslední píseň, program byl ukončen a návštěvníci festivalu směřovali buď do tepla peřin, nebo na afterparty do Čěčka.

Nakonec bychom vám chtěli poděkovat za účast a těšíme se na další společně strávené ročníky Miss Agro!

Text a foto iZUN – Univerzitní noviny ČZU

V turistické oblasti na Krnovsku obnovily Lesy České republiky druhou vodní nádrž

Dolní hájnický rybník zrekonstruovaly Lesy České republiky za 6,8 mil. Kč na Krnovsku v Moravskoslezském kraji. Zadržuje vodu, která zlepšuje místní klima, a mohou ji využít i hasiči. Podnik tak v rámci programu Vracíme vodu lesu dokončil další ze stovek projektů.

Vodohospodáři obnovili v navštěvované turistické lokalitě už druhou nádrž – Dolní hájnický rybník. „Z akumulacího prostoru jsme odtěžili usazeniny a následně rozšířili zátopy o mělký litorální pásma, které je biotopem mnoha rostlin a živočichů,“ řekl Pavel Němčanský, vedoucí Správy toků pro povodí Odry z Lesů ČR.

Zachovala se téměř celá původní hráz. Nyní je jen mírně rozšířená do zátopy, aby voda neprosakovala. Nové je výpustné zařízení i bezpečnostní přeliv. Nádrž pojme při zatopení 10 000 m² více než 12 000 m³ vody.

První nádrž, Horní hájnický rybník, podnik obnovil v roce 2020. Obě nádrže se nachází

nedaleko zříceniny hradu Šelenburk a vede kolem nich dálková turistická trasa Via Czechia-Slezskem i naučná stezka Cvilín zaměřená na lesnictví, přírodu a ekologii. Stavby spolufinancoval Moravskoslezský kraj.

Dagmar Sedláčková
Foto: Lesy ČR

Ničivé mrazy ve vinicích. Účet za škody přesáhl podle vinařů 2 miliardy

Rekordní mrazy, které koncem dubna udeřily v České republice, ničivě zasáhly tuzemské vinohrady. V Čechách je jejich dopad naprosto fatální, škody tam dosahují 95 %. Na Moravě se pohybují minimálně na úrovni 23 % snížení výnosu.

Aktuální průzkum mezi vinaři vyčíslil celkové škody napáchané na letošní úrodě na více než 2 mld. Kč. Vinaři ale varují, že měnící se klima není jediným problémem domácího vinařství, a žádají aktivnější přístup k jejich řešení ze strany ministerstva. Ministra zemědělství zároveň vyzvali, aby se v této kritické situaci zasadil o zastavení diskuse k zavedení spotřební daně na tichá vína.

„Vlivem jarních mrazů, které zasáhly celou Českou republiku v období od 18. do 26. dubna

došlo k celkové úhrnné škodě u ročníku 2024 ve výši asi 2,1 mld. Kč. Pro naše odvětví je to další rána v krátkém sledu, a proto jsme vyzvali ministra zemědělství, aby se zasadil o zastavení debat k zavedení spotřební daně na tichá vína. To by pro nás byla v tuto chvíli cílená likvidace. Dopady mrazů na sektor budou fatální, zcela jistě to ovlivní cenu hroznů ročníku 2024 a také dojde ke snížení objemu domácí suroviny,“ říká Martin Chlad, prezident Svazu vinařů České republiky.

K uvedenému škodě je podle něj nutno připočítat i škodu na aktuálních výsadbách vinic, které jsou v současné době neplodné, nebo například lidi, kteří teď přišli o vinici a o práci. „Tuto škodu nemáme nyní odhadnutou,“ doplnil Chlad.

O poškozené vinice bude přitom potřeba v následujících měsících pečovat stejně jako o ty zdravé, což znamená další náklady bez vidiny příjmů ze sklizně.

Text a foto Dagmar Sedláčková

FOTOREPORTÁŽ:

Nová vodní linka na čistírně v Praze

Kvalita čištění městských odpadních vod je u veřejnosti neprávem opomíjeným tématem, ačkoli investice do splnění nedávno přijaté evropské směrnice se jen v ČR odhadují na stovky miliard korun.

V areálu Ústřední čistírny odpadních vod (ÚČOV) se testuje i recyklace

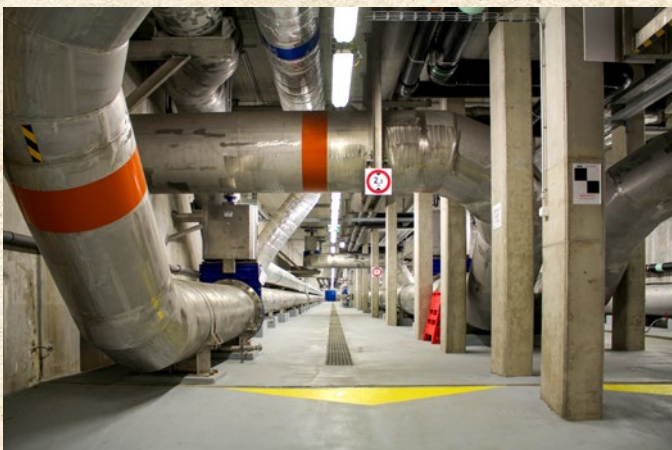
Nová vodní linka na ÚČOV Praha

Součástí technologií je také využití UV lamp

Areál Ústřední čistírny odpadních vod (ÚČOV) je běžně nepřístupný

Stavba je největší investicí Prahy v posledních letech

Kromě čištění vody je součástí i výroba bioplynu

Redakce Agrobaze

Prispeli sme k zmierneniu poľnohospodárskej politiky

Celoeurópske protesty poľnohospodárov zo začiatku roka mali svoj význam. Európsky parlament už schválil reformu Spoločnej poľnohospodárskej politiky Európskej únie. Európski poľnohospodári sa tak dočkali zmiernenia niektorých až príliš ambiciózných a byrokratických pravidiel, proti ktorým vyšli s traktormi do ulíc mnohých európskych metropol vrátane Bratislavy. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora chce teraz dosiahnuť, aby Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR urýchlene zapracovalo prijaté zmeny do národnej legislatívy tak, aby slovenskí poľnohospodári mohli ústupky Bruselu naplno využiť už v tomto roku.

Európsky parlament reaguje na tisíce traktorov, hnoj a horiace pneumatiky naprieč Európskou úniou zmiernením pravidiel Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP). Koncom apríla schválil revíziu SPP na základe návrhu Európskej komisie, ktorého cieľom je zjednodušiť a zároveň zachovať silnú, udržateľnú a konkurencieschopnú politiku v oblasti poľnohospodárstva a potravinárstva v EÚ.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora (SPPK) vo februári zorganizovala najväčší protest poľnohospodárov v histórii Slovenska s viac ako 2200 traktormi naprieč krajinou. Vybojované požiadavky v celoeurópskom kontexte preto predseda SPPK Emil Macho hodnotí ako veľký úspech nielen samotného protestu, ale aj odborných diskusií slovenských poľnohospodárov s európskymi úradníkmi.

„Naplno sa ukázalo, že aj malá krajina, akou Slovensko je, vie prispieť k významnému úspechu európskych poľnohospodárov. Európska komisia a najnovšie aj Európsky parlament uznali, že pokiaľ chce Únia produkovať dostatočné množstvo kvalitných potravín pre Európanov, potrebuje zmierniť byrokraciu a ubrať z nereálne nastavených zelených cieľov. Moje poďakovanie preto patrí všetkým, ktorí sa do nášho protestu zapojili a slušne ukázali, že poľnohospodárska odbornosť musí zvíťaziť nad politickými a úradníckymi ambíciami,“ uviedol predseda SPPK Emil Macho.

Na fahu sú teraz jednotlivé členské krajiny, aby svoje národné legislatívy nastavili podľa prijatých ústupkov. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora už začala rokovania s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Je totiž možné, aby naši poľnohospodári mohli podľa ústupkov spravovať krajinu, chovať zvieratá a pestovať plodiny už aj v tomto roku.

Zmeny, ktoré by sa mohli aplikovať do praxe už v tomto roku, sa majú týkať troch bodov:

úhor už pre poľnohospodárov nebude povinným, ale dobrovoľným. Povinnosť striedania plodín sa mení na možnosť buď plodiny striedať alebo ich diverzifikovať v závislosti od podmienok, ktorým pestovatelia čelia. Tretím ústupkom je pokryvnosť ornej pôdy. Naši poľnohospodári musia dvakrát do roka v rámci citlivých období pôdu pokrývať vegetačným pokryvom, aby neostala holá a nechránená pred eróziou. Po novom by pokrýv pôdy nebol dvakrát do roka, ale len raz, keďže povinnosť zakrývať pôdu na zimu stráca na teplé zimy svoj pôvodný význam.

„Na rade je teraz naše ministerstvo, aby čo najskôr prispôbilo národnú legislatívu ústupkom Európskeho parlamentu. Času

nazvyš veľmi nemáme. Je začiatok mája, poľnohospodári potrebujú čím skôr vedieť, aké poľnohospodárske úkony môžu v tomto roku na poliach urobiť bez toho, aby boli sankcionovaní,“ dodal výkonný podpredseda SPPK Andrej Gajdoš.

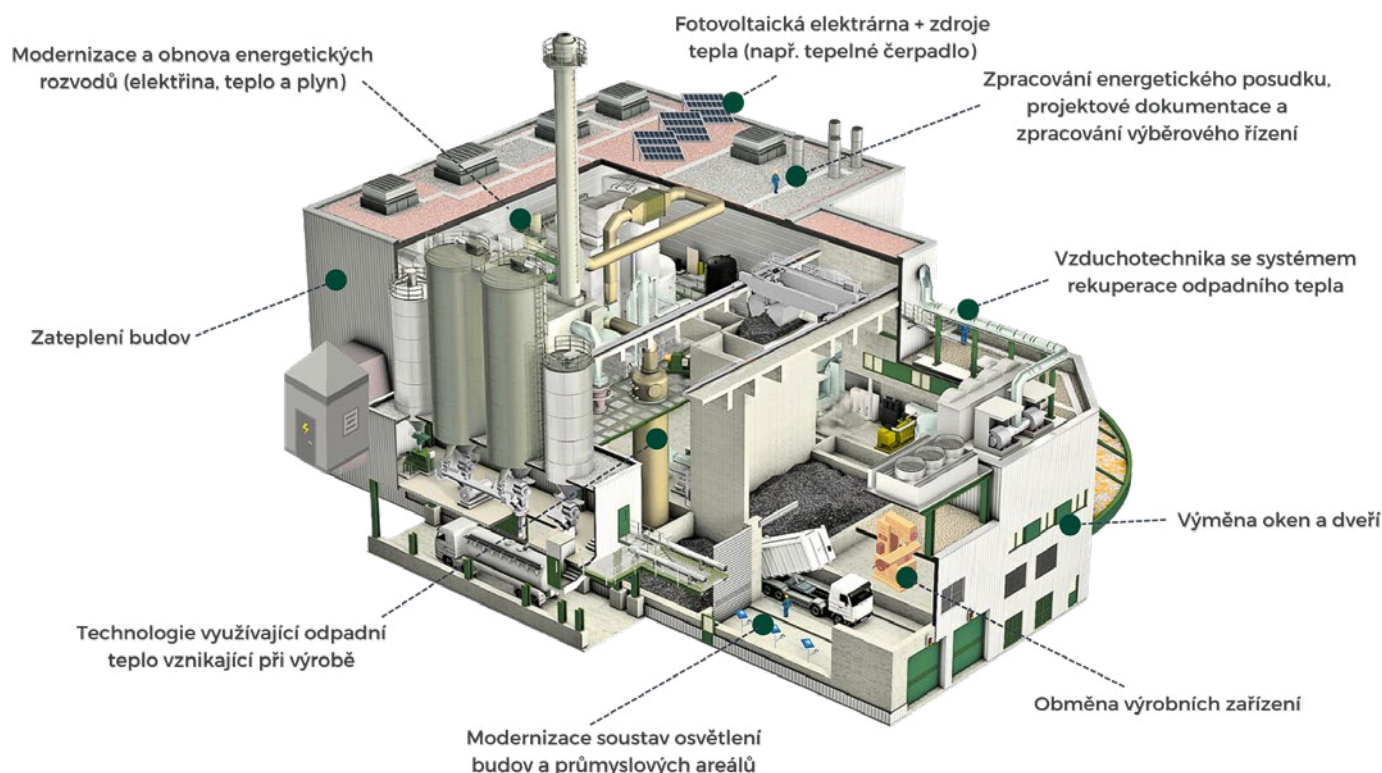
Súbežne so schvaľovaním národných legislatív členských krajín EÚ bude ešte pokračovať schvaľovací proces na úrovni Rady Európskej únie, aby nové pravidlá mohli nadobudnúť účinnosť do júna 2024. Poľnohospodári budú môcť revidované environmentálne pravidlá uplatňovať na svoje žiadosti o finančnú podporu už v roku 2024.

Jana Holéciová, hovorkyňa SPPK

Přehled aktuálních dotací pro potravináře

Podnikáte v potravinářství či jako výrobce krmiv? Podívejte se na přehled dotací, které vám pomohou zafinancovat řadu aktivit – od pořízení nových výrobních technologií přes výstavbu či rekonstrukci budov až po otevření prodejny či vybudování e-shopu. Čerpat lze také na úspory energií či digitalizační a inovační procesy.

Dotace na renovaci budov i výměnu strojů

Skladování, konzervace nebo chlazení potravin představují v rámci energetických výdajů potravinářských firem zásadní položku. Zároveň jde o oblast, kterou je možné alespoň částečně řešit – ať už rekonstrukcí starých budov, nebo pořízením nových výrobních strojů.

Přemýšlíte o podobných investicích do vašeho podnikání? Pak právě pro vás bude zajímavá dotační výzva Úspory energií. Zaměřuje se na snížení energetické náročnosti budov a celkového provozu podniků.

Podporovanými aktivitami jsou zateplení obvodového pláště, výměna a renovace otvorových výplní (oken, dveří) a další stavební opatření, která snižují energetickou náročnost budovy. Je také možné instalovat zařízení, které vyrábí elektřinu, vytápění nebo chlazení

z obnovitelných zdrojů (fotovoltaické elektrárny, tepelná čerpadla). V rámci výzvy je možné za určitých podmínek také vyměnit staré technologie za nové.

Dotace jen na fotovoltaiku? Není problém

Jako výrobci potravin a krmiv můžete žádat také o zajímavé dotace na fotovoltaické elektrárny. Získáte vlastní zdroj elektřiny a nebudete závislí na distributorech elektrické energie. Pokud nemáte v plánu jiná úsporná opatření a chcete pouze samostatně pořídit FVE, jsou pro vás vhodné výzvy RES+ č. 1 a RES+ č. 2. Velkou výhodou je, že pokud jste již fotovoltaiku instalovali, o podporu můžete žádat i zpětně! A to na FVE, které byly instalované od 1. 1. 2023.

Nová výrobní zařízení za polovinu ceny

Výzva Investice do zpracování zemědělských produktů podporuje nákup nových zařízení,

kteřá souvisejí se zpracováním zemědělských produktů a uvedením výrobků na trh. Žádat mohou zemědělské podnikatelé, výrobci potravin a výrobci krmiv (pro hospodářská zvířata, nikoliv domácí). Získat je možné až 50 % dotace. Uprášení podmínek žádostí pro letošní rok očekáváme v červnu 2024.

Dotaci je možné získat na pořízení strojů, nástrojů a zařízení pro zpracování zemědělských produktů, výstavbu a rekonstrukci budov, investici do zařízení, která zvyšují kvalitu produktů aj. Podpořeno bude i uvádění vlastních výrobků na trh (realizace prodejen, stánků, tvorba e-shopů apod.).

Digitalizace v potravinářství je nezbytnost

Plánujete se pustit do digitalizace vašeho podniku? Výhod je nespočet – snížíte své provozní náklady, zjednodušíte a urychlíte interní procesy, zefektivníte výrobu a pro-

duktivitu práce. Pokud se v této oblasti neorientujete, obraťte se na odborníky, kteří vám pomohou identifikovat vhodné oblasti pro nastavení digitalizace ve vašem podniku. Financovat pomocí dotační podpory lze různé aktivity – hardware a software pro „bezpapírovou“ firmu, pořízení technologií pro automatizaci a robotizaci výroby či inovace produktů.

Podpora účasti na zahraničních veletrzích

Výzva Marketing vás bude zajímat, pokud se chystáte zúčastnit zahraničního veletrhu či výstavy. Proniknete na nové trhy, navážete zajímavé kontakty a načerpáte inspiraci od konkurence. Výzva zahrnuje podporu aktivit, jako je pronájem výstavních ploch, pronájem a provoz stánku, doprava exponátů a také propagační materiály. V rámci jednoho projektu je podpořeno až 5 účastí a zajímavá je výše podpory, která může zafinancovat až 50 % nákladů. Pozor ovšem, aktivity nelze financovat zpětně. Zahájení příjmu žádostí je plánované na 27. června 2024.

Investice do zpracování zemědělských produktů

V rámci tohoto programu lze čerpat až 50 % dotace na pořízení strojů, nástrojů a zařízení pro zpracování zemědělských produktů. Dále je podporována výstavba a rekonstrukce budov, monitorování kvality a uvádění nových produktů na trh. O dotaci mohou žádat všichni zemědělské podnikatelé, výrobci potravin

i výrobci krmiv. Míra možné podpory je až 50 %. Předpokládané zahájení příjmu žádostí je v říjnu 2024.

Inovace při zpracování zemědělských produktů

Tato výzva je určena pro firmy a výzkumné instituce. Jejím cílem je podpořit inovace při zpracování zemědělských produktů.

Podporuje také jejich uvádění na trh. Dotaci lze využít na všechny výdaje, které souvisejí s navrhováním a vývojem produktů.

Nevíte si rady s výběrem vhodné dotace?

Kolegové z GRANTECH dotace s. r. o. s vámi rádi proberou, která dotační výzva je pro váš projekt ideální a na jakou podporu můžete dosáhnout.

SZPI v roce 2023: 49 tisíc kontrol, uloženy pokuty přes 128 milionů

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI) uskutečnila v roce 2023 celkem 48 821 vstupů do provozoven potravinářských podniků, provozoven společného stravování, celních skladů a internetových obchodů.

Z tohoto počtu inspektoři SZPI vykonali 30 906 kontrolních vstupů do provozoven maloobchodního prodeje, 13 550 vstupů do provozoven společného stravování, 13 058 vstupů ve výrobě potravin, 2 459 kontrol ve velko-skladech, 969 v prvovýrobě a 2 832 v ostatních místech, např. při přepravě, v celních skladech apod.

V loňském roce SZPI kontrolou zjistila celkem 4 192 nevyhovujících šarží potravin a ostatních výrobků.

Z hlediska země původu inspekce v loňském roce zjistila nejvyšší míru pochybení u potravin dovážených z tzv. třetích zemí, naopak nejmenší podíl nevyhovujících vzorků kontroly potvrdily u potravin tuzemských výrobců, obdobně jako v minulých letech. U potravin ze třetích zemí nevyhovělo požadavkům národních nebo evropských předpisů 40,9 % hodnocených šarží. U potravin původem ze zemí EU nevyhovělo 24 % kontrolovaných šarží, tuzemské potraviny nevyhověly v 16 %.

V loňském roce Inspekce provedla v restauracích, bistrech, pivnicích, barech, cukrárnách a dalších typech provozoven společného stravování celkem 13 550 kontrol. SZPI zjistila porušení právních předpisů u 28 % všech kontrol v segmentu. Při kontrolách zaměřených specificky na dodržování hygienických předpisů nevyhověla třetina kontrolovaných provozoven. Stávající stav v provozovnách společného stravování nelze hodnotit jako uspokojivý a SZPI nadále bude segmentu věnovat zvýšenou pozornost.

V souvislosti s pokračujícím růstem online formy prodeje inspektoři SZPI provedli celkem 736 kontrol přímo zaměřených na internetový prodej potravin, a to v rostoucí míře se zaměřením i na kontrolu potravin nabízených či propagovaných na online sociálních sítích, internetových aukcích, bazarech apod. Nejčastěji kontrolovanou komoditou na internetu představovaly doplňky stravy. Celkem 48 % kontrol segmentu skončilo s nevyhovujícím výsledkem. Vůči SZPI aktuálně splnilo

registrační povinnost téměř 6 300 provozovatelů nabízejících potraviny prostřednictvím internetového obchodu.

V roce 2023 bylo ukončeno 2 982 správních řízení za nedodržení potravinového práva ze strany provozovatelů, kterým SZPI pravomocně uložila pokuty v celkové výši 128 254 000 Kč, což je o cca 18,5 mil. Kč více než v předchozím roce. Suma uložených pokut je příjmem státního rozpočtu.

Mgr. Pavel Kopřiva

Výstava „Příběh semen, příběh lidí“ v Praze

Dne 2. května 2024 proběhlo slavnostní zahájení výstavy Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) pod názvem „Příběh semen, příběh lidí“. Výstava návštěvníkům přibližuje proměnu využívání semen od neolitu až po současnost a informuje o významu zkoušení kvality osiva pro mezinárodní obchod. Výstava se koná v Národním zemědělském muzeu v Praze do 29. září 2024.

Kvalitní osivo je jedním ze základních vstupů do zemědělské výroby a historicky patří v České republice mezi významné obchodní a vývozní zemědělské komodity. O zajištění kvality osiva pro lidstvo a vývoji semenářství pojednává panelová výstava, kterou připravil ÚKZÚZ ve spolupráci s Národním zemědělským muzeem (NZM) v Praze. Výstava vznikla u příležitosti 100. výročí založení Mezinárodní asociace pro zkoušení semen – International Seed Testing Association (ISTA).

Již v 19. století bylo osivo dobrým obchodním artiklem, ale také zdrojem nepoctivého obchodu. Tyto skutečnosti vedly ke kontrole kvality obchodovaného osiva a vzniku prvních

semenářských laboratoří. S rozvojem semenářské kontroly vznikla potřeba jednotného postupu při zkoušení, což vedlo za účasti zástupců tehdejšího Československa k založení Mezinárodní asociace pro zkoušení semen (ISTA) v roce 1924 v Anglii.

V současnosti Mezinárodní asociace pro zkoušení semen sdružuje více než 130 laboratoří z 83 zemí světa. „Členství v Mezinárodní asociaci pro zkoušení semen (ISTA) a vydávané mezinárodní certifikáty potvrzující záruku vysoké kvality vyváženého osiva umožňují českým semenářským firmám vyvážet osiva do celého světa. Zároveň odstraňují technické bariéry při pohybu osiva po celém světě.

Obchodování s osivem se neustále vyvíjí, rozšiřují se trhy a je využívána i možnost množení v jiných podnebných pásech,” uvedl ředitel ÚKZÚZ Daniel Jurečka.

Za Českou republiku je jedinou akreditovanou laboratoří Semenářská laboratoř Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského. Laboratoř s označením CZ03 má oprávnění zkoušet osivo zemědělských druhů, zeleniny, květin, léčivých a aromatických rostlin, ovocných stromů a keřů. Výsledkem zkoušení je vydání ISTA certifikátů, kterých je ročně v České republice vystaveno 700–1 000 kusů.

Ivana Kršková, tisková mluvčí ÚKZÚZ

Podívej se do pole i v roce 2024

Překvapuje vás, jak veřejnost vnímá současné zemědělství? Setkáváte se s mnohdy nepříjemnými komentáři na téma ochrany rostlin? Nenechávejte to na jiných a pojďme společně lidem pomoci porozumět a pochopit, proč je rostliny nutno chránit.

Ukázka z akce na pozemku ZD Lašovice, foto archiv CropLife ČR

PODÍVEJ SE DO POLE

zajištění dostatku kvalitních a bezpečných potravin.

Jak postupovat

Podle vlastního uvážení a možností si určete pokusnou plochu (např. 10 × 10 m), která je součástí běžné produkční plochy a nachází se v místě, kde se ve větší míře pohybuje

Cílem projektu Podívej se do pole je přiblížit široké veřejnosti realitu zemědělské praxe a vysvětlit důvody a příčiny ochrany rostlin při

veřejnost, například cyklostezky, pěší stezky, v blízkosti velkých měst atp. A po celou dobu vegetace na tuto plochu neaplikujte žádný přípravek na ochranu rostlin.

Co získáte od nás:

- dodáme vám cedule k označení pokusných ploch, které budou upraveny dle plodiny, kterou na daném místě pěstujete, na ceduli bude umístěn QR kód, jehož prostřednictvím se zájemci dostanou na webové stránky CropLife ČR, kde budou umístěny informace o pěstování, škůdcích, chorobách a ochraně jednotlivých plodin,
- projekt budeme podporovat komunikací na Facebooku a Instagramu v podobě reportáží, rozhovorů s účastníky, fotografií z vybraných lokalit atp.,
- v případě zájmu novinářů či neziskových organizací vám pomůžeme s komunikací.

Přihlásit se můžete jedním z těchto způsobů:

- prostřednictvím obchodních zástupců členských firem CropLife ČR,
- prostřednictvím formuláře na stránkách www.croplifeczech.com/podivej-se-do-pole-o-projektu,
- e-mailem na darina.zemanova@croplifeczech.com,
- telefonicky 737 608 706, Darina Zemanová.

Pokusme se odstranit předsudky a začít dialog se spotřebiteli o tom, že ochrana rostlin je pro zajištění dostatku kvalitních a bezpečných potravin důležitá. Neboť lépe je jednou vidět než stokrát slyšet.

Likvidujme jen nezávažnější invazní druhy rostlin, doporučují odborníci

Plošně zakázané by měly být pouze ty invazní nepůvodní druhy rostlin, které jsou svým šířením nebezpečné ať už z hlediska zdravotních rizik, nebo velmi významných dopadů na naši přírodu. Jde zejména o rostliny uvedené na seznamu invazních druhů celé Evropské unie (např. bolševník, pajasan, klejcha).

Další druhy by bylo možné využít jen v určitých typech výsadby, třeba v intravilánu. Současně je nutné posílit osvětu směrem k zahradnické a laické veřejnosti, shodují se v závěrech řešitelé 2letého projektu Pěstuj bezpečně – nepodporuj invazní druhy, který díky podpoře z Norských fondů umožnil hledat kompromisní řešení problému rostlinných invazí napříč odbornou komunitou. Invazní druhy organismů jsou jedním z hlavních faktorů ohrožujících biodiverzitu v globálním měřítku.

Díky projektu Fakulty životního prostředí ČZU v Praze a jejích partnerů se setkali zahradníci, školkaři, zahradníci a krajinní architekti a studenti zahradnických škol s vědci z různých institucí a u kulatých stolů diskutovali, jak nejlépe řešit problematiku šíření invazních druhů ze zahrad. Velké množství dnes invazních druhů rostlin jsou původně pěstované okrasné rostliny, které zplahněly a začaly se nekontrolovatelně šířit. Z pohledu množství pěstovaných rostlin v zahradách jde o velmi malé procento druhů. Hlavními parametry pro hodnocení invazního šíření jsou dopady na původní společenstva, ekosystémové služby, ekonomiku či veřejné zdraví.

Plošný zákaz by se měl týkat druhů z unijního seznamu, jako je bolševník, pajasan či klejcha, a druhů velmi intenzivně se šířících, jako jsou křídlatky či javor jasanolistý. U dalších invazních druhů je navrhován tzv. stratifikovaný přístup, tedy možnost využití pouze v určitém typu výsadby. Příkladem může být využití akátu či mediteránních druhů v intravilánu měst. U ostatních zplaňujících druhů je vhodná opatrnost při pěstování zejména v kontaktu s volnou krajinou, kam se druhy mohou šířit.

Základní pravidla, na kterých panovala shoda, stanovili účastníci workshopů, které se konaly v Praze a Brně v průběhu dubna 2024 za účasti odborníků z České zemědělské univerzity, Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Botanického

ústavu AV ČR, Botanické zahrady a arboreta Mendelovy university a Coventry University z Velké Británie. Zahradnická komunita byla zastoupena několika předními zahradními architekty, Svazem zakládání a údržby zeleně, Společností pro zahradní a krajinářskou tvorbu, zástupci Svazu školkařů ČR a studenty středních zahradnických škol. „Diskutující se také shodli na důležitosti předávání aktuálních informací od odborníků směrem k zahradnické odborné i laické veřejnosti, využívání různých médií pro sdělování informací a zahrnutí problematiky invazního chování rostlin do výukových programů

středních a vysokých zahradnických škol. Často bylo také zmiňováno, že navrhovaná řešení by měla mít doporučující charakter,” uvedla řešitelka projektu Kateřina Berchová Bímová.

Řešitelé informace získané z workshopů využijí při tvorbě materiálů pro zahradníky, školy a širokou veřejnost. Projekt Pěstuj bezpečně – nepodporuj invazní druhy financoval program „Životní prostředí, ekosystémy a změna klimatu” (Rago) Norských fondů 2014–2021.

Karla Mráčková, tisková mluvčí ČZU

Soběstačná a zdravá země

Vodní elektrárna Dlouhé stráně

Aby naše země byla silná a soběstačná,
aby naše krajina byla rok od roku čistší.
Proto rozvíjíme jaderné a obnovitelné zdroje
a zrychlujeme přechod k bezemisní energetice.
Proto jsme tu s vámi.

Jsme ČEZ. Jsme Čistá Energie Zítřka.

ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTRKA

www.cez.cz

Finální podoba podmínek pro čištění vod je i zásluhou ČR mírnější

Dlouho očekávaná a také dlouho diskutovaná novela směrnice 271/91/EHS, tedy směrnice o čištění městských odpadních vod, má konečně definitivní podobu. Ta je i zásluhou českých vyjednávačů o něco mírnější, než jak byla směrnice původně navrhována, i tak bude ale její plnění spojeno s investicemi v řádu mnoha miliard korun.

Uvedená směrnice, jak ve své reakci konstatovalo Sdružení oborů vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK ČR), představuje pro vodohospodářský sektor v ČR v příštích 20 letech řadu zásadních změn, které by měly zvýšit kvalitu povrchových vod a snížit zdravotní rizika spojená s jejich užíváním. Některé podmínky pro čištění odpadních vod jsou naštěstí již nyní v ČR plně implementovány (například to, že městské odpadní vody prochází sekundárním čištěním, tedy odstraněním biologicky rozložitelných látek). Směrnice ale nově klade za povinnost zajistit odvádění a čištění těchto vod již pro aglomerace nad 1 000 ekvivalentních

obyvatel (prozatím byl limit směrnice 2 000 ekvivalentních obyvatel). To lze přitom do jisté míry považovat za kompromis, neboť ve hře byl i návrh vztáhnout povinnosti schválené ve směrnici na aglomerace již od 750 obyvatel a kromě toho nebyly odsouhlaseny nejpřísnější limity pro maximální obsah fosforu a dusíku, jejichž plnění by bylo finančně ještě náročnější, než představují limity ve schválené verzi.

Podle ministra zemědělství Marka Výborného by se tak uvedenou směrnici mělo „dostat do nějakých realistických možností do bu-

doucna“. Za důležitou považuje ministr mimo jiné skutečnost, že se evropské povinnosti nebudou týkat čistíren odpadních vod (ČOV) v nejmenších obcích, které by náklady s nimi spojené neměly z čeho hradit a ani stát by neměl k dispozici dostatek dotačních prostředků. „Důležité je, že náklady nepůjdou jen na vrub státu, případně provozovatelů ČOV, ale budou se na nich podílet i ti, kteří rezidua látek do vody dodávají, to znamená kosmetický nebo farmaceutický průmysl. Výsledek [znění směrnice] považuji za rozumný a vyvážený a budeme schopni se na to v naší zemi určitě připravit, jakkoli ty náklady budou

Požadavky na čištění odpadních vod se budou i nadále zpříšňovat a rozšiřovat.

nemalé," uvedl ministr při své návštěvě nové vodní linky na Ústřední čistírně odpadních vod v Praze (ÚČOV).

I tak lze očekávat, že se investice do nových technologií spojených s dodržováním směrnice začnou postupně promítat do cen vodného a stočného, což je mimochodem další z budoucích vícenákladů, který zatíží také zemědělskou produkci. Dopady směrnice přitom pocítí všichni občané ČR, bohužel zřejmě nejenom v cenách vody. Skutečnost, že se na investicích do ČOV mají podílet také zmiňované farmaceutické a kosmetické firmy, a to z 80 %, se totiž projeví v dalších výdajích, zejména seniorů. Jak totiž v reakci na přijaté směrnice uvedla Česká asociace farmaceutických firem (ČAFF), povinnost farmaceutů může ovlivnit cenu i dostupnost léků.

To nicméně zatím není úplně aktuální. Farmaceutické a kosmetické firmy by se totiž měly podílet na nákladech za čištění odpadních vod až v případě takzvaného kvartérního čištění, jehož cílem je z vody odstraňovat rezidua léků, tedy látky, které dnes využívané technologie odstraňovat v potřebné míře neumí. S povinností uplatňovat na ČOV kvartérní stupeň čištění počítá směrnice od roku 2045. Podle informací ČAFF by náklady na zavedení kvartérního čištění v určitých zemích mohly být 5–6 % obratu firmy a lze tak očekávat, že výrobci tyto zvýšené náklady promítnou do cen a volně prodejné léky patrně zdraží. Kromě toho může směrnice negativně ovlivnit také dostupnost některých léčiv na předpis.

Na rozdíl od některých jiných zemí EU je přitom výchozí situace pro uplatňování směrnice situace v ČR lepší, například, že městské odpadní vody prochází již nyní sekundárním čištěním, tedy odstraněním biologicky rozložitelných látek. Jak již bylo řečeno, směrnice ovšem nově klade za povinnost zajistit odvádění a čištění těchto vod již pro aglomerace nad 1 000 ekvivalentních obyvatel (doposud 2 000 obyvatel). To v praxi znamená, že evropská legislativa sice nedopadne přímo na úplně nejmenší obce (respektive na obecní ČOV), povinnost sekundárního čištění ale i tak postihne výrazně vyšší počet vodohospodářských subjektů, než by postihlo ještě v době před přijetím příslušné směrnice. Tím se mimochodem naplňuje riziko, na které po řadu let upozorňovali tuzemští vodohospodáři, vyplývající z takzvané atomizace vodohospodářství v ČR, kdy si řada i malých obcí vytvářela vlastní vodárenské a vodohos-

podářské společnosti s cílem mít distribuci a čištění vody pod kontrolou. Takové společnosti ale nemají a nebudou mít dostatek finančních prostředků na investice do potřebných technologií, a je tak otázkou, zdali budou moci na trhu za zpříšňujících se podmínek v budoucnosti existovat.

Na sekundární čištění odpadních vod má navíc podle směrnice navazovat terciální čištění, což je v praxi odstraňování dusíku a fosforu. I v tom má ČR mírný náskok, neboť tuto povinnost stanovuje již platná tuzemská legislativa pro veškeré čistírny v aglomeracích nad 150 000 ekvivalentních obyvatel do roku 2039, zatímco pro menší čistírny nad 10 000 ekvivalentních obyvatel do roku 2045.

Kromě unijních požadavků na čištění odpadních vod se navíc mají ČOV podílet na celkovém snižování emisí, respektive na produkci obnovitelných zdrojů energie. ČOV se měly postupně stát energeticky neutrální, tedy

produkovat ve svých provozech alespoň takové množství energie, kolik sami spotřebují. Výzvou pro budoucnost je přitom především výroba bioplynu, který lze mimo jiné používat jako alternativní pohonnou hmotu. To se již děje například na ÚČOV. Jak přitom po zmiňované prohlídce nové vodní linky konstatoval i ministr Výborný, výroba bioplynu je určitě směr, kterým ČR musí jít. „Když se podíváme na ten potenciál možností, a nemluvíme jen o bioplynu v rámci odpadového hospodářství, ale třeba i v rámci zemědělství, tak jsme schopni pokrýt až 25 % spotřeby zemního plynu v České republice. To je samozřejmě cíl, který není realistický, ale chceme se k němu blížit. V tuto chvíli probíhají jednání na úrovni Ministerstva zemědělství, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva dopravy tak, abychom biometan dokázali v naší zemi využít v maximální možné šíři,“ konstatoval ministr.

Redakce Agrobase

Strategie pro dřevo podpoří vytváření vyšší přidané hodnoty v lesnictví

Přestože se veřejnosti obvykle prezentuje problematika zemědělství a lesnictví v naší zemi samostatně, mají obě oblasti mnoho společného. Odhlédneme-li od skutečnosti, že mnoho zemědělců v ČR obhospodařuje zároveň zemědělskou půdu a zároveň lesní pozemky, potýkají se aktuálně lesníci, stejně jako zemědělci, s rostoucími požadavky na své hospodaření, které jsou doprovázeny růstem byrokracie. Jedním z mnoha dalších společných problémů je přitom také stále nedostačující tvorba přidané hodnoty k primární surovině, tedy (v případě lesnictví) potřeba častěji a sofistikovaně zpracovávat tuzemské dřevo na území ČR.

Napomoci by tomu mohla nedávno veřejně prezentovaná „Surovinová politika pro dřevo“, což je podle vyjádření ministra Marka Výborného dokument, „který nám dlouho chyběl“. A i když lze namítnout, že deklarované cíle v různých typech dokumentů tohoto typu zůstávají často pouze na papíře, tentokrát by se

mohla (a měla) surovinová politika pro dřevo do reálného praktického uplatnění dřeva na našem trhu skutečně promítnout. Mimo jiné proto, že jde o nadresortní materiál, na jehož tvorbě se podílelo kromě Ministerstva zemědělství (MZe) také Ministerstvo životního prostředí (MŽP) a Ministerstvo

průmyslu a obchodu (MPO). To vytváří předpoklady k tomu, aby stát v budoucnosti cíleně podpořil vyšší využití dřeva z ČR prostřednictvím veřejných zakázek, což by mělo omezit stávající exporty dřevní suroviny do zahraničí a podpořit již zmiňované vytváření vyšší přidané hodnoty na území ČR. Ambicí politiky pro

dřevo je přitom dosáhnout stavu, aby v roce 2023 tvořily až čtvrtinu nově postavených budov dřevostavby.

Současný podíl dřevostaveb v ČR je bohužel nízký, ačkoli takové stavby mají celou řadu výhod a kromě toho představují způsob, jak zvýšit ukládání uhlíku a tím snížit uhlíkovou stopu tuzemské ekonomiky, což je jeden ze základních cílů EU. Osvětě o využití dřeva a obecně o celé oblasti lesnictví se přitom již léta cíleně věnuje (od roku 2005) Nadace Dřevo pro život (<https://www.drevoprozivot.cz/>), která mimo jiné každoročně vyhlašuje soutěž „Dřevěná stavba roku“ a také studentskou soutěž „Stavby s vůní dřeva“. Nejen na téma využití dřeva se mohou na uvedené webové stránce zájemci dozvědět celou řadu informací (a také inspiraci) o možnostech využití dřeva nejen ve stavebnictví.

Součástí surovinové politiky pro dřevo má být také analýza potenciálu lesnického a dřevařského sektoru v ČR. Z ní vyplývá, že budoucí udržitelné těžby dřeva se budou pohybovat kolem 14 až 15 mil. kubíků dřeva za rok a budou tedy jen mírně nižší než v období před kůrovcovou kalamitou. Vzhledem k tomu, že roční přírůstek dřeva v ČR činí aktuálně zhruba 20 mil. kubíků, je podle MZe možné hospodařit v lesích na území naší země udržitelně s tím, že postupně poroste podíl dostupného dřeva z listnatých stromů na úkor jehličnatých.

„Větší využití dřeva vnímám jako příležitost pro lidi, ekonomiku i přírodu. Chceme s českým dřevem hospodařit udržitelně a účelně. Zatímco nyní se jeho velká část využívá na energetické účely, do budoucna by to mělo být i v jiných oborech, zejména ve stavebnictví. Jedním z cílů surovinové politiky je do roku 2035 zvýšit podíl dřevostaveb na trhu na 25 % a vytvořit pravidla pro dřevostavby s požární výškou 12 až 22,5 m a tím usnadnit jejich výstavbu. Chceme také dřevo výrazně více využívat v rámci veřejných zakázek,“ potvrzuje ministr Výborný.

Důležité je, že dřevo je třeba chápat jako rovnocennou alternativu k ostatním stavebním materiálům i podle MPO. „Stavby na bázi dřeva či kombinace dřeva s jinými materiály představují velký potenciál pro úspory energie a snížení emisí oxidu uhličitého. Vedle toho mají dřevěné konstrukce dobrou tepelnou izolaci, prostorovou flexibilitu, snadnou přestavitelnost a v neposlední řadě také estetickou útlunost. Ministerstvo průmyslu a obchodu pracuje na zjednodušení procesu povolování dřevostaveb se zaměřením na vícepodlažní budovy. Vytvořením normativních podmínek požární bezpečnosti pro větší využití dřeva ve stavebnictví a zavedením mezinárodních ISO standardů do systému českých technických norem byly technické bariéry pro stavbu vícepodlažních dřevosta-

veb v Česku zjednodušeny a postupně lze očekávat rozmach v tomto segmentu bytové i komerční výstavby,“ řekl vrchní ředitel sekce hospodářství MPO Eduard Muřický. Co se týče energeticky pasivních dřevostaveb, na ně by měla v budoucnu směřovat podpora ze strany MŽP.

„Polovina uhlíku je v lesích vázána v půdě, proto je důležité podporovat přirozené, staré lesy. Druhá polovina je ve stromech, a pokud se vykáčí, je potřeba, aby ve vzniklém produktu byl uhlík vázán co nejdéle. Dřevostavby vydrží 50, ale klidně 100 a více let. Výhoda dřevostaveb je navíc i v rychlosti jejich výstavby – potřebujeme neotravovat pracemi sousedy, ale naopak potřebujeme rychle stavět školky nebo třeba tolik potřebné bydlení. Právě proto v dřevostavbách vidíme budoucnost. Rádi bychom tak do budoucna zvýhodnili dřevostavby i v rámci stávajících dotačních titulů Ministerstva životního prostředí v oblasti energetické účinnosti budov. Připravujeme také kalkulačku pro výpočet uhlíkové stopy z různých materiálů v rámci celého životního cyklu a chceme také prosazovat recyklaci odpadů obsahující dřevo,“ avizuje ostatně i ministr životního prostředí Petr Hladík.

Laická veřejnost má přitom stavby na bázi dřeva spojeny s celou řadou mýtů. Kromě toho, že mnoho lidí mylně podceňuje izolační potenciál dřeva a domnívá se, že ve dřev-

ěných stavbách „je zima“, ještě větší část veřejnosti je přesvědčena, že dřevěné stavby velmi snadno shoří. Skutečnost je ale jiná. Jak totiž uvádí mimo jiné lesnický expert Aleš Erber, dřevo má podle něj naopak vysokou požární odolnost, jelikož odhořívá pomalu, a to tempem 0,08 cm za minutu, a v hloubce 1,5 mm pak dochází k samouhašení. „Lze tedy říci, že je při požáru odolnější než ocel a není divu, že z něj lze stavět dřevěné mrakodrapy,“ zdůrazňuje Erber.

Surovinovou politiku pro dřevo předloží MZe ve spolupráci s MPO v nejbližší době vládě, po jejím schválení pak začnou jednotlivé resorty plnit úkoly, které jim z ní vyplývají. Naplňování surovinové politiky bude každých 6 měsíců vyhodnocovat Stálá pracovní skupina při Radě vlády pro energetickou a surovinovou strategii ČR, tvořená zástupci klíčových resortů (MZe, MPO a MŽP), vlastníků lesů a organizací lesnicko-dřevařského sektoru.

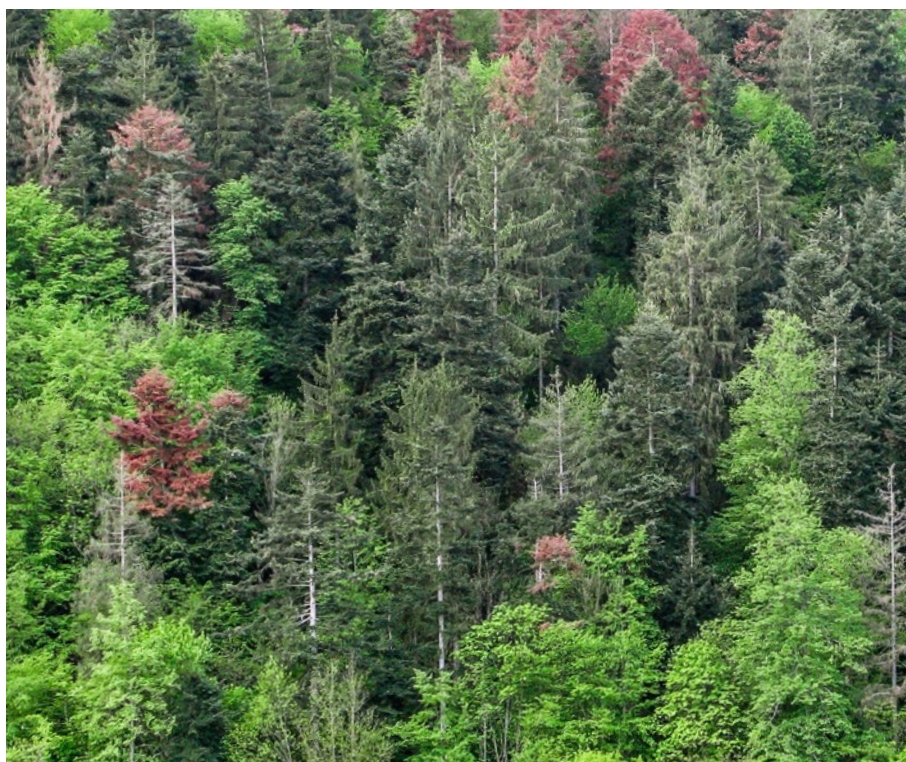
MZe již také zprovoznilo na svých stránkách webovou záložku k surovinové politice pro dřevo, a to na: <https://eagri.cz/public/portal/mze/vyhledavani/drevo>. Jejím součástí je mimo jiné i publikace „Průvodce využitím dřeva ve veřejných zakázkách“, což je manuál, který by neměl ujít pozornosti všech, kdo se (nejen) o dřevostavby zajímají nebo zajímat budou.

Redakce Agrobase

Chceme-li zvýšit podíl jedle v našich lesích, musíme ji více chránit proti škůdcům

Jedle bělokorá je v Evropě významným druhem původní lesní dřeviny z hlediska ekologického (ochrana půdy a biodiverzity), ekonomického i sociálního (rekreační funkce jedlových lesů, využití pro monitoring kvality ovzduší). Její zastoupení v lesích v Česku činí v současnosti 1,2 %, přestože předpokládané přirozené zastoupení dosahovalo asi 20 % a doporučené zastoupení je téměř 8 %. Vzhledem ke snaze opět zvýšit podíl jedle v lesích nabývá na významu její ochrana před škůdci.

Příklad intenzivního odumírání jedle ve smíšeném svahovém porostu vlivem sucha a napadení podkorním hmyzem (Čechy, střední Povltaví), autor Jan Liška

Znatelný pokles zastoupení jedle bělokoré v lesích střední Evropy nastal postupně již od poloviny 19. století v souvislosti se zaváděním racionálního holosečného smrkového hospodářství a v průběhu 20. století. Za příčinu je označován komplex vzájemně závislých faktorů, jako jsou emise síry a další znečišťující látky, acidifikace půdy, nedostatek genetické variability, patogeny, výskyt parazitických organismů snižujících vitalitu stromů, výkyvy počasí (extrémní teplotní periody, období sucha) a v neposlední řadě také nevhodné lesnické a myslivecké hospodaření včetně nedostatečné ochrany lesa.

Po klimaticky extrémním roce 2015 došlo v celé řadě oblastí Česka k výraznému zhoršení zdravotního stavu jedle bělokoré. V důsledku těchto změn se výrazně zvýšila role sekundárních biotických škodlivých činitelů, podkorního a dřevokazného hmyzu, savého hmyzu i houbových chorob, kteří se na mnoha místech kalamičně přemnožili a regionálně zapříčinili chřadnutí a odumírání fyziologicky poškozených a oslabených porostů.

S ohledem na snahu opět zvýšit podíl jedle v našich lesích nabývá na významu její ochrana před škůdci a škodlivými vlivy. Proto vědci

z Lesní ochranné služby VÚLHM, v. v. i., připravili pro praktické lesníky certifikovanou metodiku Ochrana jedle proti hmyzím škůdcům a houbovým chorobám. Metodika je výsledkem řešení výzkumného projektu č. QK1910292 „Postupy pro podporu jedle bělokoré v lesním hospodářství ČR“.

V metodice vědci na základě poznatků o aktuálním spektru biotických škodlivých činitelů a na základě nově získaných poznatků zpracovali návrh optimalizovaných metod kontroly a ochrany. Podrobněji zde také uvádějí druhy nově zjištěné nebo nově se škodlivě projevující na jedli bělokoré.

Mezi významné biotické škůdce jedle bělokoré patří zástupci podkorního hmyzu, především lýkožrouti rodu *Pityokteines* – lýkožrout prostřední a lýkožrout malý. Oba druhy často obsazují napadené stromy společně. Dříve často udávaný lýkožrout jedlový patří v Česku v současnosti k velmi řídkým, až vzácným druhům s minimálním lesnickým významem.

V posledních desetiletích dochází k zásadnímu úbytku výskytu lýkožrouta jedlového v naší přírodě oproti stavu před cca půl stoletím, kdy ještě patřil k běžným druhům fauny kůrovců na jedli v mnoha oblastech Česka. Důvody tohoto jevu nejsou přesně známy, jednu z příčin může představovat dramatický úbytek starých jedlových porostů, které tomuto druhu nejvíce vyhovují.

Z dřevokazného hmyzu je významná zejména pilořitka fialová, jejíž početnost a význam silně vzrůstá v chřadnoucích starších jedlových porostech a lze ji na mnoha místech považovat za jednoho z významných sekundárních hmyzích škůdců.

Listožravý hmyz je v současnosti silně na ústupu a v jedlových porostech nemá v celé střední Evropě prakticky žádný negativní vliv,

některé dřívě významné druhy jsou dokonce dnes považovány za vymizelé. Naopak u savého hmyzu jeho význam v poslední době v jedlových porostech silně narůstá.

Z hub jsou nejvýznamnějšími václavka smrková, kořenovnik vrstevnatý a původci padání semenáčků a kořenových hnilob. V posledních letech narůstá výskyt a význam jmelí bílého jedlového. Obnova a repatriační snahy jsou u jedlových porostů silně omežovány, až znemožňovány působením přemnožené spárkaté zvěře.

Postupy pro zachování jedlí je nezbytné posílit i s ohledem na očekávané klimatické změny, neboť jedle má, zejména ve vyšších nadmořských výškách, ve vztahu k suchu větší rezistenci i resilienci než např. smrk, buk a modřín.

Rovněž má jedle bělokora jakožto pozdní sukcesní druh za určitých podmínek potenciál rozšiřovat na území Evropy svůj areál výskytu. Na stávajících lokalitách výskytu však může docházet k podstatnému snížení rozlohy původního areálu a snížení velikosti populace.

Ke zlepšení ochrany jedle bělokora musí praxe přijmout odpovídající způsoby hospodaření, neboť s měnícím se klimatem bude docházet k nevhodnému rozložení srážek během roku a poryvům větru, což povede k mechanickému poškození a silnému napadání jedlí podkorňím hmyzem za současného oslabení stromů suchem.

Zásadním přínosem metodiky je přehledný souhrn informací o lesnickém a hospodářském významu, bionomii a rozšíření jednotlivých druhů a navržení prakticky proveditelných metod ochrany a obrany u doposud nevýznamných či nově zjištěných druhů škodlivých organismů.

Kromě toho vědci na základě získaných poznatků revidovali metodické postupy obrany proti stávajícím známým významným škodlivým činitelům.

Metodika tak dává provozním pracovníkům potřebné informace, na jejichž základě mohou provádět efektivní opatření ochrany lesa, zamezující vzniku a rozvoji gradací, případně vedoucí k potlačení vzniklých gradací, ať již u dosavadních známých, či u nově se etablovujících škodlivých organismů.

Autoři metodiky: Ing. Miloš Knížek, Ph.D., Ing. František Lorenc, Ph.D., Ing. Marie Zahradníková, Ing. Jan Liška; VÚLHM, v. v. i.; e-mail: knizek@vulhm.cz
Metodika Ochrana jedle proti hmyzím škůdcům a houbovým chorobám je ke stažení zde: www.vulhm.cz/files/uploads/2024/02/LP_8_2023.pdf

Zpracoval Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i., e-mail: rezac@vulhm.cz

Vlevo: porost jedle obrovské napadený lýkožroutem prostředním, vpravo: napadení lýkožrouty rodu *Pityokteines* na stojícím stromě, archiv LOS

Požerak lýkožrouta prostředního – samice kladoucí vajíčka, archiv LOS

Neokřídlené samičky, vaječné snůšky a líhnoucí se larvy korovnice kavkazské na spodní straně jedlové větvičky, archiv LOS

Jaká jsou aktuální ohrožení našich lesů?

Zdravotní stav lesů je výrazně rozdílný u „mladých“ a „starých“ porostů. Například u smrku je průměrná defoliace porostů do 60 let věku pouze 13 %, zatímco u porostů nad 120 let je to více než 37 %. U buku je průměrná defoliace porostů do 60 let 11 % a průměrná defoliace porostů nad 120 let je dvojnásobná. Je proto nutné rozlišovat mezi „starými lesy“ v Evropské legislativě zmiňované jako „old growth forest“, které se dlouhodobě vyvíjely bez zásahu člověka, a monokulturními porosty nad 120 let, které mají obvykle sníženou vitalitu a představují riziko pro potenciální výskyt škodlivých činitelů. Přitom stáří hospodářských lesů v posledním století výrazně narůstá – zatímco lesy starší 100 let se v roce 1920 vyskytovaly pouze na 3 % porostní půdy, v současné době je to již více než 20 %.

Zdravotní stav lesů

Jedním ze základních zdrojů informací o zdravotním stavu lesů jsou data programu ICP Forests, v rámci kterého je téměř 40 let hodnocen zdravotní stav lesů na 5 628 plochách ve 42 státech Evropy. V České republice probíhá hodnocení na 146 plochách mezinárodní sítě, které jsou doplněny na celkový počet 306 ploch pro zachycení variability v rámci našeho území. Hodnocena je defoliace – tj. ztráta listů či jehličí v korunách stromů oproti „ideálnímu stavu“.

Průměrné hodnoty defoliace smrku ztepilého, který je naší nejrozšířenější dřevinou (46,8 % porostní plochy), se dlouhodobě pohybují okolo 30 %. V souvislosti s vrcholem kůrovcové kalamity narostlo v letech 2016 až

2023 zastoupení smrků s nejhorším zdravotním stavem (defoliace nad 60 %) na 3–7 %. Je ovšem nutné upozornit na to, že hodnocení defoliace nedokáže zachytit průběh kůrovcové kalamity, protože vykáčené plochy nelze hodnotit.

Druhou nejčastější dřevinou v našich lesích je borovice lesní (zastoupení 16 %). U ní naopak dochází od 90. let minulého století k postupnému zhoršování zdravotního stavu. V roce 2019 dosahovala průměrná defoliace této dřeviny téměř 50 %. Od té doby došlo do roku 2023 k mírnému snížení defoliace na 45 %, což je však způsobeno spíše vytěžením nejvíce poškozených porostů než zlepšením vitality. Borovice je tak na našem území dřevinou s nejhorším zdravotním stavem.

Naopak buk lesní, jehož zastoupení se blíží 10 %, je v současné době naší dřevinou s nejlepším zdravotním stavem a průměrnou defoliací, která dlouhodobě osciluje okolo 15 %.

Průměrná defoliace dubu letního a zimního (zastoupení 7,8 %) se přechodně zvýšila po suchém roce 2018, v současné době se opět pohybuje okolo průměrné hodnoty 30 %.

Zdravotní stav je výrazně rozdílný u „mladých“ a „starých“ lesních porostů. Například u smrku je průměrná defoliace porostů do 60 let věku pouze 13 %, zatímco u porostů nad 120 let je to více než 37 %. Rozdíl je patrný i u ostatních dřevin – například u buku je průměrná defoliace porostů do 60 let 11 % a průměrná defoliace porostů nad 120 let je dvojnásobná.

Ukázka defoliace smrku, archiv VÚLHM

Je proto nutné rozlišovat mezi „starými lesy“ v Evropské legislativě zmiňované jako „old growth forest“, které se dlouhodobě vyvíjejí bez zásahu člověka, představují pestré ekosystémy z hlediska druhového i věkového složení a zasluhují si vysoký stupeň ochrany, a monokulturální porosty nad 120 let, které mají obvykle sníženou vitalitu a představují riziko pro potenciální výskyt škodlivých činitelů. Přitom stáří hospodářských lesů v posledním století výrazně narůstá – v roce 1920 se lesy starší 100 let vyskytovaly pouze na 3 % porostní půdy, v současné době je to již více než 20 %.

V loňském roce se v médiích objevily informace, že zdravotní stav lesů v ČR je druhý nejhorší v Evropě hned po Francii. Toto srovnání, které vychází z technické zprávy ICP Forests s daty roku 2021, je do značné míry zavádějící. „Pořadí“ zahrnuje zastoupení stromů bez rozlišení jednotlivých druhů s defoliací od 25 %. Právě pro smrk, který je naší nejzastoupenější dřevinou, je však defoliace v rozmezí 25–35 % v našich podmínkách přirozená a nepředstavuje vážnější narušení zdravotního stavu. Pořadí se navíc průběžně mění, v datech za rok 2022 nás „předstihlo“ např. Maďarsko či Lucembursko. ICP Forests rovněž uvádí, že data není vhodné používat pro porovnání mezi jednotlivými státy, ale spíše pro hodnocení dlouhodobých trendů. Ty ovšem v Evropě nejsou úplně příznivé. U všech našich hlavních dřevin je sice většina ploch (58–68 %) v posledních letech bez prokazatelného trendu vývoje, ale zároveň počet ploch, na kterých se zdravotní stav zhoršuje, převyšuje počet ploch, kde dochází ke zlepšení. Nejvýraznější je to u smrku, kde je doloženo zhoršování zdravotního stavu na 37 % ploch, zatímco ke zlepšení došlo pouze na 5 % ploch.

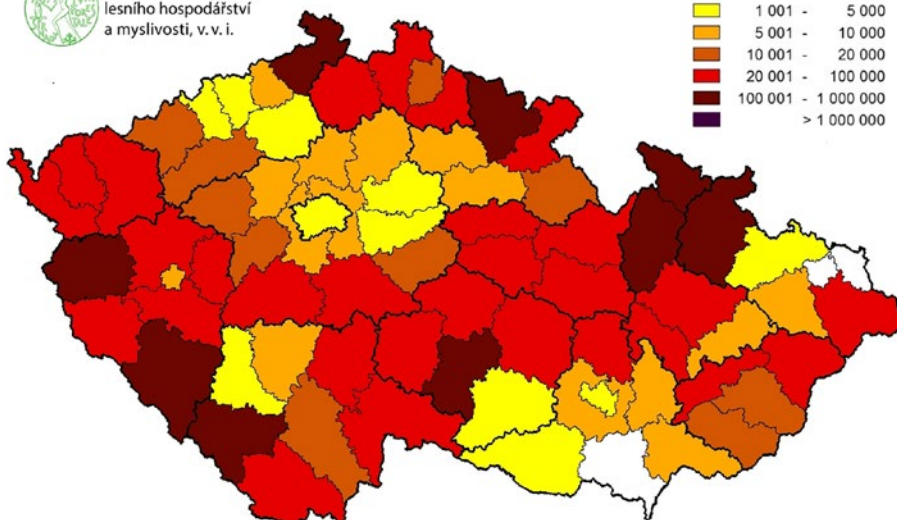
Výskyt škodlivých činitelů

Celosvětově byl rok 2023 dle NOAA nejteplejší v historii měření od roku 1850. Globální teplota převýšila o 1,18 °C průměrnou hodnotu za 20. století a o 0,15 °C průměrnou hodnotu dosud nejteplejšího roku 2016. Rovněž v Česku šlo o nejteplejší rok za období od roku 1961, pro které existují digitalizované databáze měření (odchylka +1,4 °C oproti průměru z let 1991–2020).

Pro zdravotní stav lesů byl však rok 2023 v České republice spíše příznivý. Výrazně teplotně podnormální a vlhký byl duben. I následující měsíce s nižšími teplotami přispěly k tlumení gradace hmyzích škůdců. Sucha se vyskytovala spíše lokálně a narůstající nepříznivá situace v letním období byla přerušena silnými srpnovými dešti. K výraznému proschnutí půdy došlo až ve druhé polovině září a v říjnu, kdy již sucho nemělo příliš výrazný vliv na vitalitu lesů. Projevilo se ovšem lokálně – například na postupujícím prosychání borovic ve středních Čechách.

Abiotickým příčinám poškození dominoval v roce 2023 vítr, který podle evidence poškodil

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Obnova lesa, autor Jan Řezáč

dříví v objemu ca 1,6 mil. m³. Suchem bylo poškozeno ca 0,8 mil. m³, sněhem ca 75 tis. m³ a námrazou ca 21 tis. m³. Nahlášeno bylo dále ca 20 tis. ha pozorovaného žloutnutí smrku. Celkově lze výskyt abiotických škodlivých činitelů v roce 2023 hodnotit jako mírný.

Dominantní role mezi biotickými škodlivými činiteli patří stále dlouhodobě přemnoženému podkornímu hmyzu. V roce 2023 bylo evidováno téměř 3,2 mil. m³ vytěženého smrkového kůrovcového dříví, regionálně nejvíce v Plzeňském kraji (ca 690 tis. m³), v Olomouckém (ca 392 tis. m³) a v Kraji Vysočina (ca 335 tis. m³). Celkově jde opět o výrazné snížení kůrovcových těžeb oproti roku 2022 (vrchol kalamity byl zaznamenán v roce 2020). Situace je ovšem nadále vážná a teplý a suchý průběh jarních měsíců a vegetačního období by mohl vést k opětovnému rozvoji kalamity. Kůrovcový základ je stále velmi vysoký, a to zejména v některých oblastech západních a severních Čech a v Jeseníkách.

Evidováno bylo napadení podkorním hmyzem také na ca 35 tis m³ borového dříví, ca 6,5 tis. m³ modřínu, ca 4 tis. m³ jedle nebo ca 3,5 tis. m³ jasanu.

Listožravý hmyz představuje dlouhodobě méně významné škůdce lesních porostů. V roce 2023 byl evidován na rozloze ca 1,1 tis. ha. Za nárůstem stojí především poškození způsobená dospělci chroustů (ca 0,6 tis. ha) ve spojitosti s 4letým cyklem „chroustího roku“ na jihovýchodní Moravě. Rozsah poškození jehličnatých sazenek žirem dospělců klikoroha borového byl hlášen ze souhrnné výměry ca 4,9 tis. ha. Poškození drobnými hlodavci bylo evidovaně podchyceno na ploše téměř 450 ha.

Nejvýznamnějším zástupcem dřevokazných hub jsou i nadále václavky, na jejichž vrub bylo za rok 2023 hlášeno ca 122 tis. m³ vytěženého

václavkového dříví. Velmi vážná je situace u jasanů, které ohrožuje především patogen voskovička jasanová, která je doprovázena původci kořenových hnilob a sekundárním výskytem lýkohuba jasanového. V roce 2023 vedla k evidovanému objemu ca 44 tis. m³ vytěžené jasanové dřevní hmoty. Sypavky byly evidovaně podchyceny hlavně na borovicích (ca 1,1 tis. ha). Mezi listovými skvrnitostmi dominovalo padlí dubové (ca 0,7 tis. ha). Opomenout nelze také překvapivý fenomén odumírání mladých modřínů, především ve Slezsku a na Moravě.

V současné době i v souvislosti se změnou klimatu vzrůstá riziko výskytu invazivních škůdců. Mezi ně patří například výše zmíněná voskovička jasanová, nebo sítnatka dubová, jejíž větší rozšíření bylo zaznamenáno poprvé v roce 2023 v okolí Lanžhota.

Zpracoval Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i., e-mail: rezac@vulhm.cz

Obnova lesa, autor Jan Řezáč

Padělané a nelegální přípravky na ochranu rostlin. Problém, o kterém se nemluví, ale přesto existuje

Odhaduje se, že podíl padělaných a nelegálních přípravků na ochranu rostlin na evropském trhu činí 14 %, v zemích Latinské Ameriky, Afriky a Asie to je až 25 %. Jejich používání představuje vážné riziko pro lidi, zvířata i životní prostředí, a přestože evropský trh patří k nejregulovanějším na světě, tyto kriminální aktivity zde stále v tichosti probíhají.

Účastníci společného jednání Visegrádské skupiny a Litvy v Košicích

Boj proti nelegálním pesticidům a možnosti regionální spolupráce byly hlavním tématem, kterému se věnovali zástupci Europolu a odborníci zemí Visegrádské skupiny a Litvy na pracovním setkání v Košicích.

Poslední týden v dubnu proběhlo 5. pracovní setkání zemí Visegrádské skupiny a Litvy, které v Košicích organizovala Slovenská asociace ochrany rostlin. Toto setkání odborníků, zástupců výrobců přípravků na ochranu rostlin a silových a kontrolních orgánů státní správy, odpovědných za boj proti uvádění nezákonných a padělaných přípravků na ochranu rostlin (POR) na trh, poskytlo příležitost a prostor pro výměnu informací a zkušeností v teoretické i praktické rovině mezi zúčast-

něnými z Česka, Litvy, Maďarska, Polska, Slovenska a organizací CropLife Europe, která zastupuje evropský průmysl ochrany rostlin, a EUROPOLU.

Odborný seminář sestával ze dvou částí, a to teoretické, která se uskutečnila v Košicích, kdy zástupci orgánů státní správy zúčastněných zemí a výrobci přípravků na ochranu rostlin prezentovali své zkušenosti z této oblasti formou odborných přednášek a případových studií. V rámci společné diskuse měli možnost konzultovat řešení problémových případů i sdílet osvědčené postupy v oblasti komunikace, vzdělávání a prosazování legislativy. Praktická část proběhla na hraničním přechodu Vyšné Nemecké.

Zástupce Europolu informoval o výsledcích koordinované mezinárodní akce, která již od roku 2015 každoročně probíhá pod názvem Silver Axe (SA). Za dobu mezinárodní spolupráce bylo v rámci evropského trhu zachyceno již téměř 7 000 t nelegálních a pašovaných POR. Během poslední operace SA VIII v roce 2023 bylo za spolupráce donucovacích orgánů z 32 zemí (všechny členské státy EU a 5 třetích zemí), Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF), Generálního ředitelství Evropské komise pro zdraví a bezpečnost potravin (GR SANTE) zachyceno 2 040 t nelegálních POR a zadrženo 21 podezřelých osob. Zajímavé bylo také zjištění, že modus operandi kriminálních sítí, které se obchodu nelegálními POR věnují,

CropLife Česká republika

Představuje udržitelná řešení ochrany plodin: inovativní a vědecky podložená. Řešení, která udržují plodiny zdravé a přispívají k tomu, že lidem poskytují bezpečné, cenově dostupné, zdravé a udržitelné dodávky potravin. Podporuje moderní zemědělské postupy a prosazuje využívání inovací a technologií pro udržitelnější model zemědělství. Založena byla 1. 1. 1994. Je členem sítě národních evropských asociací, které jsou sdruženy pod mateřskou CropLife Europe se sídlem v Bruselu.

Činnosti CropLife Česká republika

- koordinovaný postup a ochrana zájmů členů sdružení ve vztahu k orgánům a institucím státní správy a samosprávy v České republice,
- koordinovaný postup členů vůči institucím činným v oblasti ochrany rostlin
- koordinovaný postup členů proti nekalé soutěži
- komunikace sdružení se státními i nestátními ekologickými a jinými iniciativami, sdruženími a médii
- spolupráce s obdobnými sdruženími v rámci Evropské unie
- podpora vzdělávacích programů pro studenty v oboru rostlinolékařství

se každým rokem mění. Jediné, co zůstává, je fakt, že tento druh „obchodu“ je stále činnost s nízkým rizikem a vysokým ziskem, což je pro některé skupiny lidí velmi atraktivní.

V dřívějších letech byly na trh EU dováženy převážně přípravky, které již byly ve spotřebitelských baleních a potom byly přímo distribuovány k zemědělcům. V loňském roce byl zjištěn vyšší záchyt v rámci online obchodů v menším množství, které směřovaly na mnoho různých osob nebo se do EU dovezly pouze účinné látky, které byly deklarovány jako jiná chemikálie, a přípravky byly formulovány až v EU. Jak již v minulých letech, i nyní stále také dochází ke zneužívání souběžného obchodu pro nelegální činnost. Země, ze kterých se na náš trh nelegální POR dostávají, jsou Velká Británie (28 %), Čína (24 %), USA (14 %), Egypt (11 %), Indie (9 %), Belgie (4 %) a další.

Zajímavý byl také přístup Litvy, která je svou geografickou polohou pro nelegální obchod

Trasy nelegálních dovozů do Litvy

Autor: CropLife Litva

POR velmi atraktivní a jejich podíl na trhu je odhadován až na 25 %. Litva proto v posledních letech zvýšila pokuty za nelegální uvádění POR na trh, např. za dovoz neregistrovaných POR a jejich uvedení na trh může být právníkům osobám udělena pokuta až do výše 5–7 % hrubého ročního příjmu.

Při ukázkách výkonu celních kontrol při vstupu zboží ze třetích zemí byla účastníkům setkání představena metoda spektrálního analyzátoru chemických látek RAMAN určeného k analýze nekovových materiálů. Pomocí tohoto přístroje lze provést přímo na místě

vstupu nebo přepravy rozbor odebraného vzorku přípravku na ochranu rostlin a určit, zda analyzovaný vzorek obsahuje účinné látky povolené na území EU nebo takové, které jsou na území EU zakázány.

Ať jsou již legislativní, či geografické podmínky jednotlivých zemí jakékoliv, je jisté, že tam, kde existuje poptávka, existuje i nabídka, a pokud se sami zemědělci nestanou součástí řešení této situace, k jejímu uspokojivému vyřešení dojde jen stěží.

Text a foto CropLife Česká republika

Pole s pšenicí zničené nelegálními přípravky na ochranu rostlin, foto CropLife Litva

Jak může precizní zemědělství pomoci v boji s rozmary počasí

Letošní vývoj počasí nadělal českým zemědělcům starosti, ale části z nich dává i naději na úspěšnou sklizeň. Na to, jak počasí ovlivnilo letošní sezónu, na co by se měli zemědělci připravit a jak jim mohou moderní technologie pomoci k aktuálnímu vyhodnocení dopadů klimatu, se ve svém komentáři podíval Lukáš Musil, akreditovaný zemědělský poradce a spoluzakladatel Agdata, největšího českého startupu zaměřeného na precizní zemědělství.

Mrazy zničily část úrody sadařů a vinařů, pro zbytek zemědělců visí ve vzduchu hrozba sucha

Teplá zima, nebývale vysoké jarní teploty a mrazy v druhé polovině dubna, tak by se dalo zhodnotit počasí posledních měsíců v Česku. Začátek příprav, setí, sázení či aplikací hnojiv, tedy prakticky celé sezóny, se musel uspíšit, aby se co nejlépe využila zimní vláha v půdě. Ta ale není kvůli menšímu množství srážek ideální a například jarní hnojení negativně ovlivňoval i silný vítr. Absence většího počtu mrazivých dní v zimě navíc násobně zvýšila riziko přemnožení škůdců. Teploty dosahovaly obdobných hodnot jako v roce 2020, kdy Česko postihla hraboší kalamita. Česko navíc v dubnu zasáhly mrazy, které způsobily katastrofu nejen v ovocných sadech, ale i na některých vinicích nebo zelinářům.

Na druhou stranu, pro pěstitele tržních plodin, jako jsou řepka, pšenice, brambory a další, je situace otevřená. Extrémní vývoj teplot pro ně zůstává stále varováním a všichni teď musí sledovat vývoj počasí v následujících týdnech. V průběhu dubna totiž plodiny čerpaly vláhu ze zimních měsíců, ale ta jim dochází

a bude záležet na úhrnu srážek v květnu a začátkem června. Toto období rozhodne o tom, jestli nás letos čeká obvyklá kvalitní úroda, nebo naopak extrémně suché léto a velmi slabá sklizeň. V polovině května, kdy vzniká tento text, na většině území Česka stále chybí potřebná vláha a máme našlápnuto k dalšímu suchému roku.

Precizní zemědělství pomůže k včasnému detekování hrozby sucha i mrazu

Dá se proti přírodě a počasí vůbec bojovat? Větru a dešti poručit nedokážeme. Efektivní cestou je ale detailní sledování krajiny a porostů. Díky tomu je možné včas zachytit hrozbu blížícího se extrému – v posledních letech je to nejčastěji sucho, ale týká se to i mrazů – a včas také podniknout potřebná protipatření. K tomu mohou pomoci některé prvky a principy precizního zemědělství.

Meteostanice a půdní sondy jsou klíčové ke sledování dlouhodobého vývoje

Sledování klimatických podmínek pomáhají meteostanice, které kromě zaznamenávání a sledování dlouhodobého vývoje teploty, vlhkosti, tlaku, úhrnu srážek, rychlosti a směru větru a dalších veličin v daném místě nabízejí ještě jednu neskonanou výhodu. V případě předem nastaveného extrému (kriticky nízká nebo vysoká hodnota) zašlou upozornění do aplikace Agdata či SMS. Zemědělec tak okamžitě ví, pokud se s počasím na poli děje něco, co by v danou dobu nemělo, a to i vzhledem k umístění meteostanice – ať už jde o její výšku ve vztahu k porostu, nebo lokalitě v rámci krajiny. Meteostanice Agdata jsou navíc bezdrátové a přesností odpovídají standardům Světové meteorologické organizace.

Jak jsem zmínil, meteostanice dokáží sledovat úhrn srážek, který je ve vztahu k suchu velmi důležitý, zároveň je ale možné je opatřit půdním čidlem, které poskytuje data o půdní vlhkosti. Rychlý přivalový déšť odteče do řeky nebo potoka, v horším případě s sebou vezme i kus ornice. Půdní senzory je možné na poli instalovat i samostatně a jejich čidla umístit do požadované hloubky.

Satelitní snímkování jako cesta ke tvorbě přínosných map

Třetím významným prvkem precizního zemědělství, který přispívá mimo jiné i k monitoringu aktuálního stavu porostu ve vztahu k počasí, je dálkový průzkum země pomocí satelitního snímkování. To mimochodem není tak komplikované ani nákladné, jak se může zdát. Snímky jsou pořízeny multispektrálními senzory v několika pásmech viditelného i infračerveného spektra a je díky nim možné získat veškeré důležité informace o stavu rostlin i třeba heterogenitě půdy.

Na základě snímkování tak vznikají podrobné mapy dané zemědělské parcely, ukazující vztah k různým naměřeným hodnotám, takzvaným indexům. S ohledem na počasí patří mezi ty zásadní LAI index, který znázorňuje pokrytí parcely listovou plochou. Pokud se s úrodou začne něco dít a listy začnou chřadnout (například suchem), může to díky porovnání snímků z přeletů v systému a aplikaci zemědělec jednoduše poznat. LAI není jediným indexem, který je potřebné vzhledem k počasí sledovat a který satelitní snímkování nabízí. Možností je využití běžného vegetačního indexu NDVI sledujícího zdraví porostu, NDWI, který měří zamokřená místa a stojící vodu na pozemku, nebo SMI sledujícího množství vody v půdě. V době, kdy je NDVI saturované, nabývá na větším významu index EVI.

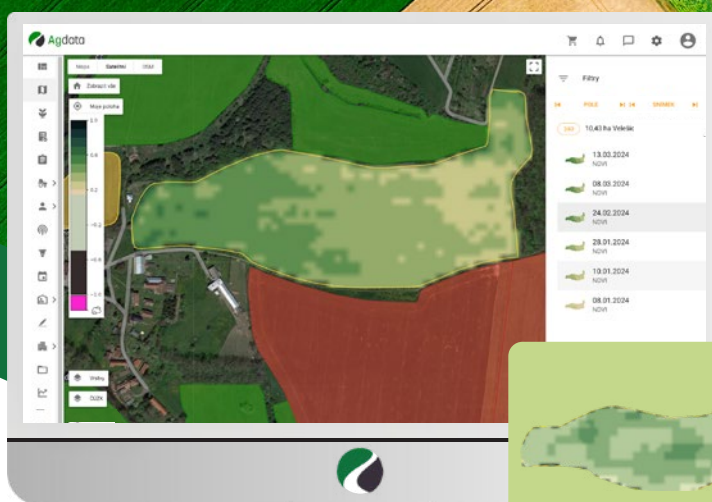
Důležité je samozřejmě hledání souvislostí, sběr dat a porovnávání výsledků z různých období a let a také zkušenost zemědělce a jeho znalost krajiny a porostů. Některé parcely a jejich části jsou z různých důvodů specifické a nejlepších výsledků je z nich zkušeností možné dosáhnout při zapojení moderních technologií v kombinaci se zdravým přístupem a vztahem ke krajině.

Lukáš Musil, akreditovaný zemědělský konzultant, spoluzakladatel největšího českého startupu zaměřeného na precizní zemědělství Agdata a soukromý zemědělec.

Agdata VARI

Variabilní aplikace a satelitní monitoring

VEGETAČNÍ INDEX (EVI)
vylepšený vegetační index
zobrazující zdraví porostu

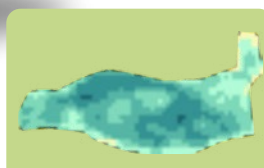
VEGETAČNÍ INDEX (NDVI)
nejběžnější vegetační index
zobrazující zdraví porostu

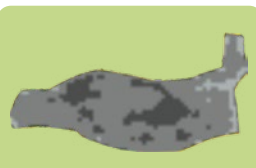
**INDEX LISTOVÉ
POKRYVNOSTI (LAI)**
pokrytí parcely listovou plochou

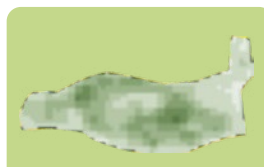
**POMĚR ZÁŘENÍ POHLČENÉHO
FOTOSYNTÉZOU (FAPAR)**
fotosyntéza rostlin

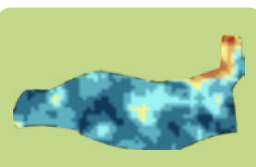
INDEX VLHKOSTI (NDMI)
vlhkost porostu

INDEX VODY (NDWI)
zamokřená místa
a stojící voda

**CHLOROFYLOVÝ
INDEX (IRECI)**
množství chlorofylu

**INDEX VLHKOSTI
PŮDY (SMI)**
množství vody v půdě

Satelitní monitoring porostu

- využití satelitního multispektrálního snímkování družic Sentinel
- snadné nalezení problematického místa v terénu
- srovnání výkonnosti plodiny na jednotlivých polích
- vyhodnocení dopadu agrotechnických prací
- podklad pro tvorbu variabilních map

moje.agdata.cz

agdata.cz

obchod.agdata.cz

Český ovocnář se nikdy nevzdal

Letošní popletené jaro připravilo o část budoucí úrody mnoho pěstitelů ovoce v sadech i zahradách. Přírodě zkrátka poručit nedokážeme ani v 21. století. Připomeňme si v této souvislosti, jak krutá zima před takřka 100 lety málem zlikvidovala české ovocnářství.

Když letos koncem března vše začalo o překot rašit, nasazovat poupata a kvést, byla to doslova pastva pro oči. Jen škarohlídi tušili a znalci věděli, že to není tak docela v pořádku. Když pak v druhé polovině dubna přišly opakované noční mrazy, nedokázala se popletená příroda bránit. Mnoho nasazených plůdků na ovocných stromech a keřích zčernalo a opadlo. Sadaři počítají škody a již nyní odhadují, že přijdou asi o polovinu obvyklé úrody. Stačí se projet autem nebo vlakem v nejurodnějších oblastech České republiky a ne, není to pěkný pohled na holé větve ořešáků, poškozené meruňky nebo třeba třešně. Tyto ovocné druhy utrpěly nejvíc. Ale nahlédneme-li do archivů, zjistíme, že v minulosti bylo i hůře.

Jako pohromu pro československé ovocnictví označil následky mrazivé zimy v letech 1928/29, tedy před bezmála 100 lety, dodnes

respektovaný odborník Karel Kamenický (1894–1964). Doslova uvedl, že tehdy bylo „naše ovocnictví zasaženo neočekávanou mrazovou ranou, která namnoze způsobila zkázu v ovocných školkách a zmatek a zděšení u přečetných pěstitelů ovoce“. Použitou citaci jsme vybrali z Kamenického publikace s názvem Atlas tržních odrůd ovocných pro Československo (Česká grafická unie, Praha 1947).

Sníh sahal do korun stromů

Připomeňme, že zima v sezóně 1928/29 byla nejstudenější v historii měření teploty na českém území. Během ledna a února 1929 se teplota trvale pohybovala hluboce pod nulou, výjimkou nebyly opakované mrazy kolem $-35\text{ }^{\circ}\text{C}$. Nejmrzivějším pak byl 11. únor 1929, kdy bylo v Litvínovicích u Českých Budějovic naměřeno $-42,2\text{ }^{\circ}\text{C}$, dosud nejnižší teplota zjištěná na českém území. Správnost tep-

loměru o den později osobně ověřil z Prahy vyslaný pracovník tehdejšího Státního ústavu meteorologického.

Na celém českém území v této mrazivé zimě ležela dva metry vysoká pokrývka sněhu, která místy sahala až do korun ovocných stromů. Na území státu tehdy ve studních i potrubí zamrzla voda, takže se do měst vozila v sudech a prodávala obyvatelům do džbánů. Dodejme, že o vodu byla nouze i po jarní oblevě, protože do hloubky promrzlá půda nedokázala pojmout roztáhlý sníh a voda z něj bez užitku odtékla.

Odumřela celá stromořadí

Dobové záznamy z obecních kronik z různých míst v Čechách a na Moravě jsou si podobné jako vejce vejci, když uvádějí škody na ovocném stromoví. Nejvíce pomrzly ořechy, třešně a švestky. „Odumřela celá stromořadí třešní

a sliv, ořechy na jaře nevypučely”, jak například uvádí záznam z kroniky v Hradci nad Moravicí. Podrobněji si lze záznamy z kronik přečíst na webu meteoforum.e-počasí.

Okresní úřady nařídily, aby se v obcích provedl soupis uhynulého stromoví, ze kterého vyplynulo, že v celé republice bylo zničeno 5 mil. ovocných stromů. O rok později, tedy v roce 1930 pak proběhlo celostátní sčítání ovocného stromoví. Z dobových obecních kronik vyplývá, že sazenice stromků se prodávaly občanům se slevou. Avšak sehnat kvalitní stromek nebylo tak jednoduché, jak vyplývá z již zmíněné knihy Karla Kamenického, který v této souvislosti poukázal na překupníky a spekulanty.

Překupnictví vzkvétalo

„Smutným stínem v ovocnictví (...) byl vznik konjunkturálních ovocných školek, založených spekulativními školkaři, často bez jakýchkoli základních znalostí odborných a ovšem i bez pocitu odpovědnosti, kterou má mít každý vlastník školky nejen vůči osobě, již prodává stromky a keře, ale i se zřetelem k celému našemu ovocnictví, ale i jeho rozvoji. Vždyť radost z pěkného zdravého stromku právě odrůdy znamená u každého ovocnáře povzbuzení a chuť k novým, větším výsadbám, kdežto neúspěchy a zklamání, zaviněné stromky špatnými a už ze školky vadnými, způsobují roztrpčení a odrazují pěstitele od dalšího ovocnářského podnikání.“

Výběr nelze uspěchat

Kritika školkařského překupnictví v době nedostatku stromků byla nepochybně oprávněná. Neboť, jak Karel Kamenický připomněl, způsobilo to mnoho škod, mnoho hořkosti a mnoho zklamání. Koupené stromky byly buď namrzlé, nebo přestárlé, nejčastěji však jiných odrůd, než které pěstitele opravdu potřebovali.

Na druhé straně to mnoho pěstitelů poučilo, že výběr druhů, odrůd a podnoží při nákupu stromků a keřů je potřeba věnovat péči. Poučily se rovněž školkařské závody. „Pravý ovocnář hledá vždy bezvadné ovocné rostliny, aniž nízká nákupní cena je rozhodující podmínkou obchodu,“ uvedl Kamenický.

Důkaz správného výběru ovocných druhů a odrůdy se projeví za situace, kdy mrazy znovu zaútočí. To se ukázalo například v roce 1940, kdy mrazy v zimě několikrát poklesly pod $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$. Podle Karla Kamenického, v té době ředitele Výzkumného ústavu ovocnicko-vinařského v Praze Dejvicích, se obětí mrazů v roce 1940 staly především broskvoně, meruňky, hrušně, některé třešně a staré švestky, i ty, které přežily rok 1929, ale většinou choré a neudrživé. Drobné ovoce se naopak osvědčilo. Maliny i rybíz vydržely téměř bezvadně a bohatě zarodily. Stejně tak jahodníky, byť některé mrazem utrpěly velmi znatelně.

Zajímavé je, že z angreštu tehdy utrpěly pouze stromky, nikoli keře.

Za pozornost stojí, že výzkumníci ovocnáři na shromažďování zpráv o mrazových škodách tehdy aktivně spolupracovali s Československou akademií zemědělskou a jejím odborem ovocnicko-vinařským a zahradnickým. Škody nejen evidovali, ale na základě zjištěných poznatků vydali následně také přehled s doporučením, které odrůdy pěstovat a které podnože použít při štěpování ovocných stromů. Zkušenosti z roku 1929 však ovocnářům ukázaly, že se s nákupem nových stromků netřeba ukvapovat, a tak odložili nákupy na pozdější dobu.

Odrůda není všechno

Po obou mrazových pohromách, z nichž ta druhá postihla pěstitele ovoce ve válečné době, však vznikaly nové sady, nová stromořadí i zahrady. Všem těmto snaživým pěstitelům, kteří založili nebo hodlali založit nové sady, byl určen ku pomoci již zmíněný Atlas tržních odrůd ovocných pro Československo jako odborná příručka, aby si zvolili podle místních poměrů nejvhodnější odrůdy.

Sám autor atlasu, tedy Karel Kamenický, zdůraznil, že příručka v žádném případě nemá za cíl sloužit jako neodpovědný propagátor ovocných novinek málo vyzkoušených. O pěstitelském úspěchu rozhoduje nikoli jen sama odrůda a samo stanoviště, ale především člověk pěstitel. Tedy píle, vytrvalost a odborné

znalosti v pěstování, ve výživě a ochraně proti škůdcům a chorobám ovocných stromů a keřů.

Odborník a vlastenec

Není bez zajímavosti, že Atlas tržních odrůd ovocných byl u nás poprvé vydán v roce 1941, tedy rok po již zmíněné mrazivé zimě roku 1940. Podle Kamenického bylo hořkou nutností vyškrtnout za vlády německých okupantů z názvu knihy i z textu slovo „československý“. Přesto ani jednou nenajdeme v knize slovo „protektorát“, nýbrž „naše země“. Kniha tak prošla se ctí i v době stále se zostřující cenzury.

Námi citovaný Atlas tržních odrůd ovocných pro Československo z roku 1947 je tedy již 2. vydáním odborné publikace. V nabídce antikvariátů jsme našli také vydání atlasu z roku 1957. Spoluautorem Kamenického je v tomto případě Karel Kohout (1900–1967), pracovník Výzkumného ústavu ovocnářského.

Z dostupných údajů vyplývá, že Karel Kamenický byl nejen propagátorem pěstování ovoce, ale zabýval se také propagováním jeho následného zpracování, tedy konzervace, konkrétně kompotování a zavařování. Spolu s ovocnářem Janem Říhou (185–1922), autorem pětidílného atlasu „České ovoce“, se také podílel na sbírce parafinových modelů hrušek, které jsou ve sbírkách Národního zemědělského muzea v Praze.

Alice Olbrichová

Chladno a večerní mlhy v máji hojnost ovoce a sena dají

Jestli se vyplní květnová pranostika, na to si budeme muset ještě nějaký čas počkat. Ale z loňské úrody jablek si můžeme připravit povidla a ta pak použít na výborné křehké řezy. A z dietního králičího masa vykouzlíme nevšední specialitu, kterou si zajisté oblíbí každý milovník dobrého jídla. Směle do květnového pečení a vaření, ať se vám vydaří.

KŘEHKÉ ŘEZY S JABLKOVÝMI POVIDLÝ A POLEVOU

SUROVINY

Na těsto:

- 290 g hladké mouky
- 160 g krystalového cukru
- 100 g másla
- 3 vejce
- lžička prášku do pečiva
- lžička vanilkové pasty
- špetka soli

Na náplň:

- 600 g jablečných povidel

Na polevu:

- 70 g moučkového cukru
- 2 lžičky studeného mléka
- lžička citrónové šťávy

POSTUP

V menší míse smícháme mouku, prášek do pečiva a sůl. Ve velké míse vyšleháme změkklé máslo s krystalovým cukrem do světlé a nadýchané pěny. Pak postupně zašleháme jedno po druhém vejce a vanilkovou pastu. Nakonec vmícháme směs sypkých surovin a vypracujeme hladké, středně tuhé těsto. Dvě třetiny těsta stěrkou rovnoměrně rozetřeme do formy o rozměrech 26 × 36 cm vyložené pečicím papírem. Na těsto rozetřeme jableková povidla. Zbytek těsta nabíráme lžící a pomocí lžičky klademe na rozetřená povidla v nepravidelných rozestupech malé kupačky. V troubě předehřáté na 175 °C pečeme asi 30 minut do zlatova, ke konci pečení svrchu zakryjeme pečicím papírem. Upečený koláč necháme na mřížce zcela vychladnout. Mezitím do malé misky vsypeme moučkový cukr, přidáme mléko a citrónovou šťávu a dohladka utřeme hustší polevu. Polevu přendáme do silnějšího igelitového sáčku, ustříháme růžek a tenkými linkami vychladlý koláč dozdobíme. Polevu na koláči necháme v chladničce dobře zatuhnout. Poté krájíme na úhledné řezy a podáváme.

KRÁLÍK NA DIJONSKÉ HOŘČICI

SUROVINY

- stehna a hřbet z 1 králíka
- 300 ml bílého vína
- 300 ml smetany na šlehání
- 5 lžic olivového oleje
- 3 lžice dijonské hořčice
- lžice másla
- citrónová šťáva
- mletý citrónový pepř
- sůl

POSTUP

Do misky dáme 3 lžice olivového oleje, 3 lžice dijonské hořčice, lžici citrónové šťávy, rovnou lžičku soli a špetku čerstvě mletého citrónového pepře a metličkou prošleháme. Touto směsí vydatně ze všech stran potřeme porce králíka a necháme je přes noc v chladničce marinovat. Druhý den v pekáčku rozehřejeme zbylé dvě lžice olivového oleje a lžici másla a marinované porce králíka dozlatova opečeme. Podlijeme vínem, zakryjeme a v troubě předehřáté na 190 °C zvolna pečeme doměkka. Měkké porce králíka odložíme stranou, do výpeku vlijeme smetanu, metličkou prošleháme a krátce povaříme do zhoustnutí. Podle potřeby dochutíme citrónovou šťávou a solí. Podáváme s houskovým knedlíkem.

Recepty, kuchyňská úprava a foto Dalibor Pačes

AGRObase ZPRAVODAJ

společenství. **Grafický design:** Tomáš Neubauer.

Zpravodaj AGRObase vydává: Agrární komora ČR, Blanická 3, 779 00 Olomouc. **Úřad AK ČR Praha:** Počernická 272/96, 108 00 Praha 10 – Malešice. **IČ:** 47674868, **DIČ:** CZ47674768. **tel.:** 296 411 180, **e-mail:** sekretariat@akcr.cz. **Zástupci AK ČR:** Ing. Jan Doležal, prezident; Ing. Jiří Milek, viceprezident a předseda Sněmovny všeobecné, Ing. Martin Ludvík, viceprezident a předseda Sněmovny

Uzávěrka čísla: 23. května 2024. **NEPRODEJNÉ. Příští číslo vyjde: 24. června 2024.**

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: www.soud.cz

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském. Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: paha@soud.cz